

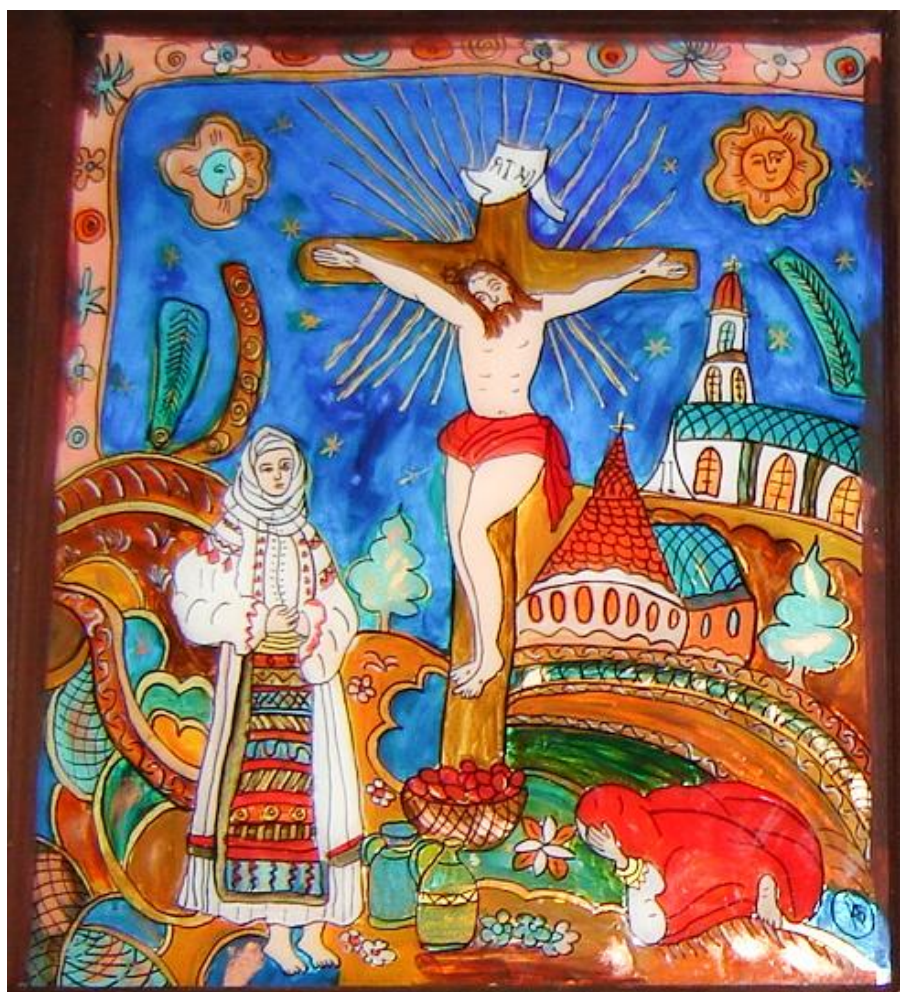
CÂNDELA DE MONTRÉAL

LA CHANDELLE DE MONTRÉAL

Anul XIX Nr. 1

ianuarie – martie 2015 –

48 pagini

Iisus răstignit
Icoană de Ofelia Armașu

Revistă de literatură și cultură generală

bilingvă / bilingue

Revue de littérature et de culture générale

Sumarul numărului

PASTORALA LA ÎNVIEREA DOMNULUI Liviu ALEXANDRESCU, preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal	3
SFINȚENIA - MAI INTERESANTA DECÂT PĂCATUL Diacon Nicolae MARINESCU	4
ELENA ROȘCA A PLECAT LA CERURI Violeta ROSCA AURAN	4
VINEREA MARE Dumitru ICHIM	6
DESTINE ROMÂNEȘTI ÎNTR-UN ROMAN DANEZ Mircea GHEORGHE	7
PETRU BRAN – UN CTITOR DE ȘCOALĂ ROMÂNEASCĂ ÎN PĂRȚILE SĂTMĂRENE Lucia MUNTEANU	8
SCRISOAREA NESEMNATĂ DE TINE... Elena OLARIU	10
DORURI DE PRIMĂVARĂ Miruna OCNĂREANU	11
DRAGONUL DACIC, DE LA DACI LA VLAD ȚEPEȘ Marius FINCA	12
LANSARE DE CARTE: „DEPARTE DE ȚARA CU DOR” DE MILENA MUNTEANU Elena BUICA	15
AMINTIREA UNUI TIRBUȘON Florin ONCESCU	17
CONTEXTUL ELECTORAL – INDICATORI DE ANALIZĂ Daniela GÎFU ¹	18
DE SĂRBĂTORI george FILIP	20
CNSAS, SECURITATEA ȘI ARTA LA MONTREAL Alexandru CETĂȚEANU	21
COMUNICAREA Daniel TUFCEA	22
UN GEAMĂT DE IUBIRE, „PRIMUL ROMAN” AL CORINEI CĂLȚAN Carmen Ileana IONESCU	25
CONSTANTIN CHIRIAC – OM, ARTIST, POET, ACTOR ȘI ROMÂN Corina LUCA	26

Constantin Chiriac - Biografie	26
DIN VOLUMUL CHANDRA Daniela VOICULESCU	27
„Chandra” Danielei Voiculescu George STANCA	27
EXPOZIȚIE DE PICTURĂ ION OPRUȚ Eva HALUS	29
ROMÂNIA - O ȚARĂ ȘMECHERĂ?! - O CHESTIUNE DE ÎNCREDERE – Cătălina STROE	30
INTERVIU CU DNA. LIVIA NEMȚEANU PENTRU REVISTA CANDELA Eva HALUS	34
SERIA ȘTIINȚE 19. DESPRE MANIFESTAREA REGRETULUI LA ANIMALE Wladimir Paskievici	36
LE CHRIST AUX CHAMPIGNONS Miruna TARCĂU	37
MAMA Lia RUSE	38
"DESPRE SEDUCȚIE", O ALTA DECÂT A LUI LIICEANU Veronica PAVEL LERNER	39
FUNIA ROȘIE – VI – Leonard VOICU40 DESPRE MINE Melania RUSU CARAGIOIU40 FIGURI BUCUREȘTENE, VECHI ȘI UITATE Prof. Dr. Paul DĂNCESCU	42
JEAN DE LERESTY	42
TESTAMENT LITERAR Elena BUICA	43
PENSE COMME LE VENT! Christina CALLIMACHE	44
AGAGUK (XXI) Roman de Yves THÉRIAULT. Traducere din limba franceză de Ortansa TUDOR Ilustrațiile după Siasi Irgumia, adaptate de Raluca Pilat	45
ANUNȚURILE COMUNITĂȚII	47
APARIȚII EDITORIALE (SCRIITORI CANADIENI)	48
George FILIP – ȘAMANUL	48
Eva HALUS – MUZA DES-COMPUSA	48
Elena BUICĂ – FRUMOASELE VACANȚE	48

Candela de Montreal , revistă fondată și editată, din 1997, de Victor Roșca

Redacția și administrația: 8060 Christophe Colomb, Montréal, Québec, Canada H2R 2S9; Telefon:(514) 736-0950

Redactor Șef : Victor Roșca

Administrația: Ion Lăcătuș

Ilustrațiile : Angela Faina

Consilier de redacție: pr. Liviu Alexandrescu

Redactori : Mircea Gheorghe, Ortansa Tudor, Nicolae Marinescu

Tehnoredactare: Marius Neaga

ISSN 1495 – 8929 Canada, Dépôt légal - Bibliothèque nationale du Canada et Bibliothèque nationale du Québec, 1997

PASTORALA LA ÎNVIEREA DOMNULUI

Liviú ALEXANDRESCU,

preot paroh al Catedralei „Buna Vestire” din Montreal

„Veniți de primiți lumina!

Lumina Lui Hristos, luminează tuturor!”

Iubiți credincioși !

După o călătorie a Postului Mare de patruzeci de zile pe drumul către Înviere, ne-am apropiat de mormântul Domnului Hristos, adică de Biserică, spre a fi martori ai Praznicului Învierii Sale din morți și în Anul acesta binecuvântat - 2015.

Patimile, Moartea și Învierea Domnului au fost înscrise în destinul pământesc al Lui Iisus Hristos, din momentul în care Tatăl, a hotărât trimiterea Sa pe pământ, în chip omenesc, la fel cu al nostru, ca să ia asupra Lui păcatele noastre și să ne repună în demnitatea cea dintâi, de fii iubiți ai Lui Dumnezeu.

Moartea a intrat în lume, atunci când îngerul cel mai strălucitor din cer și-a dorit să fie asemenea cu Dumnezeu, dar fără Dumnezeu și-a dorit puterea prin sine însuși, zicând: „sui-mă-voi deasupra norilor și asemenea cu Cel Preaînalt voi fi” (Is. 14,14).

Aceasta a fost căderea lui și astfel diavolul a devenit stăpânul morții, căci el a pus început ieșirii din legătura cu Dumnezeu, întoarcerii spre sine însuși, iar creatura, fiind făcută din nimic, este nimic în sine însăși.

Creștinismul trăiește prin Moartea și Învierea Mântuitorului Hristos, prin biruința Lui asupra morții, căci biruința Lui este și biruința noastră. „Dacă Hristos n-ar fi înviat, zadarnică ar fi fost propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră” (I Corinteni 15,14).

Hristos a murit pe Cruce și a Înviat pentru noi, iar noi, murim pentru a învia și a fi împreună cu Hristos. Credinciosul nu trebuie să fugă de Cruce, căci ea ni se oferă nouă ca o binecuvântare. Ea ne dă un Mântuitor, plin de iubire (Sf. Ioan Gură de Aur). Crucea lucrează opera cea mai minunată de împăcare. La Cruce, Dumnezeu și omul se leagă prin iubire.

Viața unui creștin adevărat, trăitor al Evangheliei, nu este decât o viață spre Înviere. Trebuie să ne ridicăm de la păcatele noastre, să ne înălțăm împreună cu Hristos și să devenim cerești din pământești, cum suntem! Nu ar fi existat omenire fără Învierea Lui Hristos, fără Evanghelia Sa, fără Biserică, fără Apostoli sau fără miile de sfinți, care au suferit pentru credință și au murit împreună cu Hristos, pentru a învia împreună cu El și cu întreaga creștinătate. Astfel, a luat ființă Biserica creștină, pe dealul Golgotei, prin Jertfa Mântuitorului. Biserica continuă lucrarea sfințitoare a Domnului Hristos, prin Sfintele Taine și prin slujitorii ei.

„Toate s-au umplut de lumină și cerul și pământul și cele de desupt”, mărturisește cântarea liturgică, adeverind că lumina

dumnezeiască, a împrăștiat întunericul din inima creației. Acum Domnul Hristos devine Jertfa, Jertfitorul și Mântuitorul sufletelor noastre.

O viață fără Hristos, este o viață rătăcită, neîmplinită, un suflet zbuciumat și chinuit. De fapt, starea iadului se definește ca fiind lipsa Lui Hristos (Sfinții Părinți).

Ortodoxia începe din momentul întâlnirii cu Domnul Hristos, Hristos Cel Răstignit și Înviat. Nu putem accepta Învierea fără Răstignire, fără Jertfa adusă pentru noi, care dă sens trăirii pentru Hristos, cum spune Sfântul Pavel : „Nu mai trăiesc eu ci Hristos trăiește în mine”. Trebuie să îmbrățișăm crucea noastră ca și Crucea purtată de Domnul Hristos. O cruce a biruinței!

De peste 100 de ani Catedrala noastră „Buna Vestire”, are aprinsă candela Luminii divine, prin credința vrednicilor înaintași, preoți și credincioși, care au mărturisit Învierea Domnului spre nădejdea învierii personale și spre bucuria comunității românești, de a continua același drum.

Iubiți credincioși!

Așadar, Învierea Domnului dă sens vieții noastre, dă lumină în locul întunericului, dă bucurie în loc de întristare. Vă așteptăm în Noaptea Învierii, să primim lumina sfântă, să o purtam în mâini și să o așezăm în suflet, spre bucurie și pace în casele și familiile noastre, să ne întărească pe toți în credință, nădejde și dragoste dumnezeiască.

Cu aceste gânduri, Pr. Liviu Alexandrescu, împreună cu Consiliul Parohial și Comitetul Doamnelor, vă îmbrățișează creștinește și vă întâmpină la Praznicul Învierii, cu salutarea pascala : „Hristos a Înviat!” și „Sărbători fericite”.

SFINȚENIA - MAI INTERESANTA DECÂT PĂCATUL

Diacon Nicolae MARINESCU

Se zice că parintele Galeriu, pe când era tânăr preot, văzând biserica mai mult goală, a recurs la următoarea stratagemă: la una din liturghii, la momentul predicii, a luat o figură sobră și foarte gânditoare și le-a spus celor prezenți: Fraților, aseară, când mă rugam, m-am pomenit, cu cine credeți, cu necuratul, care mi-a zis că marți, la ora 5 după-amiază, o să vină la noi la biserică.

Bineînțeles că nu am mai închis un ochi toată noaptea. Cum să fie una ca asta, să vină diavolul în persoană în biserica noastră. Așa ceva nu am mai pomenit...

Și a lungit-o părintele așa toată predica, arătându-și în același timp teama și nedumerirea. Oamenii, unii credeau și își făceau cruci, alții dădeau din cap cu neîncredere.

Treaba părea să rămână o simplă poveste de adormit copiii, dacă marți, la ora cinci fără un sfert biserica nu ar fi fost plină ochi de oameni. Mai mult curioși decât credincioși, toți erau sub efectul freneziei de a-l vedea pe dracu în carne și oase (vorba vine...). Părintele ieșea, la intervale bine calculate, din altar, cu o

figură îngândurată, privea ceasul din perete, apoi pe cel de la mână, apoi iar pe cel din perete... Și intra în altar, oftând apăsător.

Când ceasul a arătat 5 fix, tensiunea era la paroxism, dar nimeni nu scotea un sunet. O femeie a leșinat, un copil a început să plângă, câteva bătrâne se închinau în continuu.

Cinci și cinci...

Cinci și zece...

Pe la și douăzeci, părintele a ieșit din altar și le-a zis: Fraților, după cum vedeți, dracul tot nesperios a rămas. Nu numai că nu a fost punctual, dar se pare că nu mai vine deloc. Dar știți ceva? Dacă tot ați venit în număr așa de mare să îl vedeți pe necuratul, ce-ar fi să veniți și duminică să îl vedeți pe Dumnezeu ? Și vă asigur eu că El se ține de promisiune. Știu asta pentru că mă întâlnesc cu El în fiecare duminică. Ce ziceți ?

Unii au plecat bombănind cum că au fost păcăliți. Alții au ieșit rușinați. Unii dintre ei s-au întors duminică, alții nu. Cert este că toți au învățat, poate, o lecție.

Și asta mă duce cu gândul la niște rânduri ale părintelui Ion Buga. Păcatul, relele sunt interesante. Atrag. Sunt bine colorate. La fel ca lada cu lighioane din Fata babei și fata moșneagului. Ambalajul face toți banii. Chiar dacă produsul din interior e malefic și nu hrănește sufletul, ba chiar îl otrăvește.

Și totuși, am curajul și maturitatea să spun că sfințenia e mai interesantă decât păcatul.

ELENA ROȘCA A PLECAT LA CERURI

Violeta ROSCA AURAN

TRISTA VESTIRE

-Doamna LINUCA ROȘCA a plecat la ceruri
în ziua de Buna-Vestire...2015-

și mamă și bunică și soție,
Linuca a plecat în veșnicie.
s-a dus la Dumnezeu ei din ceruri,
să-i fie roabă printre lerui-leruri...

pământul nostru mic l-a preumblat.
ea printre oameni a dereticat.
vorbea puțin însă ce mult muncea
și-n sfânta zi de mâine tot credea.

dar firul vieții, iată : s-a sfârșit.
ne ierte pentru tot ce i-am greșit.
Linuca noastră – ce frumoasă ești,
ești o mireasă blândă din povești!

stimata noastră Doamnă – te iubim.
drumul la cer cu lacrimi ți-l stropim.
du-te LINUCA – noi mai stăm puțin;
numele fie-ți lăudat...AMIN!

*

La Sfânta zi de Buna-Vestire,
Montreal – 2015.
george FILIP

Elena Roșca a plecat la ceruri

Violeta Elena Roșca

(Acest articol a fost citit de Violeta Elena Roșca
în Biserica Buna Vestire cu ocazia
serviciului de înmormântare a mamei sale.)

Ca o stea căzătoare, ce lasă în urma ei o dără luminoasă stingându-se în neant, așa a dispărut din lumea celor vii Elena Roșca.

Linuca era venerată de tatăl meu, Victor Roșca, pentru inima sa caldă și deschisă, trăind într-o armonie perfectă, sfătuindu-l și sprijinindu-l întreaga ei viață; era iubită de cei patru nepoți și de fetele ei pentru sfaturile, dragostea și generozitatea ce le-o arăta; era stimată de prietenele ei pentru înțelepciunea și atitudine ei, tratându-le ca pe adevărate surori. Prin personalitatea ei plăcută la prima vedere, oriunde s-a aflat, a știut să comunice cu oamenii și să lege prietenii și să-i unească pe toți cei din jurul ei.

Elena Barbu Roșca s-a născut la 17 august 1937 în localitatea Felmer, județul Brașov, un sat de lângă Făgăraș, s-a căsătorit cu tatăl meu în 1958 și a decedat la 25 martie 2015 într-un spital din Montreal, în ziua de Buna Vestire. Ea a crescut cu multă dragoste de Dumnezeu. De mic copil, mama ei - credincioasă la rândul ei, o purta cu ea la manastirile din jurul Făgărașului. La vârsta de doar 4 ani a cunoscut, printre alți preoți și călugări, pe părintele Arsenie Boca, atunci Starețul Mănăstirii Sâmbăta de sus (lângă Făgăraș).

În România a absolvit „Școala Tehnică de Chimie” din Făgăraș, iar în Canada, études collégiales la Collège Vieux Montréal, „Programme technique d'éducation en service de garde”.

Abia căsătorită, în 1958, și în 1959 a apărut în viața lor Violeta. Bucuria lor a fost însă de scurtă durată. În septembrie 1959, când eu aveam doar câteva luni, Victor Roșca, tatăl meu a fost arestat, condamnat de Tribunalul Militar din Brașov la 4 ani de închisoare și a fost dus în lagărele de muncă forțată din Balta Brăilei. Viața mamei mele s-a transformat într-un coșmar. Rămasă fără casă, fără serviciu, cu soțul condamnat politic, ostracizată atât de societate cât și de regimul care i-a zăvorât toate ușile la care bătea, ce putea să facă? Mama mea s-a angajat muncitoare la întreprinderea locală din Făgăraș, iar eu am cunoscut de mică viața în creșa de zi a unei întreprinderi, cu multe îmbolnăviri.

Pentru că nu avea la cine apela, toată speranța și-a pus-o în Dumnezeu, sperând că El o va ocroti, iar cei patru ani vor trece și viața ei va fi iarăși fericită.

În acei ani de umilințe, locuința noastră a fost un pat într-o bucătărie comună, proprietatea unui fost învățător din Făgăraș. Singurul ajutor pe care îl primea era de la părinții ei din Felmer unde și eu, copil fiind, mi-am petrecut vacanțele, înconjurată de dragostea lor.

Dar a venit acel 1963 când tatăl meu a fost eliberat. Cu familia reunită eram din nou fericiți. Tata fiind inginer

constructor, mama l-a urmat pe toate șantierele, lucrând alături de el.

Dar fericirea noastră a început să fie umbrită de urmărirea tatălui meu. Aceasta ne-a făcut să nu stăm într-un oraș mai mult de unul sau doi ani. În doisprezece ani, din 1963 până în 1974, mama mea care a lucrat alături de tatăl meu pe șantier împreună cu cei doi copii (eu și sora mea) ne-am mutat în zece orașe. Pentru că eu trebuia să încep liceul, în 1974, ne-am stabilit la Ploiești.

Peste tot pe unde a locuit, 35 de ani în România și 27 în Canada, mama, prin firea ei generoasă, a lăsat în urma ei multe prietenii. Azi la 27 de ani, de când a părăsit România, încă mai întreține relații cu prietenele din țară.

În 1988, părinții au parasit România, vizitând-o pe sora mea la Montreal. Aici, au cerut și au obținut azil politic.

Primii ani au fost grei și pentru ei. Dar întâlnind multe familii generoase, ei s-au adaptat repede la viața canadiană.

Mama ne-a iubit mult pe noi, copiii și pe nepoții ei. Iubind copiii, în Montreal, în primii ani și-a luat diploma de educatoare de grădiniță. A lucrat la „Commission scolaire de Montréal”.

Ea a iubit din tot sufletul pe cei patru nepoți ai ei, fiindu-le tot timpul alături, sfătuindu-i și îndrumându-i, de la grădiniță până la facultate.

În Canada și-a găsit locul de reculegere la Biserica „Buna Vestire”, pe care a iubit-o și era gata oricând să facă sacrificii pentru ea.

Linuca, așa cum o chema tatăl meu, familia și prietenii, a fost vicepreședinta Comitetului Doamnelor la Biserica Buna Vestire, în care se ruga. În Montreal, unde a locuit, a reușit să-și apropie celelalte familii de români din jurul ei și să formeze împreună o mare familie, ca adevărate rudenii.

În lupta cu suferința ce i-a fost dată, mama s-a zbatut s-o biruie cu multă fermitate și perseverență. Nu a pregetat să facă tot ce a fost posibil ca sa-și prelungească viața și să trăiască cât îi va permite Dumnezeu. Ea, împreună cu noi toți am crezut în miracolul vieții până la ultima ei suflare. Ea voia să rămână alături de tatăl meu și de noi, copiii ei, pe care ne-a iubit și n-ea protejat ca o adevărată leoaică.

Decesul ei a făcut să curgă multe lacrimi și a lăsat în urmă multe inimi zdrobite pentru totdeauna.

Mami, te vom iubi și vei trăi în inimile noastre pentru totdeauna.

Te iubesc, scumpa mea mamă.

VINEREA MARE

Dumitru ICHIM

ACATISTUL VINERII MARI

Inima privighetorii
nu e toarsă cu fusul
de mână omenească,
precum nici cerul
nu cunoaște
degetelor spusul.

Ca flacăra,
înalta,
este inima privighetorii,
fără cusut al bucăților
una cu alta,
ci numai ardere.

Ca mistuitoarea flacăra,
înalta,
inima privighetorii
adâncă-i
precum ochiul de copil
înveșnicind tărilor
inul.

Din vârful ei
se vede până-n cealaltă,
a Maicii Fecioare.

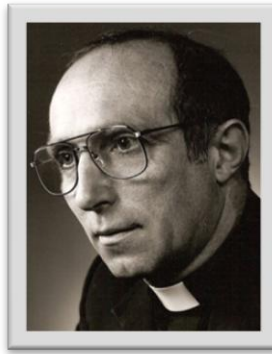
Inima de privighetoare
îi talmăcește suspinul,
înaltul
amarurilor,
apoi tace. La picioarele Lui -
ochii holbați
ai zarurilor...

Două inimi și-o singură
Vinere Mare
de la un capăt la altul.

SPĂLAREA PE MĂINI

Pilat ridică mâna,
preaclocotinda gloată să o potolească,
și se făcu tăcere;
apoi strigă cu putere
împărătească:
"Să se aducă apă!"
Și apă s-a adus.

Lângă Ioan,
Maica Domnului
privea la judecata lui Iisus,
ștergându-și pleoapă cu pleoapă:
"Ai auzit ce a spus,
când își spăla mâinile,
că e nevinovat de sângele Lui?
Nu-nseamnă, prin asta, că este iertat?"
Ioan plângea. Cu capul plecat:
"Nu, Maică, ci dat răstignirii!"

Prin apă Pilat L-a vândut,
cum Iuda făcu prin sărut,
că apa spălării pe mâini
știa că-i adusă din Prut."

EL GRECO

De-o viață întreagă
ne-am certat pe Moarte,
gâlceava încălcind pe amândoi.
Nu-i moștenirea mea,
frământul Tău de mână?
Sau numai cu-mprumut
mă-ngădui înapoi?

Azi Te-ai mutat albastru de departe
și mi-ai lăsat râvnita brazdă-n plus.
Ce pot să fac cu toată moartea-ntreagă
când ai înfipt în mine șarampoi,
iar numai jumătate-s Iisus?

Azi Te-ai mutat în necuvânt, departe
târziul din Vineri e mare și larg.
El stă pe catarg,
pe șarampoiul din moarte,
dar e atât de aproape
departele
că aerul dintre noi e perete.
Și Lui de mine i-i sete
și chiar de Tine se roagă
să-I împrumut moartea întreagă;
jumătate e Vineri, jumătate Iisus,
jumătate mi-i țarm
din tot ce-mi sunt moarte.

Azi Te-ai mutat atât de departe,
Ca-n începuturile lumilor calme...
Îngăduie în locul Lui să mă sui!
De-acolo,
necuketat de sus,
să Te strig cu sângeratele palme:
Lasă-mă să Te sorb din lumină
până se va face întuneric
peste tot pământul,
și nu doar în partea
jumătății mele de Iisus.

Cum Te-ai mutat atât de departe?
Numai cu ochii Răstignitului meu
Te mai pot zări peste moarte
până unde fusesem
chemarea de-a fi Dumnezeu.

LACRIMILE INIMII

Ca un copil speriat,
că mama o să-l lase singur,
Ioan I-a sărit în brațe,
punându-și capul pe pieptul Lui.
Fără suflare
Îi asculta inima bătând
parcă dincolo de hău și de grui,
parcă dincolo de gând,
ca într-o peșteră
când ecoul
de-atâta liniște
pâlpâirea și-o frânge.
Oare inima Lui...? Oare plânge?
Lacrimă cu lacrimă,
legate-n ciorchin
cu-n suspin
după puls le-adumbră, le strânge
în chivot de rouă cu cheia de spin.

Ioan nimănu
nici cu privirea n-a spus
ce auzea, tremurând, ci doar asculta
cum inima Lui
strop cu strop
culesul de lacrimi, din toată lumea, grăbea
spre paharul întins Lui Iisus
întreg ca să-l bea.

Iar atunci
când pe Iisus l-a împuns
ostașul, ce-I pregătise și groapa,
Ioan a mărturisit
și mărturia până la noi a ajuns,
că din coastă îndată a curs
sânge,
dar pentru prima dată și apa
din toate lacrimile
pe care inima le-a strâns
când Dumnezeu
în colibă de om s-a ascuns,
departe de toți heruvimii,
și chiar de inima Lui, în inima pustiei,
unde în hohote singur a plâns
fiecare lacrimă până în miez, până în rost
cum a mărturisit cel care L-a împuns:
"Cu-adevărat acesta
Fiul lui Dumnezeu a fost!"

DESTINE ROMÂNEȘTI ÎNTR-UN ROMAN DANEZ

Mircea GHEORGHE

Probabil că unul dintre semnele revenirii lumii românești în spațiul cultural european - unde oficial s-a aflat de fapt tot timpul - ar trebui căutat în potențialul ei de a furniza subiecte și de a hrăni imaginarul unor scriitori europeni de întâia mărime. Iată-l printre aceștia pe scriitorul danez Jens Christian Grondahl, născut în 1959, autor a unsprezece cărți, care în romanul său *Piazza Bucarest* (2004), publicat în

traducere și la Gallimard în 2007, construiește o poveste gravă și sensibilă cu destine desprinse din fundalul nefericitei societăți românești din ultimii ani de regim comunist.

Piazza Bucarest nu este un roman cu acțiunea localizată în România. *Bucarest* identifică un loc din Roma "unul dintre acele locuri, explică Grondahl, care prin numele lui evocă un altul și în același timp încearcă să-l reîntâlnească". Iar acțiune, la drept vorbind, nu există. Ca în mai toate romanele lui Grondahl (*Virginia*, *Tumultul din suflet*, *Vara indiană*, *Sub o altă lumină* etc.) și aici este vorba de o istorie încheiată, reluată de la sfârșit spre început, ascunsă în memoria protagoniștilor de unde se desface - densă, subtilă, dramatică, uneori surprinzătoare și chiar stranie - prin evocare.

În *Piazza Bucarest* suportul evocării și implicit al cărții este alcătuit din două confesiuni: mai întâi confesiunea americanului Scott, aflat de mulți ani în Danemarca, prietenul mai vârstnic al naratorului, și apoi, confesiunea Elenei, cu care Scott s-a căsătorit de formă în 1988 spre a-i oferi libertatea într-o altă țară. Naratorul trecând de la unul la altul cu o scrisoare venită din România pe care trebuie s-o înmâneze Elenei, stabilită acum la Roma, lângă *Piazza Bucarest*, va desprinde din mărturisirile lor, la mult timp după ce capul s-a destrămat, conturul fantomatic a două drame ignorându-se cu desăvârșire una pe alta. Pe de o parte, drama lui Scott iubind-o discret, dar intens pe femeia față de care a mimat o generozitate dezinteresată, pe de altă parte, drama Elenei despre a cărei viață interioară, cu galerii complicate, Scott nu știe nimic până la sfârșit. Nu va intui niciunul din resorturile ce au determinat-o să-l părăsească, nici existența copilului ei rămas în țară, nici sentimentul de inutilitate larvară ce o macină zilnic, nici dorința de a-l regăsi pe tatăl copilului, un pictor mediocru, evadat din România comunistă cu câțiva ani înainte și stabilit la Köln.

Construită pe această canava, cartea evoluează, într-o anumită măsură în apele romanelor lui Kundera, cu personajele definite existențial de temele cunoscute: identitatea, singurătatea emigrației, fragilitatea relațiilor omenești, raportul dintre istoria personală și istoria colectivă, sensul și limitele libertății. Dar nu este doar atât.

Când Scott, vine în România trimis de un magazin danez să facă un fotoreportaj despre ciobanii transilvăneni, el are patruzeci de ani și traducătoarea care îi este pusă la dispoziție pentru peregrinarea prin țară, Elena, douăzeci și doi. Ea trăiește în climatul de aservire generală din ultimii ani ai regimului comunist, cu detașarea și resemnarea necesare spre a nu fi copleșită de mizeria vieții cotidiene și de supravegherea continuă din partea Securității, dar, în același timp, cu iluzia unei vieți secunde și adevărate în cultură. Înconjurată de un cerc "secret și

aventuros" de oameni tineri ca și ea, artiști și scriitori sensibili și prezumțioși Elena este un lider feminin al acestei lumi marginale care îi asigură confort și protecție împotriva prostiei sistemului. Venirea lui Scott îi tulbură acest echilibru. Un echilibru strâmb, dar totuși un echilibru, evanescent din clipa în care în față îi reapare iluzia unei alte vieți, libere. În Danemarca însă, cercul acesta îi va lipsi, exilul interior din țară, până la urmă cald și producător de iluzii, va fi înlocuit de un alt exil tot interior, dar într-o lume străină, față de care Elena va apărea arogantă și disprețuitoare: "Ea m-a făcut să mă simt șters și mediocru", notează naratorul impresiile pe care i le lăsase prima întâlnire cu Elena, "pentru că, în ce mă privește, eu nu trebuia să-mi reclădesc nici un destin. Abia mulți ani mai târziu am ajuns să-mi spun că, de bună seamă, această libertate de destin era ceea ce invidia ea mai mult la oamenii din Occident". Și ceva mai departe: "Dar mai ales ea vorbea fără cea mai mică inhibiție și ca pentru a compensa faptul de a fi crescut sub o cenzură necruțătoare, de propriile ei talente. Vorbea despre interesul ei pentru literatură și pentru tot ceea ce era intelectual, dar și despre idiosincraziile sale despre ceea ce i se părea irezistibil și despre ceea ce nu suporta. Am fost mirat că Scott suporta s-o audă vorbind așa dar el o asculta cu o privire amoroasă și fermecată care-l făcea să pară aproape idiot". În lumea nouă în care se află, datorită frustrărilor acumulate în viața dinainte și ieșite acum la suprafață, Elena nu apreciază mai nimic; politica socială a statului danez i se pare un abuz asemănător cu ceea ce a lăsat în urmă, iar faptul că oamenii nu se revoltă i se pare de neînțeles: "Ea era furioasă să vadă până la ce punct oamenii acceptau ca autoritățile să se amestece în treburile lor. Era șocată fiindcă toate astea îi aminteau de unde venea, cu deosebirea că oamenii erau aici mai bogați și lăsau de bună voie ca Statul să intervină în viețile lor într-un fel atât de intim și de dominant, ca o mamă autoritară. Rămânea refractară la argumentele noastre, și apărarea noastră ponderată a Statului-Providență o împingea să se radicalizeze și mai tare așa încât în unele seri ea se afla cu totul la dreapta lui Gingis-Han".

Evenimentele din decembrie 1989 terminate cu procesul expeditiv al Ceaușeștilor îi găsește pe toți trei în fața televizorului. Ca american, Scott are un respect "puțin naiv", nuanțează naratorul, pentru convențiile juridice "care spun de exemplu, că orice acuzat are dreptul la un apărător" și din acest motiv opiniile lui sunt mai tranșante ca de obicei. Era totuna, spune el, dacă îi omorau direct, fără nici o formalitate "în loc să monteze această parodie de proces". Elena se inflamează - cei doi dictatori nu meritau un tratament mai bun având în vedere câte au făcut, e foarte bine că procesul a fost scurt. Este un bun prilej pentru narator să reflecteze ironic, dar până la urmă înțeleghetor, la nepotrivirea dintre noblețea valorilor afișate și reacția brutală în fața realității care le încearcă soliditatea: "În timp ce se dezlanțuia împotriva lui Scott, mă gândeam la atașamentul aproape religios pe care îl nutrea Elena pentru Goethe, Shakespeare și Dante. Nu reușeam să-l lipesc de bucuria fățișă pe care o manifestase privind chipul murdar al lui Ceaușescu la câteva clipe după ce fusese omorât. Era Istoria, îmi spuneam, da, Istoria care ne împiedica pe Scott și pe mine s-o înțelegem pe Elena, dar tot Istoria era aceea care-i interzicea și ei să vadă că vampirul și călăul țării sale era totuși o ființă aidoma ei și nouă".

La drept vorbind, tot datorită Istoriei eșuează Elena și în a doua sa tentativă de a-și reconstrui destinul pe temelia libertății

pe care a căutat-o în Occident. Îl regăsește la Köln pe Milu tatăl copilului ei Dimitri, dar are în față o umbră de nerecunoscut, un zombi aservit drogurilor, care locuiește cu o altă femeie Herta. Milu va muri în cele din urmă mizerabil într-un closet de la gară de o supradoză de heroină fără să știe că a avut un copil și fără să recunoască în femeia cu care o clipă se intersectează pe stradă, iubita dintr-o tinerețe îndepărtată când visa la binefacerile libertății. Dacă alăturăm eșecurile Elenei, al lui Milu și chiar al lui Scott - el însuși un emigrant nu în căutarea libertății, ci a unui loc mai liniștit decât tumultoasa lui Americă, bogată, dinamică și eficientă, se observă cu ușurință că Grondahl are o viziune sceptică asupra emigrației. Nu dezrădăcinarea sentimentală este dramatică și fără soluție (niciun personaj nu regretă ce-a lăsat în urmă), ci imposibilitatea individului de a-și schimba identitatea, de a eluda prin emigrare Istoria mare, producătoare de sisteme de coduri și de comportamente sociale extrem de complexe ce nu pot fi transgresate și cărora le rămâne prizonier toată viața, sub indiferent care cer alege să trăiască de la un moment dat. Elena și Milu nu mai pot fi liberi, nu mai pot fi normali, dezinvolti și puternici după experiența aservirii din timpul comunismului, libertatea care le-a lipsit în țara lor, le va lipsi oriunde și pentru totdeauna. Identitatea lor de oameni *neliberi* în pofida aparențelor, a drepturilor și libertăților oficiale la care au acces prea târziu rămâne aceeași. Și tot astfel Scott în pofida voinței sale de a accede la o nouă identitate în Danemarca, eșuează. El nu găsește aici liniștea pe care n-a găsit-o în America natală, va rămâne pentru toată lumea un american ciudat, un străin și în cele din urmă se va întoarce de unde a plecat cândva cu sentimentul identității regăsite.

Acest mod al lui Jens Christian Grondahl de a privi emigrația ca o sursă de eșecuri identitare inevitabile, îl separă net de Milan

Kundera pentru care aceeași emigrație este o experiență complexă, dramatică, sinuoasă dar totodată fundamentală, pozitivă, care îmbogățește spiritul. În plus, revenind la Grondahl, vocea și tehnica lui îl deosebesc net de marele ceh, alergic, acesta, la amestecul biografiei personale cu ficțiunea, la jurnal și la convențiile literare derivate. Or pe Grondahl, tocmai întrepătrunderea dintre biografia proprie și biografia, fictivă sau nu, a personajelor îl atrage. Naratorul, de pildă, este un scriitor de succes care descriindu-și romanele, descrie romanele lui Grondahl. Scott îi este nu doar un prieten mai vârstnic, ci și rudă: l-a cunoscut în copilărie ca soț al mamei sale care, aidoma Elenei de mai târziu, l-a părăsit. Iar în raport cu Elena, sentimentele lui sunt ambigui. Tânăra nevastă a lui Scott îl atrage în mod obscur, îl face să se simtă vinovat față de Scott, îl intrigă și din toate aceste motive, fără voia ei și fără să știe, ea este implicată în propria lui dramă - un divorț amintit doar în trecere. În felul acesta, vorbind despre personajele sale Grondahl vorbește mereu și despre sine, aduce biografiile lor în matricea biografică proprie, pentru a le lăsa apoi să se desprindă de ea și să se piardă aidoma a două râuri imaginare ce ar traversa temporar unite, albia unui al treilea. La sfârșit, după ce ascultă povestea Elenei, autorul încheie: "Părăsii Roma câteva zile mai târziu și nu mai am nimic de povestit. Faptele rămân, aidoma unor case părăsite pe câmpie. În fond, n-am aflat niciodată cu adevărat ce a devenit /Elena/ fiindcă nu știu nimic despre viața ei după ce l-a părăsit pe Scott. De altfel, asta nu-i chiar atât important pentru povestea mea. Ea se oprește aici, dar Scott și Elena își continuă viața în Queens și pe Via Panama. Există lucruri pe care n-am avut prilejul să le lămuresc cu ei, însă anumite întrebări se afundă prea departe în timp ca să li se mai poată da un răspuns".

PETRU BRAN – UN CTITOR DE ȘCOALĂ ROMÂNEASCĂ ÎN PĂRȚILE SĂTMĂRENE *Lucia MUNTEANU*

„Preoți cu crucea-n frunte
Căci oastea e creștină...”

Andrei Mureșanu – *Un răsunet*

Memorabilele idei programatice formulate la Marea Adunare Națională de la Blaj din 3/5 martie 1848 de către intelectualul unit Simion Bărnuțiu și episcopul ortodox Andrei Șaguna, acel impresionant „Noi vrem să ne unim cu țara” strigat din piepturile a 40.000 de participanți, au fost cunoscute și împărtășite și de românii din nordul țării, din Satu Mare, Sălaj, Maramureș. Cerurile îndreptățite

adresate împăratului de a se respecta principiul libertății, egalității și pentru români, îi preocupau și pe locuitorii acestor ținuturi. În Satu Mare însă, ținut mai îndepărtat de centrele luptelor naționale, opoziția românilor față de puternicele asalturi ale dorințelor de maghiarizare era mai slabă. Aici nu exista o forță care să cultive sentimentele naționale. Au existat însă influențe puternice exercitate de câteva mari personalități, cum au fost protopopul Petru Bran, luptătorul memorandist protopop Vasile Lucaciu și câteva zeci și sute de preoți care au menținut și aici ființa națională. Biserica română greco-catolică fusese abia de curând scoasă de sub jurisdicția episcopului rutean de

Muncaci și atașată diecezei de Gherla. Predecesorul lui Petru Bran fusese Ioan Gulovici, care nici măcar nu știa românește, iar păstorirea acestuia de 20 de ani a însemnat un adevărat dezastru pentru români. Până la venirea lui Petru Bran în Satu Mare, liturghia și predica în biserica românească se făceau numai în limba maghiară. Ședințele și procesele verbale cu curatorii se desfășurau de asemenea în limba maghiară. Petru Bran este cel care pune capăt acestei stări de lucruri și introduce limba română în biserică, chiar dacă unor credincioși români maghiarizați acest lucru li s-a părut un sacrilegiu. Așa era curatorul Valkovschi, avocat rutean care, cu grupul său, părăseau biserica atunci când auzeau răsunând de pe amvon limba română.

În școală, de asemenea, națiunea română avea un statut de națiune „tolerată”, fiindu-i îngăduit accesul la învățătura în propria limbă. Puținele școli sătești sau confesionale erau slab dotate și încadrate. Abia după înființarea în 1754 a școlilor Blajului, primele focare de cultură românească unde s-au format conducătorii Școlii Ardelene, va începe lupta conștientă pentru dezvoltarea învățământului românesc. „...Nemuritorul Șincai de trei ori a parcurs toată Transilvania, în calitate de director al școalelor naționale din toată țara Ardealului, dând rapoarte despre starea școalelor” ..., „neostenita râvnă din partea lui Șincai a dat impuls multor protopopi și multor preoți de pe vremuri, cari, prevăzuți fiind cu cunoștințe mai înalte... să străduiască a înfiripa școli și să le asigure subsistența”¹. Programul acestor școli avea la bază ideile preluate de Inocențiu Micu Clain din „Hronicul vechimii romano-moldo-vlahilor” al lui

Dimitrie Cantemir. Această carte a lui Cantemir devine tratatul de istorie națională din care Inocențiu Micu extrage argumentele pentru susținerea luptei naționale a românilor. Vechimea, originea romană și continuitatea lor pe aceste meleaguri devin din argumente ale mândriei naționale, adevărate arme pe care reprezentanții Școlii Ardelene le folosesc pentru lupta lor.

Pe lângă școlile primare, românii își puteau continua studiile doar la gimnaziul și colegiul protestante și catolice în care se predă în limba maghiară. Totuși, se observă o creștere semnificativă a numărului de elevi români la aceste școli. „Atât de puternic a fost acest curent către luminile instrucției, spune profesorul Silviu Dragomir, încât nu se găsește exemplu analog nici unui alt popor”.² Acest curent stimulează efortul românilor de a-și înființa gimnaziul în limba română.

În părțile sătmărene, o serie de intelectuali români încep o acțiune de înființare a unui gimnaziu românesc, proiectat inițial la Baia Mare, apoi la Seini. Acțiunea nu reușește și în aceste condiții fruntașii români solicită introducerea studiului limbii și literaturii române la Liceul Regesc Catolic din Satu Mare. Inițiatorul și mentorul acestei acțiuni este protopopul de Satu Mare, Petru Bran (1821-1877).

Cu toată opoziția pe care a întâmpinat-o, printr-o activitate intensă, prin demersurile făcute la autorități ca și prin măsurile luate ca notar al sinodului vicarial din Șimleu, Petru Bran reușește să facă pași importanți pentru reorganizarea învățământului românesc în zonă.

Aceeași preocupare pentru școală o dovedise și la Craidorolt, unde a funcționat ca preot până în 1857, când este numit profesor și protopop la Satu Mare. Aici românii erau dezbrinați, îi amenința deznăționalizarea, așa încât noul protopop își axează activitatea pe acțiunea de reintroducere a limbii române în școală și biserică, sau, cum el însuși mărturisește, „mie îmi reveni dar cea mai grea temă de rezolvat: să resuscitez numele de român din decadență și să dezleg limba română din cătușă”³. La conferința protopopilor din Satu Mare, de la data de 1 martie 1857, prezidată de Petru Bran, se hotărăște să fie rugat episcopul greco-catolic de Gherla, Ioan Alexi, să intervină la Măria Sa, împăratul Franz Iosif, care acorda oarecare înțelegere cererilor naționalităților din imperiu în privința folosirii limbii proprii chiar și în școlile statului. Ca urmare a memoriului depus la minister de către episcop, în ciuda protestului directorului și corpului didactic din liceu, în majoritate maghiari sau filomaghiari, se aprobă predarea limbii române ca obiect de studiu începând cu anul școlar 1859-1860, cu două ore săptămânal. Pe postul de profesor a fost numit, pe bună dreptate, la 12 octombrie 1859, profesorul Petru Bran. În Liceul catolic regesc învățau, în ciuda greutăților materiale și morale, conform statisticii oficiale din 1858, 64 de elevi români din cei 257 câți frecventau liceul. (G. Sarmasagh). După câțiva ani, în 1862, profesorul Petru Bran reușește să introducă limba română ca limbă de predare, gimnaziul devenind astfel mixt, maghiar-român.

Ca o recunoaștere a meritelor ce i-au revenit în această acțiune, profesorul Petru Bran este numit titularul catedrei. Astfel, Petru Bran rămâne cel care a dat elevilor români din județ posibilitatea de a-și cultiva limba, iar Colegiul Național „Mihai Eminescu” de astăzi îl cinstește ca pe cel care a înființat prima catedră de limba și literatura română în cuprinsul său.

Mulțumirea de a fi reușit în această acțiune îl determină să-și îndeplinească munca de profesor cu mare însuflețire: „Mi-am

început misiunea aceasta între simțiri de adâncă mișcare, zicând ca bătrânul Simion « Acum văzură ochii mei ».” Cuvântarea rostită la inaugurarea catedrei de limba și literatura română la 12 octombrie 1859 a fost publicată în revista „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, textul găsindu-se în arhiva Colegiului Național „Mihai Eminescu”. Dragostea pentru limba română o exprimă într-una din cele mai frumoase pagini ce pot figura într-o antologie dedicată rolului limbii naționale în viața unui popor: „Limba maternă e depozitul celor mai dulci aduceri aminte atât despre fericirea trecută cât și despre fatalitățile învinse...; în limba maternă este deprinsă forma și direcțiunea cugetării și a simțirii, încât cu toată certitudinea putem zice că cine nu știe a vorbi limba maicii sale, acela nu va ști nici a cugeta nici a simți pentru binele aceleia... în scurt, pe limba maternă e întemeiat caracterul și naționalitatea fiecărui individ în parte și a fiecărui popor în comun.”⁴

Petru Bran este întemeietorul Societății de lectură a elevilor români din Satu Mare, menită să completeze studiul limbii și literaturii române realizat în liceu. Societatea își ținea ședințele periodice, protocolul menționându-i pe conducătorii acesteia, deviza ei, catalogul elevilor și detalii despre activitatea curentă. Sub egida societății s-a constituit și prima bibliotecă cu cărți românești din comitat, biblioteca liceului, alcătuită pe baza donațiilor în bani sau cărți, domeniu în care tot Petru Bran a dat cel mai semnificativ exemplu, educându-și în acest sens și elevii: „Sub aripile părintești ale lui Petru Bran elevii au adunat suma de 15 florini din care au comandat cărți la Sibiu”. La cele cumpărate s-au adăugat și cărțile donate de Bran, care era și un mare bibliofil. Câteva din cărțile sale se păstrează la Biblioteca Academiei din București, condusă de un alt fiu al Sătmăruului și absolvent al Liceului „Mihai Eminescu”, academicianul Gabriel Ștrempel.⁵ Activitatea didactică din școală este completată cu aceea de autor de manuale didactice. Tot el este și inițiator al unor asociații ale profesorilor de limba română și învățătorilor din Transilvania numite „congregațiuni”, menite să propage inițiativele și metodele de predare pozitive.

În 1867 profesorul Bran este amintit în buletinul Episcopiei Gherlei, ca inspector al școlilor confesionale din districtul Satu Mare.

Atenția deosebită acordată de Petru Bran școlii venea din convingerea că numai prin propagarea culturii naționale, prin formarea unei intelectualități proprii va putea poporul român să se ridice de la condiția de tolerat.

Este preocupat de dezvoltarea limbii române, de statornicirea unei limbi literare unice, accesibile, instrumentul de păstrare a unității poporului român, polemizând chiar cu Titu Maiorescu. „Iar faptul că Petru Bran și, la doi ani după moartea sa, Ioane Marcu atrag, din extremitatea nord-vestică a Transilvaniei, cu competență, atenția asupra grijii față de limba română, trimitând observațiile lor Academiei din București, și acestea sunt bine primite, rămâne o realitate plină de semnificații pentru istoria culturii românești”⁶. Petru Bran depune și o activitate literară meritorie. Publică versuri – creație proprie sau prelucrări după poeți clasici latini în reviste de cultură ca „Federațiunea” din Pesta, „Sionul românesc” de la Viena, „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, „Familia” și altele. În anul 1874 publică la Satu Mare volumul de versuri originale „Mărgăritare sau sentințe poetice-filosofice-morale”. Era prima carte românească tipărită la Satu Mare.⁷ A fost unul dintre primii membri de pe aceste meleaguri și susținător neobosit al ASTREI. Acest fapt reiese din scrisoarea adresată arhidiaconului comitatului Satu Mare în care îl roagă să facă propagandă pentru

Petru Bran

înscrierea de noi membri în rândul Asociației, „atât celor din cler, cât și a celor civili...”

Lupta lui Petru Bran pentru întărirea ființei naționale i-a atras dușmănia rutenilor maghiarizați și a românilor deznăționalizați. De teama propagării limbii române în rândul elevilor, corpul profesoral al liceului înaintează un protest Consiliului Locotenentă Regal, la 22 februarie 1862 arătând că dacă numărul elevilor români din liceu va crește, „Atunci probabil și ungurii se vor româniza”. Frica profesorilor de etnie maghiară se datora și faptului că limba română era folosită în oficierea serviciului divin în parohiile aparținătoare de Episcopia greco-catolică de Gherla. Era un câștig pentru românii sătmăreni, care arată legătura între școală și biserică, ambele acțiuni fiind meritul lui Petru Bran, după cum o spune el însuși: „Ridicându-se catedra de limba română în gimnaziul din Satu Mare, n-am întârziat a introduce limba română în Biserica parohială greco-catolică de aici, de unde cu multă daună spirituală cât și materială fusese exilată... În limba română, dară, [v]om predica spre plăcerea poporului numeros, stătător în mare parte din românii de peste sate, împământenii aici”.

Lupta lui Petru Bran se manifesta și prin critica la adresa regimului dualist austro-ungar instaurat în 1867. Astfel, în ziarul „Federațiunea”, în numărul din 13 mai 1867 scria: „Dualismul amenință dreptul nostru cel mai sfânt la limbă și naționalitate în înțelesul înaltelor principii de dreptate, egalitate și frățietate”.

La conferința intelectualilor români din zonă, la 4 aprilie 1867, organizată la inițiativa lui, Petru Bran afirma: „Fiecare român dară, care a venit la conștiința de sine, are strânsă datorie morală de a-și apăra rădăcinile moștenite de la străbuni: limba, naționalitatea și patria”.

Este lesne de înțeles că o asemenea atitudine era socotită primejdioasă pentru acele timpuri, în mediul în care profesorul și protopopul Petru Bran activa. Așa încât el este reclamat superiorilor săi, pentru vini imaginare. Grăbit să rezolve contestațiile, Episcopul de Gherla, Ioan Vancea, l-a suspendat pe Petru Bran din funcția de paroh protopop, cerându-i să cedeze parohia, fără să facă nici o cercetare. Deși forul superior, Consistoriul din Gherla și Mitropolia din Blaj, prin judecarea cazului îl găsesc nevinovat, Primăria Satu Mare refuză categoric reintegrarea în parohie a lui Petru Bran.

Astfel, luptătorul îndârjit pentru nația lui rămâne numai cu venitul obținut ca profesor la Liceul Catolic Regesc, trăind în lipsuri materiale împreună cu soția și cei șase copii. Ultimii ani de viață au fost deosebit de grei. Anul școlar 1875-1876 a fost ultimul an în care el a mai activat ca profesor la Gimnaziul regal catolic din Satu Mare. Era măcinat de boală și decepționat de felul în care era apreciat de superiori. Pe cheltuiuala municipalității se internează într-un spital din Budapesta, unde se stinge la 10 octombrie 1877. Mormântul său este necunoscut.

Astfel s-a desfășurat viața unui om, a unui intelectual, a unui preot greco-catolic, profesor adevărat, pildă de voință și sacrificiu în slujba poporului său.

După cum constată Vasile Scurtu, fostul său elev care l-a admirat și i-a dedicat o monografie datorită căreia am aflat și noi, urmașii, informații importante despre eminentul profesor, „figura lui ne apare și mai vrednică de admirat, când ne gândim că a luptat singur, aproape neînțeles de conaționali săi... Dacă s-a salvat o tradiție de viață românească și s-a purtat o luptă pentru menținerea drepturilor și a ființei neamului nostru mai vitregit pe aceste meleaguri decât în alte părți, apoi aceasta se datorește în mare măsură acestui om. Când Vasile Lucaci apare pe scena luptelor naționale de aici, el găsește terenul pregătit de marele său precursor, Petru Bran”.⁸

De altfel, fără opera de sacrificiu personal a acestuia, e puțin probabil ca însuși Vasile Lucaci să și-o fi putut desfășura pe a sa.

Note

¹ Laurențiu Bran, *Începuturi de învățământ românesc în Sălaj, în Țara Silvaniei, revistă regională de cultură*, Anul I, Vol. I, Zălau, 1940, p. 21.

² Cf. Iulian Sălăjan, *Tohatul, străveche vatră românească de sub codru*, ediția a II-a, Cluj-Napoca, 2000, p. 133-134.

³ Vasile Scurtu, „Petru Bran”, Satu Mare, 1939, Tipografia Presa liberă, p.47.

⁴ V. Scurtu, op. cit., p.52-53.

⁵ cf. Marius Horșia, *Petru Bran...*, ed. Citadela, Satu Mare, 2015, p. 28).

⁶ Viorica Ursu, „Petru Bran”, în Anuarul „Marmația”, III, Baia Mare, 1977, p. 283.

⁷ cf. Claudiu Porumbăceanu, Bujor Dulgău, *Oameni din Sătmăruș*, Editura Solstițiu, Satu Mare, 2000, p. 44.

⁸ V. Scurtu, op. cit. p. 15.

SCRISOAREA NESEMNATĂ DE TINE...

Elena OLARIU

Poate ți se va părea nefiresc acest titlu; după o tăcere de șase luni, iacătă-mă învrednicită de Dumnezeu să mă așez la masa de scris – așa cum îmi era obiceiul în vremurile bune, să-ți scriu prietene, câteva rânduri... Rânduri pe care nu ai cum le citi; sufletul meu însă vibrează numai la ideea că într-o zi – poate, ne vom întâlni, ne vom privi în ochi ca acum 34 de ani în urmă și, firește, cristalele de suferință care acum

îmi ard obraji se vor transforma în perle de bucurii imense.

Acolo unde ai plecat - apăsătoare locație, ai cu totul alte preocupări. M-am gândit și întrebat de nenumărate ori dacă îți amintești de mine sau dacă acolo există visuri?! Dacă, urmare a unui vis, te trezești în miez de noapte, transpirat, ce zic eu asta, ud leorcă, te dezbraci, te speli sau doar ștergi sudoarea de pe

întreg trupul și apoi, schimbând pijamalele, iarăși te așezi în pat, încercând să închizi ochii pentru a ascunde grozăvia visului... Ochiul minții, prietene, își amintește secundă cu secundă clipa în care ți-am făcut ultima injecție... De diabet.

Mă întrebai de ce vomit. De ce mi se umpleau ochii de fiecare dată când număram unitățile de la siringa specială... sau de ce mi se abureau ochelarii. Îți spun acum: de teamă!

Teama de crudul adevăr. Am spus că m-am trezit brusc din pat și, probabil este reacția organismului la schimbarea poziției. Nu acesta era adevărul! Vocea lăuntrică îmi spunea să mă grăbesc căci ai să pleci... Pielea trupului tău, parcă cianozată spunea același lucru: ai să pleci... O teamă inimaginabilă că te voi pierde – de tot, m-a făcut să-mi adun iarăși forțele, să zâmbesc, să prind în mâinile mele aspre de muncă, palmele tale a căror degete - răsărit de lună plină, vorbeau, fără cuvinte, adevărul: călătoria ta aici pe pământ, nu peste multă vreme are să se sfârșească.

Nici eu, poate mai rațională în fața morții adevărate, nici tu a cărei suferință îți sleise toate măduarele, nu voiam să

recunoaștem: îngustimea drumului către dincolo, unde vai, porțile erau prinse de un lanț mare și ale cărui inele – ruginite erau închise de un lacăt mare, incommensurabil, se adâncea tot mai mult și se scurta. Lacătul, ruginit, nu era decât neputința noastră în fața imensității Macrocosmosului. Ca și în viața de zi cu zi din ultimele șase luni, te duceam în brațe: greu, peste măsură de greu, trupul tău altădată athletic și bine făcut, acum se lăsa moale în brațele mele mult prea mici și firave să te poată duce... Strigam după ajutor, să te pot duce, să nu te scap, să nu te lovești.

Strigam prietene să nu mă lași singură, să corectezi scrisoarea cu care aveam să mă înfățișez eu însămi dincolo, trecută prin aceleași porți necunoscute, să dau seamă pentru faptele tale bune. Că erau multe și neștiute...

Dar Poarta, se încăpățâna să rămână închisă cu toate că cheia uriașă – din păcate tot ruginită, nu voia să se învârtă. Nici măcar în gol.

Și, te-am scăpat... Lacătul, ruginit, nu a cedat iar brațele mele obosite și firave, te-au scăpat... Doamne, ce mai strigam după ajutor!... Dar, prin câmpia ale cărei margini nu se observau,

paznici nu erau – nici măcar câini; înălțimea gardului nu putea fi nici escaladat și nici dărâmat. Dincoace, singură în fața trupului tău tot mai slăbit, a vocii tot mai stinse și încăpățânării mele de a ne continua drumul. Împreună.

Atunci, mai mult ca oricând am realizat că afară de Dumnezeu care le vede și știe pe toate, de fapt suntem singuri. Niște furcini minuscule care într-un du-te-vino continuu, adunăm, ne spetim, ne urâm, ardem de dorință lăuntrică de a fi cât mai sus, fără a observa că scara șubrezește cu trecerea anilor. Împărțim zâmbete sau foc cu ură în stânga și în dreapta, cărarea lăsată în urmă-ne fiind doar lung și interminabil șir de năzuințe mai mult sau mai puțin realizabile... Peste măsură de obosită, singură, eu însămi infimă furnică în fața Marei Atotputernicii, am adormit. Somnul, ba lin, ba agitat a lăsat să se imprime în amintire un vis prin care drumurile noastre se întretaiau doar până la un punct. O fracțiune de secunda roata timpului și-a încetinit mersul, având a înțelege mersul lucrurilor: „*De aici drumurile noastre sunt diferite!*” Ai plecat apoi pe cealaltă cale, îndeaproape însoțit de un înger necunoscut mie...

DORURI DE PRIMĂVARĂ

Miruna OCNĂREANU

BINEȚE

Nu-mi da binețe-n primăvara asta
Pe geam stau răstignite flori de gheață
Umbrarul lunii ne dospește teama
Și-o șlefuieste-n mugurii de viață

Nu-mi spune ,Prințe, nici măcar minciuni
Nu mai am timp să le țeșăl cu grijă
Potecile pălesc sub flori de mir
Minutele se leapădă-n oglindă

Trimite-mi doar ninsorile de vară
Și sub omătul lor, pe fruntea mea,
Lumina spicelor să înflorească
Uimirea mea să urce către-o stea

Sub tâmpile să mi se usuce frica
Iar tu, să plângi doar setea din ulcioare
Ninsorile cireșilor din suflet
Albe povești să-ți ningă din fuioare.

MI-E DOR

Mi-e tare dor de-acasă mamă,
De șorțul tău cu bun miros
De buna ce zâmbește-n ramă
De umbra nukului sfătos

Mi-e dor să-mi fie dor să plec
Pe coama dealului cel gol
Pământul cald când mă aplec
Să muște-al sorții rotocol

Prin vii să-mi caut vârstele
Mai coapte decât anii

Și-n pâng să crească ploile
Rânind toamna castanii

Mamă, mi-e dor ca să mă ierți
C-am fost prea mult plecată
Și ruga din genunchi să-mi cerți
Și rănile-mi de piatră

Să se sfârșame zorii grei
Sub genele-mi de ceară
Dorul să mi se spargă-n trei
Și chipul tau s-apară.

ECOUL

Privesc în oglindă ecoul
E mut, e frumos, e timid
E prințul ce caută zestre
Și-mi face popasul arid

Prelins peste aripi e cerul
Și zborul mi-e strâmb peste timp

Pe umeri, cărarea de gânduri
Croiește un nou anotimp

Ecoul mă strigă pe nume
În palme îl simt ca pe-un dor
E numele meu din prenume
Crescut pe-un picior trecător

Îi scutură vântul privirea
Ecoul - e forma de lut
Când mută,... frumoasă,...timidă
Cu urmele-arzânde-n pământ

SĂ MĂ RECUNOȘTI UȘOR

Ai să mă recunoști ușor
Umbra-mi este alungită-n stele
Stă strivită sub obrazul Lunii
Când cerșesc lumina dintre ele.

Ai să mă recunoști ușor
Iertarea-mi este împletită-n păr
Cozi mari lovesc genunchii cu poveri
Și-n răni îmi crește-un neastâmpăr.

Ai să mă recunoști ușor
Ghemuită într-o lume surdă
Unde pe peretele de ceară
Se topește clipa mea zăludă.

Și de-ai să vrei să recunoști ușor
Conturu-mi galben înflorit la geam
Mătasea sufletului meu în zbor
Îți va atinge umerii de-Avram.

DRAGONUL DACIC, DE LA DACI LA VLAD ȚEPEȘ

Marius FINCA

I

Istoria stindardului dacic

II

Dragonul în Imperiul Roman de Răsărit

În secolul 4 d.Hr., autorul Vegetius semnală tentativa de schimbare a denumirii de „draconari” în „purători de dragon”. După 357 d.Hr., împărații Constantin II și Iulian Apostatul aveau steaguri-

dragon personale, purpurii, această culoare desemnând, de la Arsace încoace, casa regală. Conform lui Ammianus Marcellinus, cezarul Iulian, comandant al armatelor din Galia – după victoria de la Argentorate (357 d.Hr.) împotriva triburilor germanice, a fost numit de către trupe *augustus* și încoronat de un draconar. Acesta și-a scos colierul de aur de la gât și l-a pus pe capul Cezarului, în semn de coroană solară. Însa, Iulian a refuzat titlul. Tot Marcellinus a scris că șarpele-dragon l-a ajutat pe Iulian să recapete controlul trupelor în bătălie, într-un moment crucial, când jumătate din cavalerie fugea în dezordine. Un tribun, care fugea împreună cu soldații săi, a zărit sulita cu dragonul imperial și „s-a oprit, a pălit și s-a întors pe câmpul de luptă, chemat de stindard”. Astfel, Iulian a recăpătat controlul asupra trupelor sale.^[3]

Din secolul 5, intră în standardele militare un nou rang: „magister draconum”, amintit în numeroase inscripții și într-un poem de Prudentius. *Magister draconum* era comandantul tuturor draconarilor, având poziția imediat după cea de tribun. Se pare că se formase o școală de draconari sau un club de elită. Prudentius, în *Peristephanon*, îi cântă pe draconarii care poartă colane de aur, ca recunoaștere a aportului adus în bătălie. Ammianus scria însă că draconarii erau aleși dintre purătorii de colane de aur, arătând că numai elita putea primi o asemenea funcție. Inscripții din Sardinia arată existența rangurilor de „optio draconarius” și „bearcus draconarius”, poziții superioare, vagi, sub poziția de magister. Draconarii sunt amintiți și în manualul *Strategikon* al împăratului bizantin Maurikios (582 – 602 d.Hr.). La acea vreme, mai exista o școală de draconari, dar își pierduse însemnătatea militară, rămânând cea religioasă. Draconarii erau conduși de un grup de 10 clerici atașat unei prefecturi^[3]. După secolul VI, draconarii dispar din armata bizantină, căci puterea la Constantinopol a fost preluată de greci, până atunci majoritatea împăraților de la Septimius Severus fiind de origine traco-daco-iliră.

Steagurile-dragon au continuat să rămână în uzul cavaleriei în Caucaz și Georgia, iar în vest, vom regăsi acest stindard de luptă în dotarea unor armate europene până în preajma secolelor IX-X. De pildă, o pictură medievală (în *Psalterium Aureum* ca ilustrată la Psalmul 59) arată ostași din cavaleria franceză carolingiană aflați în marș, urmând un soldat care poartă un *draco*. Această pictură prezintă draconul colorat în...roșu, galben și albastru.^[11]

Galerius, împărat roman (293-311) de origine dacă a immortalizat dragonul pe *Arcul de triumf* de la Salonic, ridicat în anul 304 pentru a aminti de triumful armatelor sale contra perșilor din anul 297, în care corpul de armată de bază a fost format din compatrioții săi daci, luptători neînfricați și posesori de arme redutabile.

Pe bună dreptate, vexilologul american Whitney Smith constata că: „Se pare că nu există stindard în antichitate care să fie atât de răspândit ca dragonul. Cu numai câteva variante nesemnificative de formă și folosire, din antica Persie, până în Britania, acest stindard a fost purtat în luptă mai bine de 1000 de ani”^[4]. Alături de jug și săgeți, a intrat în sistemul vexilologic hispanic și „balaurul” zburător cu cap de lup, considerat de același Whitney Smith un „insemn militar specific poporului spaniol”^[4].

Steagul cu „balaur zburător” a fost folosit în Imperiul roman de răsărit chiar și la sfârșitul secolului al XII-lea, atât de către trupele imperiale, cât și de către vlahii din Peninsula Balcanică.^[4] Sub conducerea a trei frați - Petru, Asan și Caloian - valahii dintre Munții Balcani și Dunăre au întemeiat un „regat al valahilor și bulgarilor”. În luptele purtate împotriva bizantinilor, stindardele valahilor se prezentau sub forma chipurilor de balauri care, atârinate în vârful sulitelor, se clătinau în vânt și-i înspăimântau pe vrăjmași. Sub flamura acestor balauri, Asan proiectase să unească sub sceptrul său cele două Dacii și să formeze un mare regat român, care s-ar fi întins de la Carpați până la Munții Balcani, lucru pe care l-a și realizat vremelnice. Cronicarul grec Nichita Choniates spune că flamurile din vârfurile sulitelor erau colorate.

Stindardul călușarilor, așa cum îl cunoaștem astăzi, alcătuit din panglici colorate, se aseamănă cu stindardul dacilor descris de către Arian spre mijlocul secolului al II-lea.^[4]

Semnificația simbolică a Ordinului Dragonului**Cadrul istoric**

În 1387, prințul Bohemiei, Sigismund de Luxemburg a fost ales rege al Ungariei, titlu obținut în urma căsătoriei cu regina Maria a Ungariei, în 1385, fără consimțământul acesteia. Timp de 10 ani a tot încercat să se mențină pe tron prin brutalitate și abuzuri. Situația se complică când în 1395, Maria, însărcinată fiind moare, se pare, într-un accident de călărie.

În 1389, are loc faimoasa bătălie de la Kosovo Polje – Câmpia Mierlei, când o „mierlesc” atât sultanul otoman Murad I, cât și Lazăr I, cneazul Serbiei, ceea ce a dus la un deznodământ incert. Doi ani mai târziu turcii cuceresc cetatea Nicopole. Ascensiunea turcilor spre centrul Europei a fost întârziată de victoria lui Mircea cel Bătrân de la Rovine, dar amenințarea turcă creștea, ceea ce determină pe papa Bonifaciu al IX-lea să proclame o cruciadă împotriva semilunii. Sigismund a fost numit la conducerea acestei cruciade. Comandatul cavalerilor franci, Jean de Nevers ignoră sfaturile lui Mircea și Sigismund, ce cunoșteau stilul de luptă al turcilor și pornește în fruntea a 15,000 de cruciați într-un atac care s-a dovedit fatal, din care doar câțiva comandanți, printre care și Sigismund reușesc să scape cu

fuga. Acesta, reîntors în Ungaria în 1401 trebuie să facă față la câteva revolte pentru ca, încet-încet, sprijinit și de Stibor de Stiboricz, voievodul Transilvaniei, Nicolae II Garay, palatin al Ungariei și ban al Croației, Dalmației, etc și Herman II conte de Celje și ban al Slavoniei, să recapete controlul țării și să-și consolideze poziția de rege. Alianța cu acesta din urmă se întărește în 1408 când se căsătorește cu fiica sa, Barbara de Celje.

Motivele creării

Pe 12 decembrie 1408, după victoria contra bogomililor în bătălia de la Dobor, în care Sigismund a ucis 200 de boieri bosniaci - mulți dintre ei luptaseră împotriva turcilor - Sigismund împreună cu regina sa, Barbara de Celje au înființat Ordinul Dragonului. Statutul, redactat în latină, stipula că ordinul era o societate (*societas*) ai cărei membri purtau semnul dragonului. Documentele vremii foloseau pentru ordin diferite denumiri neoficiale, cum ar fi *Gesellschaft mit dem Trakchen*, *Divisa seu Societas Draconica*, *Societas Draconica seu Draconistarum*, sau *Fraternitas Draconum*.^[12]

Exista, desigur, în Europa timpului această modă a ordinelor, cum ar fi ordinul monahal, *Societas militae Sancti Georgii*, Ordinul militar Sf. Gheorghe, creat de Carol Robert de Anjou la 1318, având drept patron spiritual pe Sf. Gheorghe, foarte în vogă atunci prin răspândirea *Legendei Aurora*, care descria răpunerea balaurului de către acest sfânt. Un alt model a fost Ordinul Sicilian al Corăbiei, fondat în 1381, iar un altul asemănător a apărut imediat apoi în 1409, Ordinul Calatrava, (în Castilia) îndreptat în principal tot împotriva turcilor.

Statutul ordinului Dragonului, redactat de episcopul Eberhard de Nagyvarad, cancelar la curtea lui Sigismund, s-a păstrat doar într-o copie din anul 1707, publicată în 1841. În prologul acestui statut se stipula că ordinul a fost creat "în asociere cu prelați, baroni și magnati ai regatului meu, pe care i-am invitat să ni se alăture, sub acest semn, cu scopul și intenția de a zdrobi amenințările unor inamici perfizi și a adeptilor vechiului dragon, dar și - așa cum era de așteptat - a cavalerilor păgâni, schismatici și altor nații de credință ortodoxă și a celor invidioși pe Crucea lui Hristos și a regatelor noastre și a sfintei și mântuitoarei religii a credinței [adevărate], sub drapelul biruitor al Crucii lui Hristos...".^[12] Principalii dușmani sunt otomanii, "inamicii perfizi", dar și toți ce nu se supuneau papei, ca bogomilii, continuatorii formei "gnostice" a creștinismului getic/arimin/zamolxian, "adeptii vechiului dragon", adică urmașii dacilor ce încă mai rezistau prin Balcani și Carpați, dar și husiștii, chiar și ortodocșii, adică oricine nu recunoștea pe papă ca stăpân.

Statutul descrie simbolurile ordinului, **ouroboros**, adică dragonul ce își înghite coada, **crucea roșie** și **crucea în flăcări** pe care le purtau membrii ordinului și dădeau identitatea acestuia, precum și obligațiile regelui și ale nobililor. Prima obligație era, firește, să jure loialitate regelui, reginei și urmașilor acestora și să apere interesele roiale. În schimbul acelei loialități, nobilii primeau protecție regală, onoruri și alte avantaje. Deci se vede clar ^[13] că Societatea Dragonului a fost creată să servească drept cadru instituțional a fracțiunii aflate la putere cu scopul întăririi puterii regelui.

„Balaurul” (dragonul) s-a întors pe pământul românesc din Europa centrală, unde catolicismul a dat o nouă interpretare simbolisticii sale.^[4]

Membrii ordinului

Membrii ordinului, cunoscuți sub numele de draconiști sunt numiți de statut baroni sau uneori socii. Erau recrutați mai ales dintre aliații și partizanii lui Sigismund. Grupul inițial conținea 21 de membri, grup extins la 24 în 1418. În 1408, la 12 decembrie, viitorul împărat al Ungariei, Sigismund de Luxemburg crează Ordinul Dragonului - *Societas Draconistarum* - cu scopul declarat de a proteja creștinătatea europeană de amenințarea otomană. Primul cerc al ordinului conținea un număr fix de 24 de cavaleri, cum am precizat mai sus, având în frunte pe Sigismund ca *Maestru magnificus*, înconjurat de un grup de cinci cavaleri consilieri, numiți mareșali.

Ulterior Sigismund creează un al doilea cerc (între anii 1431 și 1437), adică un fel de gradul II, inferior, mult mai numeros și care avea ca simbol doar dragonul, fără cruce. La anul 1437 numărul total al acestora ajunge la 97. Prin moartea lui Sigismund (tot în 1437), ordinul își pierde din importanță, dar unele familii nobiliare maghiare au continuat să poarte însemnele ordinului.

Printre membrii fondatori se regăsesc mulți cu funcții de voievozi și bani, instituții specifice organizării medievale a românilor, instituții moștenite de la daci, dar și de la romani, cum ar fi titlul de conte/comes.

Alianța frăției cavalești a membrilor Ordinului era coordonată de reguli stricte. În momentul morții unui cavaler din primul cerc, rangul lui este înlocuit de un altul. Proba virtuților de admitere în primul cerc durează un an. La funeraliile unui cavaler din primul cerc erau prezenți restul membrilor rămași.

Ei purtau o mantie, verde pe partea exterioară și roșie pe partea interioară. Culoarele nu erau alese la întâmplare. Verdele simboliza culoarea dragonului iar roșul semnifica jertfa de sânge creștinesc împotriva păgânilor. În fiecare zi de vineri, membrii Ordinului purtau un veșmânt de culoare cernită în amintirea patimilor lui Iisus, din Vinerea Mare. Spiritul solidarității și arborarea semnelor heraldice ale Ordinului erau o normă permanentă obligatorie. Cel care omitea expunerea semnelor Ordinului era pasibil de o amendă. În spiritul timpului, Ordinul urmărea întărirea pământească a Bisericii lui Cristos sub aripa protectoare a religiei catolice creștine care poartă cruciadă împotriva dușmanilor externi și interni. Patronii spirituali au fost considerați Sfântul Gheorghe, Sf. Arhanghel Mihail și Sf. Margareta.

Deviza ordinului era "Puterea Dragonului". Emblema ordinului o reprezintă un dragon de culoare verde, cu o coadă verde-aurie înconjurată în jurul gâtului ce vrea să semnifice jertfa de sine pentru salvarea unui alt suflet; pe spate pe o bandă albă este desenată o cruce roșie asemănătoare steagului cruciat al victoriei lui Hristos asupra morții după Înviere. Deasupra dragonului apare o altă cruce, aurie, înconjurată de flăcări, pe care scrie în latină: Q[UAM] MISERICORS EST DEUS PIUS ET JUSTUS. *O, cât de milostiv este Dumnezeu, credincios și drept*. Cavalerii primi poartă acest simbol, pe când cavalerii din rândul al doilea poartă un semn asemănător, însă fără inscripția în limba latină.

Vlad Dracul

Vlad Dracul, fiul lui Mircea cel Bătrân, a beneficiat de stima lui Sigismund de Luxemburg, astfel că, în februarie 1431, în cadrul unei ceremonii oficiate la Nürnberg a fost primit în Ordin. Prin aceasta, alături de efigia Ordinului, Vlad Dracul primea una dintre cele mai mari distincții ale statului ungar. Admiterea în ordin se întâmpla înainte chiar de a deveni voievodul Țării Românești, în 1437. Între timp, Vlad Dracul s-a stabilit la Sighișoara unde a primit dreptul de a pune bazele unei bănării, numită și "hereghie de bani", unde bate ducați noi, ce au circulat întâi în Transilvania, iar apoi și în Țara Românească. Monedele aveau pe o parte un vultur cu aripile întinse, cu capul întors spre dreapta, iar pe cealaltă parte un dragon înaripat cu coadă de șarpe, cu aripile și laba dreaptă ridicate și laba stângă terminată în patru gheare. În acea casă din Sighișoara se presupune că s-a născut cel de-al doilea fiu al său, Vlad Țepeș, sau Dracula!

Apartenența la Ordinul Dragonului se moștenește pe linie bărbătească, iar despre Vlad Dracul știm că a avut 4 copii în urma celor 2 casatorii - 3 băieți și o fată:

- **Mircea**, născut în 1428 sau 1429 cu prima sa soție (o aristocrată de la curtea lui Sigismund), care s-a evidențiat de-a lungul vieții în luptă și a murit alături de tatăl său în 1447, cel mai probabil îngropat de viu.

- **Vlad**, născut tot cu prima soție în 1429 sau 1430, cel ce avea să devină faimosul **Vlad Țepeș**.

- **Radu**, născut în 1438 sau 1439 cu a doua soție (Marina a Moldovei), luat ostatec la Istanbul împreună cu Vlad și convertit la islam; l-a răsturnat pe fratele său în 1462 și a domnit în Țara Românească până în 1475 sub numele de **Radu cel Frumos**.

- **Alexandra**, născută cu puțin timp înainte de moartea lui Vlad Dracul, avea să se reîntâlnească în Moldova cu fratele sau mai mare și să se întoarcă la Târgoviște după ce Vlad a urcat pe tron a doua oară.

Când a putut în sfârșit să urce pe tronul țării sale, Vlad Dracul a pornit la război alături de Iancu de Hunedoara și de alți membrii ai Ordinului Dragonului, dar recunoscând că lupta era una pierdută, a ales să plătească tribut sultanului.

A fost atras la curtea sultanului și obligat să își cedeze doi dintre fii ca garanție a fidelității sale. Când Vlad Dracul s-a întors în țară a fost ucis alături de fiul său mai mare, Mircea, la ordinul lui Iancu de Hunedoara. Acesta din urmă fusese păcălit de boierii valahi în a crede că fostul său tovarăș de arme îl trădase și se pregătea să se alăture armatei otomane. Nu a trecut mult timp însă, până când s-au ivit primele probleme. În anul 1432 Vlad Dracul se afla (contrar regulamentului și doctrinei creștine a Ordinului Dragonilor), în fruntea oastei otomane care a asediat și incendiat Cetatea Severinului, aflată la vremea respectivă sub protecția și paza Cavalerilor Teutoni. Acest gest și probabil altele care i-au urmat duce în anul 1436 la excluderea din rândul cavalerilor și ștergerea numelui său de pe lista membrilor Ordinului.

Dacă Vlad Țepeș s-ar fi gasit la curtea de la Targoviste în 1447 probabil ar fi fost și el ucis odată cu tatăl și fratele mai mare! În anul 1448 Vlad, părăsește Istanbulul luând cu el un corp de cavalerie turcească și un contingent de trupe

împrumutate de la pașa Mustafa Hassan. Trecuse un an de când tatăl sau, Vlad al II-lea Dracul fusese asasinat alături de fratele său Mircea. La cei 17 ani, Vlad lua în mâini frâiele Țării Românești [cf. wikipedia].

Dragonul „sub semnul crucii catolice” n-a reușit să fie mai mult decât simbolul heraldic al familiei lui Vlad al II-lea (voievod al Țării Românești între anii 1436-1442 și 1443-1447), care a rămas în conștiința poporului român sub forma „Dracul” (Dracula), tocmai pentru că a readus „balaurul” străvechi sub semnul crucii catolice, pe care românii au respins-o, ca apărători ai ortodoxiei.^[4]

Bibliografie

- [1] Victor Kernbach, *Dicționar de mitologie generală, Editura Științifică și Enciclopedică*, București, 1989
- [2] Augustin Deac, *Istoria Adevărului Istoric*
- [3] Adina Mutar, *Epopoea steagului dacic de luptă*
- [4] Aurel V. David, *Stindardul dacilor*
- [5] I.C. Drăgan, *Mileniul imperial al Daciei*, București, 1986
- [6] Marius Fincă, *Cine sunt strămoșii noștri...dicii...geții...românii...valahii*, Pucioasa 2012
- [7] I.I. Russu, *Daco-geții în Imperiul Roman (în afara provinciei Dacia Traiană)*, București. 1980
- [8] Olimpia Cotan-Prună, *Stindardul geto-dacilor - invocator cultic de sacre energii cosmice*
- [9] L. Quicherat et A. Daveluy, *Dictionnaire latin-francais*, Paris, 1852
- [10] Gabriela Dobrescu, *Stindardul dacilor*
- [11] Valentin Roman, *Dracoul dacic, colorat în roșu, galben și albastru într-o pictură frabceză din secolul IX.*
- [12] Marius Fincă, *Bătălia de la Hastings, ZigZag Român-Canadian*, nr. 154, octombrie 2013
- [13] Boulton, *The knights of the crown: The Monarchical Orders of Knighthood in Later Medieval Europe, 1325–1520*, 2000

Anexă – Membri inițiali ai Ordinului Dragonului, adică "Draconarii"

1. Stephanus despoth, dominus Rasciae, item - Stefan Lazar IV, known also as Stevan the Tall (Стеван Високи, 1374 – 19 July 1427), Serbian Prince (1389–1402) and Despot (1402–1427)
2. Hermannus comes Cily et Zagoriae,
3. comes Fredericus, filius eiusdem,
4. Nicolaus de gara, regni Hungariae palatinus,
5. Stiborius de Stiboricz alias vaiuoda Transylvanus,
6. Joannes filius Henrici de Thamassy et
7. Jacobus Laczk de Zantho, vaiuodae Transylvani,
8. Joannes de Maroth Machouiensis,
9. Pipo de Ozora Zewreniensis, bani;
10. Nicolaus de Zeech magister tauernicorum regalium,
11. comes Karolus de Corbauia, supremus thesaurarius regius,
12. Symon filius condam Konye bani de Zecheen, janitorum,
13. comes Joannes de Corbauia, dapiferorum,
14. Joannes filius Georgii de Alsaan pincernarum,
15. Petrus Cheh de Lewa aganzonum regalium magistri,
16. Nicolaus de Chak, alias vaiuoda Transylvanus,
17. Paulus Byssenus, alter Paulus de Peth, pridem Dalmatiae, Croatiae et totius Sclauoniae regnorum bani,
18. Michael, filius Salamonis de Nadasd comes sicularum regalium,
19. Petrus de Peren, alias sicularum nunc vero maramorossensis comes,
20. Emericus de eadem Pern secretarius cancellarius regius
21. et Joannes filius condam domini Nicolai de Gara palatini.

LANSARE DE CARTE: „DEPARTE DE ȚARA CU DOR” DE MILENA MUNTEANU *Elena BUICA*

În ziua de 15 ianuarie 2015, românii aflați în toate colțurile lumii au sărbătorit 165 de ani de la nașterea poetului nostru național, Mihai Eminescu și în același timp, Ziua Națională a Culturii noastre. În Toronto, Consulatul Român, așa cum obișnuiește să pună umărul la toate problemele și manifestările românilor, a organizat și a găzduit acest eveniment cultural și a încredințat desfășurarea acestui act de cultură directorului publicației „Observatorul”, domnului Dumitru Puiu Popescu.

Din bogatul program, sub lumina cuvântului genialului nostru poet, Mihai Eminescu, am despris anume, pentru a prezenta separat, lansarea unui debut editorial „Departate de țara cu dor”, apărut la Editura Napoca Nova, decembrie 2014, datorat scriitoarei Milena Munteanu. Debutul este numai editorial, căci preocuparea pentru scris pare să o fi însoțit dintotdeauna pe autoare. Milena Munteanu a publicat în diverse reviste, a fost premiată la diverse concursuri și a fost inclusă în multiple antologii și culegeri de texte. Ea are o rubrică permanentă în publicațiile „Observatorul” și „Candela de Montreal”.

Având mereu condeiul în mână, a făcut ca numeroasele sale scrieri să nu mai încapă în sertare, ba chiar să dea pe răscoale. Cartea de față se pare că a sărit singură din sertar, luând calea editurii și datorită efervescenței vieții adunate în paginile ei. Chiar titlul sugerează încărcătura afectivă. Cartea nu e voluminoasă, dar e densă în conținut. Autoarea reface imagini din câteva creionări, creând inefabila iluzie a eternității, asemenea unui abur prin care poți zări veșnicia.

Prima parte cuprinde impresii de călătorie. Poetul Liviu Jianu, referindu-se la această carte, afirmă cu admirație: „Există oameni care transmit prin cuvânt o simfonie a simțurilor, și nu numai, a memoriei, istoriei, geografiei, artei, culturii, intuiției, a extrasimțurilor, a conștiinței, a magmei care le aparține, dar la care suntem și noi toți conectați, fie și numai prin cuvântul comunicat”. Sub pana autoarei, lumea largă devine „Omenirea Pitorească”, parafrazându-l pe Vlahuță. Ceea ce spune Milena Munteanu este fundamentat pe o observație subtilă și o gândire profundă. Fiecare călătorie este un act creativ, ceea ce îl îndreptățește pe criticul literar Dr. Dan Ionescu să facă următoarea remarcă: „Informațiile sunt copleșitoare și deschid ochii asupra lumii oricărui cititor mofluz”. Într-adevăr, comentariile făcute la descoperirea minunățiilor întâlnite parcă dezvăluie povestea adâncită în negura vremurilor, căci fiecare realizare are un Manole al ei și o Ană a sa, ca jertfă a creației.

Oriunde s-ar găsi, autoarea raportează ceea ce întâlnește în peregrinările sale la ceea ce dăinuie pe tărâmul nostru. Ea gândește la valorile de acasă și „în termeni absoluți, dar și în termeni relativi”. Remarcabilă scriitoare Cezarina Adamescu, apreciindu-i scrisul, subliniază: „Cine nu știe să prefacă Departatele în Aproape, nu va putea să prindă rădăcini nicăierea... Pentru Milena Munteanu nici timpul, nici spațiul nu mai au semnificația lor ancestrală. Ea le-a modelat astfel încât să-i aducă sub ochi mirajul întoarcerii. E ca și când ar vorbi despre lumi paralele, care, printr-un mister încă nedeslușit, se unesc într-un punct inefabil”.

În partea a doua a cărții, Milena Munteanu ne aduce înaintea lumii mult mai apropiată sufletului său, cea din care își trage

originile, lumea Săliștei, a Mărginimii Sibiului. Autoarea își așterne rândurile asemenea nonagenarului săliștean, Nicolae Stan Petruțiu, autorul unei radiografii a sufletului românesc în care vorbește despre memoria colectivă a obștei: „Scriu cu reculegere, cu evlavie, cu respect pentru acest trecut pe care, dacă nu-l cinstim, nu vom avea nici viitor”.

Criză de identitate națională manifestată în țara noastră în ultimii ani a făcut ca patriotismul să fie evacuat din tabloul sentimentelor noastre, dar Milena Munteanu, în cartea sa, îi redă viața și dă naștere unor emoții scăpate din dimensiunile obișnuite, emoții despre care nici nu credeam că se pot trăi la o asemenea intensitate. Înțelegând că există ceva mult mai adânc decât noi înșine, ceva ce s-a clădit din timpuri ancestrale, autoarea mărturisește: „Am avut nevoie de rădăcini, de stabilitate și repere, ca să pot vedea mai departe”. Curățenia și frumusețea vieții săliștenilor o citești în carte cu ochiul și sufletul curat, cu respirația adâncă. Frumusețea portului ne amintește cuvintele remarcabilului sculptor Nicăpetre, care spunea că și-ar dori că artă să aibă „Cuvinta costumului din țara Săliștei”.

Evocarea zilelor petrecute sub bolta viței de vie, în curtea bunicii, formează pagini de o frumusețe tulburătoare la care puțini scriitori consacrați au putut ajunge. Adunați în jurul bunicii în ziua de Sfânta Maria, nepoții și strănepoții mâncau din bunătățile pregătite de dânsa, intonau cu emoție cântările ce dădeau farmec acelor vremuri, recitau versuri, și-și onorau moștenirea. „Simțai astfel că făceai parte din ceva mult mai mare decât tine însuși: o familie? O nație? O tradiție? O istorie? Simțai că ești o ființă umană demnă, care e respectată și respectă, o persoană invitată să aducă ce e mai bun în ea. Iar noi, copiii, ne formăm în acea atmosferă, învățând să prețuim valoarea cugetului și să rezonăm la frumusețea lumii. Învățam să ne punem întrebări și să găsim răspunsuri, devenind mici trestii gânditoare.

Participăm cu mândrie la aventura cunoașterii, care abia începea pentru noi și uite așa învățam să fim noi înșine, parte a unui întreg mult mai mare și mult mai important decât oricare dintre noi”. „Totul făcea parte dintr-un tabiet, o rețetă de trai frumos și cumpătat. Nu la întâmplare, ci cu chiverniseală, cu băgare de seamă și recunoștință. Totul părea să fie conform unui ritm ancestral. Tu doar intrai într-un rol ce-ți era destinat dintotdeauna. Repetai aceleași obiceiuri în ritmuri predefinite, transmise de bunici și părinți”. Cartea cucerește prin vibrația calității de martor dornic să pătrundă esența, miracolul vieții, prin efortul de a prinde palpabilul și chiar inefabilul, prin migala de bijutier cu care a dat întrupare gândului înaripat. E un imn în proză închinat omenirii, e un spectacol al minții. Textul are forță, e dinamic, efervescent. În timpul lecturii, lenea nu-și găsește cale să se strecoare printre cutele gândului. Lectura este plăcută și pentru scrisul său limpede, șlefuit, pentru stilul rafinat, subtil, cu sclipiri de gând și de emoții trăite.

Cartea „Departate de țara cu dor”, privită ca un întreg, se remarcă prin distincție și prestanță intelectuală aparte. Ea dă pulsație gândului frumos și naște boabă de speranță că nu ne vom desprinde de ceea ce are omenirea de preț. Nici că ne vom

Milena MUNTEANU

desprinde de frumusețile și valorile țării noastre, de care suntem legați prin rădăcini ancestrale.

Extras din volum

Într-o zi caldă și însorită de octombrie, eram cu soțul meu, Marin, în Canada, bucurându-ne de natura generoasă, de culorile ruginii ale pădurii în lumina soarelui, de frunzele roșii de arțar și de adierea vântului. Eram, așadar, martori la desfrunzirea pădurii, în Algonquin Park, o rezervație naturală, situată lângă o apă curgătoare. Râșorul îmi amintea de Râul Negru, ce trecea prin fața casei bunicii din Săliștea Sibiului. Constat că râșorul i-a atras atenția și lui Marin, căci îl aud spunând: "Dă-mi un râu și nu-mi mai trebuie nimic altceva". Pe el gândul îl purta la Olteț, care trecea aproape de casa în care a copilărit el, în Vâlcea. Absorbiți cum eram de priveliștea superbă, nu ne-am dat seama că mai erau și alții în preajmă, când auzim pe cineva spunând în spatele nostru: "*This river reminds me of...*" ("Râul ăsta îmi amintește de..."). Mă întorc și văd o doamnă în vârstă, mergând în urma noastră pe potecă. Râul îi aducea aminte de tatăl și bunicul ei, tăietori de lemne, care transportau buștenii pe râu: "Pe vremea aceea buștenii nu se puteau transporta decât pe apă", ne-a spus ea. Marin și cu mine ne-am uitat unul la altul, zâmbind. Acest loc stârnise amintiri dragi, esențiale, în fiecare dintre noi. Memoria afectivă ne purta însă pe fiecare în altă parte. Pe fiecare, la el acasă.

Amintiri din Țara cu Dor

"Eu mi-s umblată precum porțița grădinii, puțin încoace și puțin încolo", mi-a spus odată Lița Nuța. Nu pot spune dacă se referise doar la faptul că se-nvârtise mai toată viața în jurul casei sale din Săliștea Sibiului. Poate că se referise și la faptul că, pe oriunde ar fi umblat, tot în realitatea de lângă casă era ancorată, căci toate se învârt în jurul stâlpului grădinii sau al casei tale. Bănuiesc că fiecare dintre noi a pus o ancoră undeva, fiecare are un loc esențial, de reper, un loc pe care-l poartă în suflet oriunde s-ar afla. Despre mine știu că oriunde aș fi făcut umbră pământului, tot acasă am rămas, gravitând în jurul stâlpului casei, înfipt nu departe de porțița grădinii Liței Nuța. Mai știu că am purtat, neîncetat, întrebări despre mine și despre noi, despre ce suntem, încotro ne îndreptăm și ce am putea deveni. Am gândit, astfel, răspunsuri la aceleași întrebări din unghiuri diferite, influențată de perspectiva locului de unde am privit.

La Poiana

În satul mamei, Poiana Sibiului, oamenii își dădeau binețe cam așa: „La Vadu mereți?” „La Vadu!”. Vadu e inima satului, locul de

întâlnire, lângă biserică și primărie. La Vadu se ține și piața de duminică, de acolo se ia și rata, dar mai ales acolo se întâlnesc fetele cu ficiorii înainte de joc. În zile de sărbătoare, femeile și fetele, primenite ca florile, se duc la horă, îmbrăcate românește, Săliștenește, cu șurtele și iile impecabile, și cu pahiolul pe cap. Pe ficiori și bărbați îi vezi în cioarecii albi, cu cămeșile brodate negru pe alb în "ciocănele", cu clop-ul negru, inconfundabil. Ce mândri sunt ei, Doamne, și ce faine le sunt fetele și muierile! La joc merge tot satul să vadă cine cu cine joacă. Sub ochiul atent al mamelor, fetele stau de-o parte și ficiorii în altă parte a sălii. Tinerii își fac cu ochiul, invitându-se la joc din priviri. Mie mi s-a spus să nu mă duc la joc, ca n-aș ști face cu ochiul....și nici nu știam.

Cum coboram Vlașinul spre Vadu, pe dreapta era fotografia, și acolo vedeai poze de la toate nunțile din ultimii ani. Toate păreau una ca alta, miresele și mirii erau "luați" în aceeași poziție, în același costum popular (Săliștenesc), alb-negru, aceleași zâmbete pe fețe. Mie mi se părea că mirii semănau foarte bine unii cu alții, mai mult, semănau și cu toți unchii mei. Poienarii păreau să semene între ei, toți cu mustăcioară, un clop tradițional, toți mândri tare. Când mai îmbătrâneau, Poienarilor le stătea bine cu burtă, știu asta pentru că toți aveau una peste brăcinari. Nevestele li se împlineau și ele, și așa cum erau îmbrobodite cu "*cârpa*" (basmau), păreau mai coapte decât atunci când își purtau portul, costumul național, adică. Le ședea așa de bine în portul tradițional, că la nunta mea mi-am dorit ca Poienarii să vină toți primeniți în haine românești... Doar eu mă măritam cu un oltean și tare am mai vrut să mă fâlesc cu neamurile mele venite tocmai din Mărginimea Sibiului. Doamne, ce învârtite și hațegane au mai jucat ei la restaurantul Doljana din Craiova. Au cam luat orașul pe sus cu portul lor, cu veselia și pofta lor de viață molipsitoare. Doar ei nu puteau fi trecuți cu vederea pe străzile capitalei oltene. Ba chiar și circulația s-a oprit, să se uite lumea mai bine la ei. Eu mi-o aduc aminte cel mai bine pe Mama-mare, mama mamei, care a venit cum îi ședea dânzei cel mai bine, în costum alb-negru, cusut de mână, cu șurtele țesute tot de dânsa, și cu danteluța splendid croșetată. De la dânsa am primit cadou un strai gros, superb, de lână seacă, în carouri, pe care l-am luat cu mine la plecarea de-acasă.

Aud că mai nou, ciobanii din Poiana, de acuma domni, și-au cam vândut oile. Deși fac nunți mari și au dare de mână, mirii nu se mai îmbracă românește, ci se îmbracă precum actorii de la Hollywood când merg pe carpetă roșie, cu haine scumpe de firmă. Mie mi se strânge inima când aud că își dau frumusețea lor, numai a lor, să fie ca alții. Eu am văzut frumusețe neegalată în tradiția clădită durabil de-a lungul timpului. Nici nu cred că există oameni mai frumoși decât poienarii îmbrăcați românește, nici cântări mai faine ca cele "zise" din fluieră de Moșu' (bunicul matern), nici învârtite și hațegane mai aprige ca cele din Jina, Poiana, Rod, Tilișca, Galeș și Săliște. Din mărginime, adică.

Vizitele mele recente la Poiana se opresc mai totdeauna pe la neamuri, să mai aflu de nepoții născuți de când am plecat, să mă bucur de bunăstarea verișorilor, să mai spun o vorbă bună câte unei mătuși singure, să ne mai întâlnim la câte un botez sau la câte un parastas, după cum e cazul. Nu e vizită însă să nu trec pe la cimitirul din deal, unde "*hodiñnesc*" bunicii și alte neamuri, și unde mă opresc să fac o rugăciune la bisericuța de lemn, veche de sute de ani, care pentru mine e chezașul tradiției poianărești. Urc de fiecare dată în turnul bisericuței, în clopotniță, un obicei pe care îl am de când eram mică, și de acolo admir podișul Transilvaniei, la picioarele munților. La imaginea asta din Poiana, mama se uită zilnic, pe calculatorul ei din Toronto. Așa-și alină ea dorul, cu poza familiară a podișului Transilvaniei, în lumina apusului de soare. Acolo văzusem eu, pe o costișă, un cal splendid ce-și scutura coama în bătaia vântului. Nu am o fotografie și nici nu am nevoie de una. E imaginea pe care mi-o aduc aminte de câte ori mă gândesc, de departe, la satul mamei, Poiana Sibiului.

AMINTIREA UNUI TIRBUȘON

Florin ONCESCU

La întoarcerea de la Constanța, într-o zi de vineri, am oprit la apartamentul din București. Era deja ora 9 seara. Tânăra chiriașă era plecată pentru week-end. Țineam un dormitor din două sub cheie și, în lipsa chiriașei, puteam ocupa și sufrageria. A doua zi de dimineață urma să plecăm la Craiova.

Maică-mea a găsit foarte bună ideea mea, cu pizza. În România, printre pensionari, pizza încă își păstrase forța de atracție a fructului oprit. Apăruse cu adevărat abia după Revoluție, iar

popularitatea ei crescuse în paralel cu diminuarea dispoziției lor de a frecventa restaurantele. Trecuseră 20 de ani de atunci, iar ei nu ajunseseră să se întrebe, asemenea celor mai tineri, dacă pizza-i bună sau nu pentru sănătate. Ei erau generația celor care nu mâncaseră pizza niciodată pe săturate, deși ar fi putut.

De la supermarketul Cora, am luat un pinot noir de Bohotin. De la restaurantul de lângă magazin, am luat o pizza Speedy. Întors în apartament, am găsit-o pe maică-mea întinsă pe spate, în patul din dormitor, cu un ochi pe ecranul televizorului mic, instalat pe comoda cu oglindă. Am pus cutia cu pizza pe masa din bucătărie și am început să caut un tirbușon. În dulapul din bucătărie și pe rafturile din cămară n-am găsit. Prima mea idee a fost să mă întorc la Cora, dar ea a fost repede înlocuită de o a doua, să caut un tirbușon printre vecinii de palier.

Blocul nostru fusese dat în folosință în 1988, iar primii ocupanți au fost, în majoritate, foști locatari de clădiri demolate, din zona Gării de Nord. Lume sărmană. Cristina și cu mine ajunseserăm aici în toamna lui 1989, prin schimb de locuință. Un apartament de două camere, nedecomandat, fără balcon, la parter, lângă Autogara Militari, contra unuia de trei camere, la etajul 5, decomandat, cu balcon, lângă stația de metrou Lujerului, adică cu două stații de metrou mai spre centru. Apartamentul 92 a fost casa noastră până la plecarea în Canada, în 1995.

Pe palier mai erau alte trei apartamente. Cel cu numărul 93 fusese ocupat, la început, de un cuplu tânăr de țigani. Țigani români. El absolvent de școală tehnică postliceală, ea cu 10 clase terminate. El angajat ca tehnician de aparatură electronică, ea casnică și cochetă. Pe ea a ajutat-o Cristina, în primii ani de după Revoluție, să redacteze o scrisoare, în engleză, către Patrick Swayze, actor și dansator american de care eu n-aveam habar pe atunci și de care am mai auzit doar când a murit, mulți ani mai târziu, de la CNN. Tânăra a expediat scrisoarea fără știrea soțului. Acum, apartamentul era ocupat de o doamnă pensionară cu inima fragilă, care mă cunoștea, dar care nu mi-ar fi deschis ușa la ora la care ne aflam.

La numărul 94 încă stăteau o femeie și fata ei, blonde și obeze amândouă. În anii în care locuiam noi în bloc, fata era elevă în clasele gimnaziale. Mama ne vizita periodic, ca să împrumute cărți din biblioteca noastră. Când a terminat liceul, fata s-a măritat cu un tânăr pakistanez. Tinerii căsătoriți locuiau tot acolo, ne-am intersectat cu ei pe palier de câteva ori, pe parcursul a doi ori trei ani, cu ocazia venirilor noastre în țară. Mai târziu, nu l-am mai văzut pe pakistanez, deși fata tot acolo locuia. Am sunat la ușa lor, dar n-a răspuns nimeni.

La numărul 95 locuise o altă familie tânără, cu doi copii. Când ne-am mutat noi în bloc, unul abia începuse să meargă, altul era încă în scutece. El fusese prieten de pahar cu Țiganul de la care obținuserăm noi, prin schimb, apartamentul. Ea era slabă, înaltă,

blondă și tăcută. Apartamentul lor avea podeaua integral acoperită cu preșuri și era extrem de sumar mobilat, nu din vreun considerent estetic, ci din cauza sărăciei. El era un om apăsător de sentimentul că trăiește sub potențial. A căutat să stabilească relații amicale. Între bărbați, numai. Odată, când era singur acasă, m-a invitat la un pahar. I-am întors invitația, când eram singur. Ne-a văzut rafturile pline de cărți, din sufragerie. Mi-a spus că și lui îi plăcea să citească, dar că nu prea avea timp. Din ce citise, cel mai mult îi plăcuse o carte a unui american, însă atât titlul cărții, cât și numele autorului îi dispăruseră din memorie. L-am întrebat dacă nu cumva vorbea de o carte de Jack London. A rămas uimit, nu înțelegea cum de am fost capabil să ghicesc. I-am spus că, din câte îmi aminteam eu, Jack London avusese personaje care luptaseră să facă ceva din viața lor, pornind de jos. M-a văzut ca pe-un soi de vrăjitor, capabil să citească gândurile.

La Revoluție, am făcut împreună, la instigarea lui, un drum de-a lungul bulevardului Armata Poporului, apoi pe lângă Academia Militară, până la Casa Radio. Pe întregul parcurs, am fost terorizați de păcăniturile de gloanțe. Ajunși la destinație, am văzut amândoi un bărbat în uniformă, bătut de alți bărbați în uniformă și sechestrat într-un tanc, sub bănuiala că ar fi fost terorist. Imediat după Revoluție, acest vecin al meu vindea casete de muzică, la ieșirea din stația de metrou de la Lujerului. Peste câteva luni, își obținuse certificat de revoluționar, pe baza poveștii noastre comune. S-au mutat repede din bloc, vânzând apartamentul înainte ca prețurile să fi crescut semnificativ.

Pe noii locatari ai apartamentului 95 nu-i știam, dar ei erau ultima mea speranță. Am apăsător pe butonul soneriei. Am auzit pași apropiindu-se de ușă. Mi-am focalizat privirea pe vizor și am zâmbit. M-am considerat norocos că becul de deasupra ușii nu era ars. „Cine e?”, m-a chestionat o voce de bărbat pensionar, fumător și supărat. „Un vecin.”, am răspuns. „Care vecin?” „De la apartamentul 92.” „Acolo locuiește o tânără.” „Eu sunt proprietarul. Vin rar pe-aici.” Ușa s-a deschis cât a lăsat-o lanțul de siguranță. În deschizătură s-a ivit un domn în vârstă și în maieu. „Ce doriți?” „Aveți cumva un tirbușon?”, am întrebat. Omul m-a privit lung, fără să clipească, așa că am repetat. „Un tirbușon!” „Ce-i aia?” „O chestie de destupat sticlele de vin!” „N-am așa ceva.”

În spatele lui a apărut un tânăr oarecum athletic, tot în maieu, care i s-a adresat mai vârstnicului colocatar: „Ce vrea?” „Sunt vecinul de la apartamentul 92”, am repetat. Domnul în vârstă a prins curaj și a eliberat ușa din lanț. Tânărul mi s-a adresat: „Și?” Am expus iar problema, dar mai pe larg: „Am nevoie de un tirbușon. Împrumut. Pentru două minute, cel mult.” Tânărul m-a privit două secunde cu gura căscată, apoi mi-a răspuns: „Lasă-ne, domnule, în pace!” „Bine, vă las”, am zis, începând să mă îndepărtez de ușa lor. Domnul în vârstă a simțit nevoia să risipească tensiunea. „N-avem așa ceva, că luăm numai sticle cu capac de tablă!” I-am mulțumit pentru precizare.

Maică-mea aproape adormise. Cu greu, am convins-o să vină în bucătărie și să mănâncă puțină pizza. Nu-i mai era foame, nu mai voia decât să doarmă. Când i-am spus că mă întorc la Cora, după tirbușon, mi-a zis doar: „Bei singur. Mie nu-mi mai trebuie.”

Am ajuns iar la supermarket, era aproape ora închiderii. Am mers cu pași mari pe coridoarele dintre rafturi, am sărit în fața unei tinere angajate. „Caut un tirbușon! E un instrument de scos dopul, din gâtul unei sticle!” „Știu ce-i aia tirbușon!”, mi-a zis ea. Mi-a arătat unde le găsec, aveau câteva modele, am ales unul integral metalic și rabatabil.

Întors la apartament, am găsit-o pe maică-mea culcată. Sforăia ușor, lungită pe spate. În bucătărie, am destupat sticla de vin și mi-am pus un pahar. O poșircă. Am studiat dopul. De plută, prins de umezeală pe jumătate din lungime. Am turnat tot vinul în chiuvetă.

Sâmbăta care a urmat a fost ziua în care maică-mea și cu mine ne-am văzut pentru ultima oară. Eu am mai văzut-o, e drept, o lună și jumătate mai târziu, dar fără ca ea să mai fie în viață. Am dus-o la Craiova, iar mașina ei, pe care nu mai putea s-o conducă,

a rămas tot acolo. După-amiaza m-am întors cu trenul, la București.

Duminică dimineața am avut avionul, spre Montréal. La Otopeni, detectorul de metale mi-a găsit tirbușonul. Îl băgasem într-un buzunar al genții de voiaj pe care urma să o iau cu mine, în cabină. O gafă inexplicabilă. N-am reușit să beau un ultim pahar de vin cu maică-mea. N-am reușit să beau, singur, un ultim pahar de vin cu ea alături. Nu mi-a rămas nici măcar tirbușonul.

CONTEXTUL ELECTORAL – INDICATORI DE ANALIZĂ

Daniela GÎFU

În luna februarie a acestui an, Editura Universității “Alexandru Ioan Cuza” din Iași a lansat șapte titluri² din colecția *Observatorul social*, coordonat de prof.univ.dr. Mihai Dinu Gheorghiu. Ne oprim la cercetarea întreprinsă de Romeo Asiminei, asistent universitar în cadrul Departamentului de Sociologie și Asistență Socială al Facultății de Filosofie și Științe Social-Politice, Universitatea “Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Acesta reține și analizează mai multe modele teoretice și predicții ale

comportamentului cetățeanului în context electoral. De fapt, este o cercetare riguroasă, ce descrie și clarifică mecanismele electorale, completând seria de lucrări de specialitate, care au început să apară după 1990 în țara noastră. Este și o confirmare a interesului pentru comunicarea politică, odinioară un domeniu monopolizat.

Putem vorbi de un “asalt comunicațional” (p. 11) în perioada electorală?

Nu l-aș numi chiar *asalt*, ci mai degrabă o invitație la un spectacol episodic. Cetățeanul, în ipostază de spectator, asistă la o reprezentație bine regizată de actorii politici candidați, de susținători ai acestora și de pleiada de specialiști de comunicare, care cunosc bine așteptările acestuia, lăsându-l, totodată, să se manifeste.

Cum? Prin vot. Votul, cea mai importantă formă de participare politică. Că cetățeanul își exprimă votul rațional sau emoțional este o problemă asupra căreia autorul caută răspunsuri. Acesta propune o analiză a constructului procesului electoral, dirijat strategic!, cu tot arsenalul de mijloace de acțiune politică. Și, pentru a convinge cititorul român, căruia prin excelență i se adresează, alege să descrie comportamentul electoral din România postcomunistă, care se aliniază celor regăsite în alte state, unde democrația cunoaște un vădit declin.

Problema acută pe care o cunoaștem cu toții este efectul demobilizator de după legitimarea unui actor politic (fie el politician sau formațiune/uniune politică), deși cauza emițătoare pare a fi fost una nobilă, cel puțin la nivel discursiv. Lucrarea de față își dovedește utilitatea, încadrându-se în problematica sociologiei electorale, care a cunoscut o atenție sporită, începând cu secolul XX.

Întrebarea fundamentală pe care autorul o ridică este o esențializare a evoluției paradigmelor în sociologia politică: *Cum se*

decid alegătorii cu cine să voteze? Răspunsul reiese din structura cvadruplă a prezentei cărți. De la descrierea unor modele teoretice specifice comportamentului electoral, în strânsă legătură cu indicii socio-economici, care evaluează și prezic intenția de vot, la surprinderea impactului psihosociologic atât la nivel de individ, cât și la nivel de grup.

Procesul electoral este în continuă redefinire și, implicit, recredibilizare în conștiința cetățenilor. Diversitatea și complexitatea par a fi cheile spectaculozității în detrimentul responsabilității, motiv pentru care analiza procesului electoral în România necesită cunoașterea modelelor și a mecanismelor de la care se inspiră.

Romeo Asiminei pornește demersul său științific cu o serie de întrebări, regăsite la începutul fiecărei părți care structurează volumul de față. Pentru a clarifica tendințele comportamentale în context electoral ce pot prezice, totodată, și viitorul societal din perspectivă democratică, pornește de la interogarea: *Care sunt resorturile participării politice?*, răspuns pe care-l aflăm în partea I a lucrării, “Participare politică”.

Complexitatea teoretică cu referire la comportamentul de vot, aflat la baza aparatului aplicativ ridică alte două întrebări: *Care este modelul teoretic cel mai potrivit pentru a descrie comportamentul electoral din România?* și *Care sunt cele mai eficiente instrumente de predicție a comportamentului electoral?* ale căror răspunsuri le vom găsi în partea a II-a a cărții, “Modele ale votului și predicția comportamentului de vot”. Autorul propune și un nou model, modelul integrativ, ca fiind unul adecvat descifrării mecanismului electoral al votantului autohton.

Radiografierea sistemului electoral și relația emițător politic și receptor public de importanță majoră în evaluarea rezultatelor exercitării votului, îl preocupă, de asemenea, pe semnat: *Care este influența sistemului electoral asupra comportamentului electoral?*, răspuns pe care-l aflăm în partea a III-a a lucrării, “Sisteme electorale”. Asistăm la o analiză documentară asupra tipologiilor sistemelor electorale și a modului de calcul al distribuirii mandatelor electorale. În această secțiune, Asiminei propune și un studiu de caz, *alegerile parlamentare din toamna anului 2008*, când a fost experimentat sistemul de vot uninominal. O demonstrație stângace pentru reforma sistemului electoral românesc, sistem amprentat de o serie de caracteristici particulare, care evidențiază avantajele și dezavantajele competitivității lui.

În România, cu o democrație tânără și neclară, singurele certitudini rămân ciclurile electorale postdecembriste. E prematur, însă, să ne punem întrebarea: *În ce măsură putem*

identifica un model repetitiv (pattern) al comportamentului electoral în România post-comunistă?, răspuns care încheie și acest volum în capitolul "Alegeri și comportamente electorale în România post-comunistă, cu intenția de a urmări parcursul indicatorilor socio-economici în perioada 1990-2012".

Pentru toate aceste aspecte, *Sociologie electorală. Alegeri, alegători și comportamente de vot* este o carte necesară atât pentru comunitatea științifică din țara noastră, cât și pentru societatea românească, în ansamblul ei.

Volumul este structurat după cum urmează: partea I, *Participarea politică*, încadrează ... și ...

- Ce înțelegem prin participare politică?,
- Socializare politică: baza participării (delimitări conceptual și agenți ai socializării politice,
- Forme ale participării politice
- Motivații ale participării politice (determinanți sociali ai participării, factori politici și ideologici ai participării
- Participare la vot (Decizia de (ne)participare la vot, Rate și variații de participare, Supra-raportarea și metode de estimare a prezenței la vot

partea a II-a, *Modele ale votului și predicția comportamentului de vot*, accentuează ... și

- ...
- Modele ale votului (Modele de factură sociologică: Modele ale influenței mass-mediei, modelul votului clivaj, modelul votului determinist-statutar (radical), Modele de factură psiho-sociologică: modelul votului partizan, modelul votului cognitiv, modelul votului psihodinamic, Modele de factură economic: modelul votului de proximitate, modelul votului direcțional, modelul votului retrospective, modelul votului consumerist, Modelul integrative: modele de vot, bazele raționale ale modelului integrative, mecanismul modelului integrativ
- Indicatori utilizați în predicția comportamentului de vot din cadrul modelului integrative (Portret ideal: indicatori și variabile, Identitatea candidatului: indicatori și variabile, Imagine

prezentată: indicatori și variabile, Imagine percepută: indicatori și variabile)

- Modele de predicție a comportamentului de vot (Modelul corectiv-predictiv al votului: matricea de ponderare, *models*, Modelul corelativ al datelor de anchetă, *pollsters*.

partea a III-a, *Sisteme electorale*, descrie componența și tipurile ... și

- ...
- Votul – fenomen social
- Actorii și elementele sistemului electoral
- Tipuri de sisteme electorale (Sisteme majoritare și pluralitate, Sisteme proporționale, Sisteme mixte, Alte sisteme electorale, Metode de calcul al distribuirii mandatelor electorale
- Sisteme electorale în România (Istoria sistemului electoral românesc, Caracteristicile sistemului electoral românesc actual)
- Studiu de caz: Majorități fabricate și minorități artificial. Alegeri parlamentare 2008

partea a IV-a, *Alegeri și comportament electoral în România post-comunistă*, urmărește parcursul indicatorilor socio-economici în perioada 1990-2012...

- Evoluția indicatorilor socio-economici în perioada 1990-2012
- Alegeri în România post-comunistă
- Impactul indicatorilor socio-demografici și economici asupra alegerilor parlamentare din România în perioada 1990-2012

1. Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

2. Mihai Dinu Gheorghiu și Paul Arnault (ed.), *Les sciences sociales et leurs publics. Engagement et distanciations*; Catherine Sellenet, traducere de Elena Cojocariu, *Parentalitatea pe înțelesul tuturor. Pertinența și derivatele unui concept*; Romeo Asiminei, *Sociologie electorală. Alegeri, alegători și comportamente de vot*; Moritz Csáky, traducere de Cristina Spinei, *Ideologia operetei și modernitatea vieneză. Un eseu de istoria culturii*; Camelia Medeleanu *Dezvoltarea regională și resursele umane*; Diana Nastasa, *Dincolo de gratii: impactul executării pedepsei asupra foștilor condamnați*; Geta Mitrea *Fondurile structurale în Consorțiul Universitar*.

Catedrala Buna Vestire din Montreal, Comitetul Doamnelor

DE SĂRBĂTORI

george FILIP

PILDA ÎNVIERII

după-o lungă...grea prigoană,
cu-ale lui armii mari - ateul,
belzebut a pus în lanțuri
fiul lumii - Dumnezeu.

și l-au dus sus - pe Golgota.
oștenii cu mantii lucii
se temeau și aveau spaimă
de taina din lemnul crucii.

apoi L-au târât în raclă,
între gresii plângătoare
și-au jelit pe cerul lumii
stelele - și mândrul Soare.

chiar Pilat - judecătorul,
se căia de-a lui sentință
și credea că-n ziua treia
Învieră-i cu puțință.

carauale...spre ziua
'spăimântate de urgie,
s-au uimit: Iisus Hristosul
se săltase-n veșnicie...

de atunci Domnul coboară,
printre lume - se renaște
El ne știe...El ne iartă
an de an, la Sfântul PAȘTE.

și-i iertăm și noi pe alții.
Tu pe El și El pe tine.
e ziua tămăduirii:
HRISTOS A-NVIAT - creștine!

DRUMUL CREDINȚEI

să își zidească sfinți - cine nu-i are.
acasă l-am avut pe EMINESCU,
iar prin exilul nostru - prin Canada,
ne-am miluit la preotul POPESCU.

c-așa-i românul - pribegind mereu
își ia cu el nevasta și copiii

și... pe potecile lui Dumnezeu,
vâslește către poarta veșniciei.

am împlinit pe-aici SUTA DE ANI
și ne-avântăm spre lungile milenii.
trudim, sperăm

și naștem prunci mereu
de la utrenii până la vecernii.

aici ne este patria - aici
biserica privește-n răsărituri.
sălașul din sudoare și chirpici
ne duce din legende către mituri.

iubiții mei...români evlavioși,
să facem la altare crucea mare;
credința cu evlavii din Hristoși
ne duce către

STEUA SUS RĂSARE.

INFINIT

nu există două infinituri.
numai unu-l știu - pe acel mic:
care ne târăște printre mituri
și își este - sieși - inamic.

debordăm copii pe bulevarde.
fiii cerți ai marelui consens,
iar din ceruri Soarele ne arde
și îi dă cadenței noastre - sens.

hai să mergem...să ne ducem, unde?
noi - în jurul nostru ne rotim.
taina vieții ne întrepătrunde
și pe culmi de văi...ne pribegim.

timpul n-are timp să ne măsoare.
vremea-și pune stelele - cercei.
unul naște - lume, și-altul moare
emigrând spre țarmuri...pantha rei...

prea nebusolați prin grota vieții.
prin oglinzi - titanice furnici.
veșniciei îi suntem drumeții
și-am ajuns la infinit: AICI!

REPORTAJ PRIN CERURI

purtat de muze și de lerui-ler
am dat o raită prin imensul cer
să scriu, din ce-am să văd și am s-adun
un reportaj - să-l public de Crăciun.

bătrânul Dumnezeu m-a fost ochit
și-n Limba Românească mi-a grăit:
mă Gheorghe, mă...nu te sfi de sfinți,
vorbește-le, că-ți sunt bunici, părinți...

și m-am uimit de ce-am văzut prin rai;
îngeri și îngerite - în alai
trebăluiau din seară până-n zori,
sub psalmi de cuvioase sărbători.

...mai într-o parte, lângă un cuptor,
măicuța mea sucea colaci - de dor,
iar taica, printre îngeri - magistral,
torcea doine divine, din caval.

eu îi priveam dar ei nu mă vedeau.
în graiul îngeresc se-nțelegeau
și nu lucrau ca noi - în amalgam,
festina lente...ei n-aveau program.

și am cinat la mese cu prescuri,
nimeni nu profana înjurături
și-am înțeles că printre sfinții-sfinți
nu se aleg primari...sau președinți.

...multe poeme am uitat prin cer
și cu eternitatea la rever
am pogorât la voi...parcă mai sfânt;
precum în cer - așa și pre pământ!

CNSAS, SECURITATEA ȘI ARTA LA MONTREAL

Alexandru CETĂȚEANU

Ce legătură au „Securitatea” românească și CNSAS-ul cu Artă de la Montréal ?, se poate întreba oricine, pe bună dreptate. **Eppur si muove...** acesta este răspunsul, și veți înțelege totul dacă veți avea răbdarea să citiți până la capăt rândurile care urmează.

Top Secret: The Good, the Bad and the Traced (Strict secret: bunul, răul și urmăritul), așa se numește lucrarea de artă vizuală modernă

prezentată de artista Corina Ilea* la **Casa consiliului de arte** de la Montreal (www.artsmontreal.org) în colaborare cu alte organizații precum **ORAM** (Outiler la relève artistique montréalaise), **Forum jeunesse de l'île de Montréal**, și **CRÉ de Montréal** (Conférence régionale des élus).

Iată că se mai aude pe aici și de fapte bune ale românilor și nu numai de bande de hoți români !...așa mi-am zis în gând, m-am bucurat și am făcut tot efortul să ajung la vernisajul expoziției în cauză, din impozanta clădire Gaston-Miron (fosta Biblioteca Centrală) de pe cunoscuta stradă Sherbrooke (care trece prin „inima” Montrealului, de la est la vest și este lungă de... 31,3 Km!). Oare câți români ar merge la ora douăsprezece și jumătate noaptea (17.30 la Montréal), ca la Înviere, la o astfel de expoziție ? Nu mulți. Eu însă am „fost, am văzut și am învins”... somnul care îmi dădea târcoale – eram „proaspăt” întors din România. Dacă există cineva care nu știe, foarte puțin probabil, diferența de fus orar între București și Montréal este de șapte ore !

Expoziția la al cărei vernisaj am fost martor, de o originalitate indiscutabilă, bine organizată, a atras mulți montrealezi, quebecois „pure laine” și de alte origini, precum și câțiva români.

Artista Corina Ilea s-a inspirat din viața din timpul regimului comunist din România, a nimănui altul decât a simpaticului nostru coleg din Asociația Canadiană a Scriitorilor Români, redactorul șef al revistei Candela de Montréal, Victor Roșca. Așa cum am văzut la fața locului și am citit într-o prezentare în engleză – „Între realitate și ficțiune, artista reinterpretează povestiri pierdute și fragmente de memorie, prin metode personale de mare putere vizuală”. Dosarul CNSAS (de peste 700 de pagini !) al lui Victor Roșca, precum și cărțile acestuia - **Moara lui Kalușek** și **Experimentul Târgșor** i-au fost de real folos artistei în conceptul lucrării, așa cum se va putea constata în continuare.

Pe scurt : Victor Roșca a cunoscut viața dură din pușcăriile R.P.R. începând cu vârsta de 20 de ani, în anul 1948 (va împlini în decembrie 88 de ani și a fost admirat pentru tinerețea pe care o arată), când a fost condamnat pentru „complot împotriva regimului poporului”. A fost interogată gen stalinist – bătut, umilit, izolat, flămânzit etc. A fost eliberat după trei ani de detenție și „reeducatie” la penitenciarul Târgșor, unde mai executau pedepse aprox. 800 de tineri cu vârstele cuprinse între 14 și 21 de ani! A mai fost ținut în arest la domiciliu încă un an. „Reeducarea” nu a reușit în cazul Roșca Victor, care a „recidivat”, demonstrând și simpatizând cu revoluționarii anticomuniști din R. P. Ungaria. A fost din nou condamnat și a fost trimis la muncă forțată în lagărul „Balta Brăilei” între anii 1959 și 1963. După eliberare, a fost urmărit și spionat tot timpul cu o perseverență diabolică. Apoi, eroul nostru, sperând că i se va pierde urma, s-a mutat din localitate în localitate (14 localități în 12 ani !), dar a fost urmărit cu înverșunare tot timpul, până în anul 1988 când a

emigrat în Canada. Din dosarul CNSAS a reieșit că 42 de informatori au dat note informative, nu toate răuvoitoare (the Good...), despre potențialul „dușman al poporului”, care a reușit totuși să-și termine studiile, devenind inginer constructor. Cum de a fost lăsat să-și termine studiile? se întreabă câțiva negaționiști de pe aici. Acești români, al căror patriotism, ba chiar și sănătatea lor mentală se pot pune sub semnul întrebării. Este obiceiul ciudat al anumitor români (care nu au cunoscut duritatea și avatarurile vieții din pușcăriile comuniste), da a acuza victimele că nu au fost și mai... victime, eventual să-și fi pierdut viața în acele „infernuri” pe pământ, cum și-au pierdut-o milioane de români. De ce a supraviețuit ?, se pare că este întrebarea și problema lor. Revenind la expoziția de la **Conseil des arts** : Totul s-a petrecut într-o atmosferă de sărbătoare, vinul și gustările selecte, apetisante, oferite de gazde, au prisosit. La început, a luat cuvântul Nathalie Maillé, director executiv și secretara a **Consiliului de arte din Montreal** care a vorbit, pe scurt, despre obiectivele CAM și despre activitățile din seara culturală la care ne aflam prezenți. În paralel cu evenimentul principal, diferite organizații culturale sau de suport al artiștilor și scriitorilor din provincia Québec, au prezentat activitățile și proiectele lor în cadrul unor „chioscuri”, în realitate mese rotunde pline cu broșuri, pliante, laptop-uri etc. Am reținut prezența la eveniment a asociației „Agence TOPO” - (LA SOCIÉTÉ DE CONSERVATION DU PRÉSENT – www.AgeanceTOPO.qc.ca), **COAM** (CONSEIL QUÉBÉCOIS DES ARTS MÉDIATIQUES), **STUDIO XX** și **SOCIÉTÉ DES ARTS TECHNOLOGIQUES (SAT)**. Apoi, doamna Maillé a dat cuvântul doamnei Marie-Michèle Cron, consilier cultural (New Media and Visual Arts). Doamna Cron a vorbit despre proiectele CAM și despre seara culturală în curs de desfășurare. A „subliniat” diversitatea culturală a Montrealului, activitățile serii și a vorbit despre Corina Ilea, pe care a invitat-o la microfon. Artista și-a prezentat convingător lucrarea și l-a prezentat pe eroul serii, sursa de inspirație – Victor Roșca. Acesta, și-a revenit repede după emoțiile primelor cuvinte în franceză (limbă învățată mai la bătrânețe), și a povestit pe scurt despre viața lui în România dictaturii comuniste. A fost răsplătit cu un ropot de aplauze, s-au făcut poze și s-au golit multe pahare de vin alb și roșu în cinstea lui.

Vedeți pozele alăturate: cele 40 de cutii negre ca moartea, cu un ochi ca de ciclop rău (în realitate lentile cu capac culisant, (lentile mari, așa cum aveau aparatele de fotografiat de odinioară), simbolizează tot atâtea informatori, care culeg informații despre cei din preajmă. Pe două coloane ale elegantului salon de expoziții, artista a înșiruit datele când au fost semnate notele informatorilor, aflate la dosarul CNSAS. Alături, se afla albume cu fotografii din viața „subiectului” aflat în urmărirea permanentă a ofițerilor de poliție politică, respectiv de așa zisa „Securitate” și colaboratorii acesteia.

Vernisajul expoziției a avut loc pe 22 octombrie și expoziția va ține până pe 20 noiembrie inclusiv. Vizionare plăcută !

*Corina Ilea locuiește la Montreal. În anul 2012 a terminat un doctorat la Universitatea Concordia. A expus lucrări în Canada și în străinătate. Recent, a fost prezentă la **Muzeul național de artă contemporană** din București, la expoziția **Good girls: Memory, Desire, Power**, organizată de Bojana Pejic și Olivia Nitis. În anul 2010 a obținut o bursă de la **Conseil des arts et des lettres du Québec**, pentru un proiect artistic numit „**23 Kilogrammes**”. Îi urăm multe succese în continuare !

COMUNICAREA

Daniel TUFCEA

Contextul mondial se modifică de la zi la zi, orice hotărâre, orice semnătură la nivel guvernamental, poate angaja țara pe drumuri fără întoarcere.

Deci se impune VIGILENȚĂ și atenție LA VOT!

Daniel Tufcea

Bătrâna înainta urmată de întreaga familie încet, cu pași măsurați, dar siguri. Făcea acest drum de multe zeci de ani, de două ori pe an. Viața familiei depindea de această transumanță și de cunoștințele și experiența bătrânei. Drumul era lung, terenul arid, vegetația rară iar apa lipsea. Timpul era prețios căci forțele le scădeau pe zi ce trecea.

Bătrâna se abătu din drum, foarte puțin de altfel și se opri lângă o movilă. Se vedeau alături niște oase albite de ploi și soare. Ceilalți membri ai familiei o înconjură la mică distanță.

Bătrâna începu să prindă și să mângâie unul câte unul oasele. Mai întâi hârca apoi ciolanele lungi ale membrelor. Se vedea bine că știa ale cui sânt oasele, le mângâia cu infinită tandrețe într-o liniște de cavou, ca la o ceremonie religioasă deși era afară sub soarele nemilos. Nici un alt membru al familiei nu atinse oasele.

Oasele erau ale sorei sale, cea care condusesese familia după moartea mamei lor și până în ziua când murise și ea pe acest drum plin de pulbere.

Era o scenă cutremurătoare prin simplitatea și esențialitatea ei.

Mama care lasă locul fiicei și din nou și încă o dată, la nesfârșit.

Viața și moartea într-o înlănțuire și repetare fără sfârșit, dar totuși, câtă evoluție ascunde această aparentă monotonă repetare.

Oprirea fu scurtă, viața și datoria prima asupra melancoliei.

Scena nu mi-ar fi părut atât de dramatică și de tulburătoare dacă familia nu ar fi fost o familie de elefanți, pierdută pe potecile Africii.

Știam că elefanții sânt inteligenți și au o memorie fabuloasă. Știam și că pot comunica prin sunete joase pe care noi nu le putem auzi, dar care străbat la mulți kilometri așa încât o familie de elefanți, alcătuită din femele și elefanți încă dependenți de mamă păstrează legătura cu masculii ce merg în paralel dincolo de orizont.

Dar ceea ce vedeam la televizor era cu mult mai mult, erau sentimente de compasiune, de regret, de înțelegere.

Mi-am adus imediat aminte de o întâmplare tot cu elefanți la care am fost martor direct.

La grădina zoologică din București erau doi elefanți, un bătrân mascul și o femelă ceva mai tânără. Erau ținuți, de obicei separați, într-o curte înconjurată de un gard din țevi groase și aveau la picioare lanțuri. În acea zi când îmi dusesem fetele să vadă animalele, pahidermele erau împreună.

Am stat un timp îndelungat și m-am uitat la scena ce se petrecea sub ochii noștri. Era o scenă de dragoste, masculul, deși în plină erecție, mângâia femela și reciproc. Nu încercau să copuleze, nu era nimic lubric și nu era nici o grabă în gesturile lor, trompele li se încolăceau și își atingeau reciproc gurile. Se mângâiau pe cap, pe ochi, pe urechi, ca doi tineri îndrăgostiți. Erau gata, mi se părea, să o facă pentru un timp nesfârșit. Nu știu dacă prezenta noastră îi deranja, nu dădeau semne de preocupare, lumea era numai a lor ca pentru toți îndrăgostiții.

Era o tandrețe și o înțelegere reciprocă omenească, o scenă demnă de Romeo și Julieta și nu de ceea ce numim viața de

junglă. Măcar dacă toți oamenii ar fi în stare de atâta tandrețe și gingășie, ca uriașele pahiderme.

Întrebarea ce suntem noi în raport cu celelalte animale, și ce ne diferențiază mi-a venit imediat în minte.

Fiind un om educat cunosc teoria evoluției speciilor (adusa la zi cu descoperirile geneticii moderne) dar și, desigur, capitolul facerii din Biblie deși nu-l iau în sens literal.

Ca o paranteză, este amuzant câți maimuței obraznici îți răspund cu „poate tu te tragi din maimuță” când aduci vorba de evoluția speciilor și raportul nostru cu celelalte viețuitoare.

Unui astfel de maimuței ce-i reproșa originea-i în parte negroidă, Alexandre Dumas i-a răspuns așa : „Este adevărat, tatăl meu a fost mulatru, bunicul negru, și stră-străbunicul meu a fost o maimuță, de fapt istoria familiei mele începe unde istoria familiei dumitale sfârșește”.

Să lăsăm anecdotele istorice deoparte și să ne uităm mai aproape la acest raport între noi și celelalte viețuitoare, mai ales celelalte mamifere.

Nu este o întrebare nouă, ea a însoțit omenirea de la începuturi, iar Geneza nu face decât să dea unul din răspunsuri. Cel mai ușor sau ușuratic. Omul, Adam, a fost creat de Dumnezeu după chipul și asemănarea lui să stăpânească peste Pământ și viețuitoarele sale, inclusiv Eva!

Cu timpul și cu studiul științific temeinic diferențele între oameni și alte viețuitoare s-au redus la foarte puțin, atât de puțin că ne este din ce în ce mai greu să vedem unde este granița ce ne desparte. Această graniță nu este nici clară și nici universală.

Oamenii se nasc, trăiesc, se îmbolnăvesc, îmbătrânesc și mor. Formează familii, au copii, îi cresc și le dau drumul în viață. Și animalele, cel puțin unele specii, fac la fel. Oamenii folosesc unelte, comunică, au simțuri și simțiri - animalele la fel. Oamenii iubesc, se împrietenesc se sprijină sau se luptă - animalele la fel. Oamenii au simțul umorului animalele la fel. Oamenii au conștiință - ei bine și animalele la fel, cel puțin unele specii.

În iulie 2012 oameni de știință eminenți din diferite ramuri ale neuroștiințelor s-au întrunit la Universitatea Cambridge în cadrul unei conferințe privind conștiința la oameni și conștiința pre-lingvistică în animalele neumane. După conferință au semnat „Declarația de la Cambridge asupra conștiinței”.

Ei au scris:

„Cei prezenți am decis să ajungem la un consensus și să facem o declarație către publicul neștiințific. Este evident tuturor celor prezenți aici că animalele au conștiință, dar acest lucru nu este evident pentru restul lumii. Nu este evident pentru lumea din vest sau din estul depărtat. Nu este evident pentru societate. Evidențe convergente arată că animalele neumane [...], incluzând toate mamiferele și păsările, dar și alte creaturi, au substratul neural necesar conștiinței și au capacitatea de a arăta comportamente intenționale”.

Dacă toate acestea însușiri sau caracteristici ne sânt comune ce ne distinge de animale, căci distincți noi oamenii, suntem.

Chiar și porcii, măgarii, și ce animale se mai găsesc printre oameni sânt totuși foarte diferite de exemplarele originale, spre onoarea acestora din urmă!

Concluzia mea e că ceea ce ne distinge nu este o **caracteristică specifică omului ci dezvoltarea într-un mod specific a unei anume caracteristici** comune oamenilor și unora din celelalte viețuitoare.

Aceasta caracteristică este, după mine, **comunicarea**.

Să privim îndeaproape comunicarea ca proces și să definim câțiva termeni utili pentru mai târziu. Comunicarea este activitatea intențională de schimb de informație, peste spațiu și timp folosind diferite mijloace tehnice sau naturale după disponibilitate sau preferință.

Comunicarea necesită un inițiator (emițător) al mesajului, un mesaj (informație, înțeles), un mediu de transmitere și un receptor (primitor). Prezența receptorului nu este obligatorie nu e necesar ca acesta să aibă cunoștință de intenția transmițătorului în timpul comunicării. Mesajul trebuie să aibă un sistem de codare înțeles atât de emițător cât și de receptor. Comunicarea este un proces ce se termină atunci când receptorul a primit și înțeles mesajul.

Mediul de transmitere trebuie să permită trecerea mesajului pe o distanță, într-un timp și păstrând o calitate suficientă pentru ca mesajul să ajungă la receptor.

În cazul comunicării verbale procesul necesită:

- Gândul - existența unei informații în mintea emițătorului un concept, o idee sau un sentiment.
- Codarea - transpunerea mesajului în sunete articulate, numite foneme care formează cuvintele.
- Decodarea - înțelegerea mesajului de către receptor - transpunerea sunetelor într-un concept, idee, informație pe care mintea receptorului o poate înțelege.

Multe specii comunică natural și prin mijloacele cele mai diferite și surprinzătoare: fluturii și alte insecte prin miros, (la fel ca și multe mamifere), albinele prin dansul specific, păsările și alte viețuitoare prin cântec sau alte sunete, prin culori și forme, tactil sau prin mișcări. Omul deși capabil să comunice prin toate aceste metode privilegiază un anumit mijloc de comunicare sonoră - vorbirea.

Comunicarea la oameni a ajuns la un **moment dat al evoluției** - la o dată relativ recentă și nu de la început - la un nivel ce a permis speciei umane să intre într-un **cerc virtuos de adaptare accelerată la mediu**.

Vorbirea articulată specifică omului este o comunicare la un nivel de complexitate și flexibilitate neegale de nici o altă specie.

Această comunicare specifică le-a permis oamenilor să se schimbe pe ei înșiși și să schimbe mediul înconjurător - inclusiv o serie de alte specii de viețuitoare. Schimbarea se face azi într-un ritm devenit înfricoșător.

Vorbirea articulată, a permis propria ei evoluție exponențială cu corolarul exponențializării dezvoltării societății umane în general și sub toate aspectele.

Asupra acestei evoluții complexe a comunicării la specia Om mă voi apleca în continuare.

Șansele ca printre moșii și strămoșii mei, sau ai fiecăruia dintre noi, să fi fost vreo maimuță sânt zero. Genul uman s-a despărțit de cea mai apropiată specie neumană - cimpanzeii - acum patru până la opt milioane de ani. Specia umană, nu se „trage din maimuțe” ci a evoluat dintr-un trunchi comun ce a dat naștere altor genuri și familii de specii. Nu intru în detalii de natură științifică adesea contradictorii în argumentația lor, mă voi opri la esențial.

Evoluția speciei umane și diferențierea de celelalte specii s-a făcut în principal sub două aspecte, mersul biped și creșterea capacității craniene. Aceste două evoluții au mers în paralel și sânt strâns legate între ele.

Mersul biped a eliberat mâinile și a permis adaptarea lor pentru mănuitul uneltelor.

Creierul de o mărime și complexitate tot mai mare a permis coordonarea superioară a mișcărilor și, mai ales, a permis apariția „descoperirii”, „invenției” și a „educației” ca unelte de un tip nou, nematerial.

Descoperire numesc aici înțelegerea, de către om, a unor relații din natură, în primul rând a relațiilor de cauzalitate.

Prin invenție înțeleg conceperea unui lucru (sau unei cunoștințe) noi, neexistente în aceasta formă în mod natural.

Focul este o descoperire a unui fenomen natural, aprinderea focului este însă o invenție a omului. Folosirea unei pietre sau băț pentru uciderea unui animal este o descoperire, prelucrarea unei pietre sau băț pentru a fi ascuțite și adaptate unui scop precis este o invenție.

Educația este o forma de învățare în care cunoștințe, abilități, valori, credințe și obișnuințe sânt transferate către un alt individ în mod conștient direct sau intermediat.

Orice om cu capacități normale, nediminuate de o boală sau condiție specială va fi capabil să descopere, să inventeze și să educe. Nu orice om va fi capabil să facă o descoperire fundamentală, nici o invenție fundamentală, nici nu va fi un mare educator, profesor sau mentor, dar pe o scară redusă fiecare din noi putem face asta, cu precădere în copilărie.

Acest trio al praxisului uman (descoperirea, invenția, educația) ne este specific și până acum nu se poate afirma despre vreo altă specie că este capabilă de același lucru.

Gândirea (ca echivalent pentru englezescul reason) este capacitatea creierului uman de a da în mod conștient un sens lucrurilor, aplicând logica, stabilind și verificând cunoștințe și enunțuri despre lucruri, practici, instituții sau credințe, pe baza unor informații noi sau existente.® Gândirea este procesul prin care omul descoperă, inventează și educă. Apariția gândirii nu s-a produs dintr-o dată, gândirea este un proces evolutiv ce continuă prin fiecare din noi.

Iată de ce specia noastră se numește Homo Sapiens, omul înțelept. Făcând parte din genul Homo - Om, Homo Sapiens este singura specie încă vie a acestuia.

Să ne întoarcem însă la vorbirea articulată, care a fost și rămâne suportul apariției și evoluției gândirii. Dacă capacitatea fiziologică de a produce sunete articulate este inerentă omului ea nu-i este specifică. Specificitatea vorbirii articulate a omului o numim limbă.

Limba este capacitatea umană de a învăța și a folosi un sistem complex de comunicare folosind ca mediu, substrat, vorbirea articulată.

I-au trebuit speciei umane câteva milioane de ani pentru a dezvolta vorbirea articulată, limba și gândirea. Acum mai puțin de 100000 de mii de ani, poate chiar atât de puțin ca 20000 sau 10000 de ani gândirea umană era destul de dezvoltată pentru a intra în dezvoltarea exponențială de care vorbeam la început.

Spuneam mai sus ca omul s-a modificat pe el însuși dar și alte viețuitoare. Se consideră ca îmblânzirea câinelui, primul animal dintr-o lungă serie, a început undeva acum 30000 de ani, deci în paralel cu dezvoltarea vorbirii. Câinele, sub influența omului a suferit extraordinare modificări fiziologice și de comportament.

De aici înainte mă voi ocupa de comunicarea umană și dezvoltarea ei în ultimii 10000 de ani, etapa care ne este familiară și ai cărei produși și creatori suntem noi cei prezenți aici.

Am spus că specia umană a dezvoltat limba și pe baza ei gândirea folosind ca mediu, substrat vorbirea articulată. Este importantă această nuanțare, căci limba omului a devenit ulterior independentă de modalitate. Modalitatea este formatul

de reprezentare ales pentru codificarea și transmiterea mesajului.®

Cu alte cuvinte omul modern poate folosi vorbirea articulată ca modalitate dar și alte modalități, de pildă semnele în limbajul surzilor. Practic, omul modern poate folosi orice alt mediu de comunicare folosit de o specie de viețuitoare pentru a transmite un mesaj.

Acest fenomen este unic speciei umane, numai sistemul de comunicare uman este independent de modalitate.

Trebuie remarcat de asemenea că puiul de om are înăscută capacitatea de a învăța o limbă, aceea folosită în jurul său. Un copil poate învăța să vorbească o limbă sau să o transpună în semne, dacă nu aude.

Independența de modalitate a limbii omenești și capacitatea înăscută a creierului uman de a învăța o limbă (cu alte cuvinte de a fi educat) este ceea ce face ca omul să fie om, ceea ce îl desparte definitiv de celelalte specii de viețuitoare, chiar și de cele mai apropiate de specia umană.

Cu limba oamenilor au făcut un salt uriaș, mama, tatăl, bunica sau bunicul, mai târziu un profesor au putut transmite puiului de om toată experiența lor, dar și a întregii comunități. Un pui de leu sau de elefant trebuie să-și urmeze pas cu pas mama pentru a învăța să trăiască, moartea mamei duce de cele mai multe ori la moartea puiului.

Un pui de om poate învăța de la orice alt membru al comunității și el nu va fi lăsat să moară. Puiul de om este puiul comunității. Educația puiului de om necesită un timp incomparabil mai lung, un timp care nu a încetat să se lungească cu dezvoltarea societății umane deoarece puiul de om învăța la limită tot ceea ce colectivitatea în care s-a născut a acumulat de-a lungul timpului.

Toată această învățătură îi permite omului ca individ să trăiască mai bine material, dar ceea ce e mult mai important să fie conștient că trăiește, și să se bucure de viață.

Dacă dezvoltarea limbii și a gândirii a durat sute de mii sau milioane de ani, următorul pas în dezvoltarea comunicării umane va fi făcut foarte repede, în numai câteva mii de ani. Acest pas, de fapt un salt uriaș l-a constituit scrisul.

Scrisul s-a dezvoltat undeva între 10000 și 3000 de ani în urmă. A fost tot o evoluție, ale cărei cele mai importante etape au fost scrierile de tip logografic, silabic, alfabetic și formal (featural).

Scrisul este o modalitate de comunicare care reprezintă limba prin înscrierea de semne și simboluri pe un suport.

Scrisul, ca și vorbirea nu s-a dezvoltat într-o singură comunitate și dintr-o dată. A avut ca și cauză (dar și ca rezultat) dezvoltarea comunităților umane.

Trebuie subliniat că toate acțiunile omului sunt recursive, ele se repetă de obicei la un nivel superior, îmbunătățit ca urmare chiar a acestei acțiuni umane, de aceea spuneam că dezvoltarea omului a intrat într-un cerc virtuos.

Scrisul a permis omului să învingă moartea. Nu întâmplător unii oameni, acei ce aduc o contribuție excepțională cunoașterii umane sunt considerați nemuritori. Platon trăiește alături de noi la fel ca și Homer ! Cine știe cine, dintre cei de față va deveni la rândul ei sau al lui nemuritor.

Câți mari poeți vor fi fost înainte dar și după Homer, câte culturi și civilizații au existat și despre care nu mai știm nimic sau aproape pentru ca nu și-au însemnat existența prin scriere.

Scrisul a permis învingerea distanțelor și comprimarea timpului. Un papyrus scris la Alexandria putea ușor fi transportat și citit la Atena. Prezența celui ce l-a scris nu mai era necesară alături de ce-l ce îl citea. Iar când vorbesc de comprimarea timpului mă gândesc la efectul importului de experiență. În loc ca fiecare comunitate să piardă timp reinventând roata, cum se

zice, ideea și chiar cunoștințele necesare fabricării puteau fi învățate dint-o carte.

Scrisul a impus și permis dezvoltarea a noi meserii dar și a noi mijloace și noi suporturi pentru scriere, de la semne sculptate, la tăblițe de lut până la papyrus și pergament. Evoluția permanentă a scrisului s-a făcut pe mai multe direcții, standardizare a semnelor, ușurință de învățare și transmitere, ușurință de folosire (daltă, stilus, pană) și nu în ultimul rând cost. În circa două mii de ani toate formele de baza ale alfabetelor și ale semnelor au fost inventate dar au continuat și continuă să evolueze.

Scrisul a permis reunirea comunităților în forme de o mărime necunoscută până atunci pe baza standardizării legilor, administrației și mai ales a limbii.

Standardizarea limbilor a permis apariția și a unor limbi internaționale, limbi ce circulau peste granițe.

Limba greacă, limba latină, limba aramaică (vorbită de Isus) au fost printre primele astfel de limbi.

O ultima remarcă : Scrisul marchează începutul istoriei umane, tot ceea ce s-a petrecut înainte ține de preistorie.

Următorul pas în dezvoltarea comunicării umane a fost invenția și dezvoltarea tiparului. Nu se poate spune, cred, că până acum acesta a produs o evoluție la nivel fiziologic a speciei umane, dar a produs un imens salt la nivel social. Atât de mare încât Marshall McLuhan a numit lumea de după invenția tiparului Galaxia Gutenberg.

Dacă până acum etapele evoluției comunicării se măsurau în mii de ani această nouă etapă se măsoară în sute de ani.

Invenția tiparului s-a făcut în China la începutul secolului 3 d.C. și a ajuns în Europa pe la 1300. Prima formă de tipar a constat în utilizarea unui bloc de lemn sculptat și a fost folosită cu precădere pentru imprimarea pe țesături. Pe la 1000 d.C. în China a apărut tiparul mobil în care semnele de imprimat erau făcute din argilă, porțelan sau lemn. În jurul anului 1300 d.C., coreenii, vecini ai Chinei au realizat primele semne din bronz. Jikji, cea mai veche carte imprimată cu caractere metalice (în Coreea) datează din 1377. Metoda folosită nu era mult diferită de cea folosită la 1455 de Gutenberg pentru tipărirea Bibliei. Și totuși munca acestuia a fost originală datorită mai multor inovații și invenții, precum tiparnița, cerneala de tipar, aliajul din care se făceau și se fac literele etc.

Ce a făcut oare ca tiparul să se dezvolte cu atâta viteză, putem spune exploziv, în Europa față de încetineala dezvoltării în estul Asiei? Răspunsul este alfabetul. Alfabetele europene au un număr redus de semne și sânt remarcabil de bine adaptate imprimării cu caractere mobile. Scrierea chinezească și cea coreeană erau mult mai puțin adaptate. Fac o paranteză, până la acest moment dezvoltarea Asiei a fost paralelă și uneori a depășit dezvoltarea Europei. De acum Europa se desprinde în învingătoare, se transformă în locomotiva progresului.

Nu am pomenit hârtia. Ea a fost inventată tot în China de către eunucul Cai Lun de la curtea împăraților Han. A fost introdus în Europa de sud de către arabi și prima moară de hârtie, acționată de apă, a fost construită în Portugalia pe la 1411. Pe la 1450 hârtia a ajuns în Germania. Tiparul și hârtia s-au întâlnit la momentul potrivit în locul potrivit sub mâinile și în fața ochilor lui Gutenberg. Spuneam că alfabetele europene au fost cauza dezvoltării fulgurante a tiparului. Mecanizarea fabricării hârtiei a fost un factor la fel de important. Nu vreau să trec cu vederea rolul Reformei în dezvoltarea tiparului, prin încercarea de a pune în mână fiecărui credincios o Biblie tipărită în propria limbă.

Importanța decisivă a tipăririi pe hârtie chiar în asta a constat: cartea, deci scrisul, a devenit universal accesibilă, chiar și celor mai săraci dintre oameni. Datorită cărților numărul celor ce

cunoșteau scrisul a crescut, școala a devenit o necesitate și azi în cele mai dezvoltate țări analfabetismul este aproape inexistent.

Spuneam că scrisul a făcut omul nemuritor, a comprimat timpul și distanțele, dar este telecomunicația (comunicarea la distanță) cea care a desființat distanțele și a învins bariera timpului. În basmele noastre nimic nu aleargă mai repede ca gândul și dreaptă vorbă este. Ei bine datorită tele-comunicațiilor omul poate călători, cel puțin cu spiritul, cu viteza luminii. Suntem aproape de viteza gândului ! Nici cei mai tineri dintre noi nu puteau în copilărie să viseze la clipa când vom putea auzi și vedea pe cineva aflat la mii de kilometri în timp real, pentru a folosi o expresie tehnică. Timpul necesar pentru ca vocea și imaginea noastră să ajungă la interlocutorul nostru aflat la distanță este practic imperceptibil, încercați doar să puneți o oglindă suficient de mare lângă fața dumneavoastră în timpul unei videoconferințe și veți vedea că veți apărea pe ecranul interlocutorului instantaneu.

Când au apărut telecomunicațiile ? Vă dau un indiciu, sistemul poștal este considerat a fi un sistem de tele-comunicații. A apărut în al șaselea secol î.d.C.

Dar focurile aprinse pe coline, tam-tamul sau fumul ca mijloace de comunicație la distanță au fost cu siguranță folosite din preistorie.

Desigur avem motive să luăm ca punct de reper telegraful electric, apărut în 1838. În 1858 primul cablu telegrafic

transatlantic era pus. Transmisia radio, astăzi numită fără fir a fost pusă la punct prima dată în 1893. Aceste mijloace de comunicare au în comun utilizarea undelor electromagnetice ca suport al mesajului.

A durat însă un secol până când electro-tele-comunicațiile au ajuns la performanțele enunțate mai sus.

Trebuia inventată o verigă lipsă din acest lanț al invențiilor. Această verigă este prelucrarea automată a informațiilor, mai pe scurt informatica. Prelucrarea automată a informațiilor a început cu tabulatorul inventat de Holerith în 1890 deși calculatorul lui Blaise Pascal este un candidat posibil. Apariția în timpul celui de al doilea război mondial a computerelor, sau calculatoarelor electronice, miniaturizarea lor până la mărimea telefoanelor inteligente de azi ne-au adus unde suntem acum.

Impactul, efectul prelucrării automate a datelor a transformat lumea în mai puțin de o jumătate de secol. Munca fizică este pe cale de dispariție. Productivitatea oamenilor este atât de mare încât problema nu mai este producerea celor necesare ci distribuția lor echitabilă. Dar această problemă - socială, a distribuției nu este nouă și în ciuda evoluției societății omenеști nu a cunoscut încă o soluție, măcar acceptabilă.

Dar despre asta într-un viitor eseu, poate.

Vezi „Declarația de la Cambridge asupra conștiinței”, în Wikipedia
® Aceasta este o definiție din Wikipedia versiunea engleză

UN GEAMĂT DE IUBIRE, „PRIMUL ROMAN” AL CORINEI CÂLȚAN *Carmen Ileana IONESCU*

O cunoașteți pe Corina Câlțan? Eu nu o cunosc. Nu am văzut-o niciodată în viața mea, deci, cu siguranță, nici dănsa nu m-a văzut pe mine vreodată. Sau poate drumurile noastre s-or fi încrucișat pe undeva pe aici prin Montreal, dar nu am fost niciodată prezentate una, alteia. Și uite cum apare în viața acestei doamne o necunoscută – adică eu! – care în plus de toate, va scrie ceva despre primul ei roman. O aventură, această

întâmplare, căci altfel, cum s-o numesc?

Un geamăt de iubire - așa și-a intitulat doamna Corina, primul ei roman apărut anul trecut la Editura Nemesis. L-am citit și nu e rău. Cum ar putea fi rea o poveste de dragoste?

Cartea nu respectă ordinea cronologică, mult așteptată de cititor, a evenimentelor, ci începe, cum am mai văzut și prin alte romane, cu sfârșitul, pentru a ne captiva interesul, a ne atrage atenția, a ne face să dăm mai repede paginile cărții pentru a afla cum se ajunge la tragedia citită în primele pagini.

Zic tragedia din primele pagini, însă cartea este plină de personaje care, pe fundalul unui război cumplit, nu fac altceva decât să-și trăiască, fiecare dintre ele, tragedia personală. Astfel, pentru unele dintre ele, războiul se termină mai mult sau mai puțin bine, așa cum este în viața reală.

Am fost un pic mirată de faptul că nici unul dintre personajele cărții nu poartă un nume românesc. Nu cunosc explicația acestei alegeri, cred însă că ar fi fost mai patriotic în contextul în care personajul principal, Liz, o româncă ce se dezrădăcinează mai mult sau mai puțin voit de locurile natale, reușește să se realizeze pe plaiurile Angliei postbelice.

Liz își lasă în urmă familia pentru a-și urma soțul, detașat militar în timpul celui de-al doilea război mondial. Dragostea pentru soțul ei este mai puternică decât orice legătură cu acestea, iar ea își va face viitorul, atât de nesigur în acele vremuri, departe de protecția și de dragostea familiei în care s-a născut. Purtată pe drumurile europene de diferite evenimente ce nu le poate controla nimeni într-o astfel de conjunctură, se trezește învăluită de iubirea oamenilor din jur, pe plaiurile unei Anglii rigide, convenționale.

Acolo dă naștere primului copil căruia îi dă numele soțului ei. Nașterea, ca și războiul, este grea, iar Liz este la un pas de a-și pierde viața. În disperare de cauză, cea care o luase sub aripa ei protectoare și care îi va rămâne prietenă până la sfârșitul vieții, îi smulge copilul de lângă ea, iar urletul acestuia o readuce la viață.

Viața ei continuă în mod ascendent datorită persoanelor pe care le întâlnește în momente diferite de-a lungul drumului parcurs.

Ca în orice situație în care soțul dispare din viața familiei, uniunea sufletească dintre mamă și copil devine foarte puternică, însă acest mic personaj este înzestrat de către autoare cu o puternică maturitate care o va face să accepte și să vadă anumite situații, ca fiind departe de a fi amenințătoare libertății și succesului lor ca unitate, ba din contră, se vor adeveri benefice și pline de succes, aducându-le ambilor numai bucurii și împliniri atât pe plan material, cât și emoțional.

Astfel, Liz acceptă ideea că soțul ei este dispărut în luptă și merge mai departe cu viața ei, recăsătorindu-se cu un om deosebit prin tot ceea ce îi va oferi: o reușită în afaceri, dar și o căsnicie plină de respect și multă afecțiune.

Anii trec, iar eroina cărții decide să se întoarcă în țara natală, la familia în mijlocul căreia s-a născut, dar cu care, pentru o perioadă nejustificat de lungă – 17 ani – nu are nici un contact.

Contrar așteptărilor cititorului, familia o primește fără reproșuri, ca și cum anii în care ea a lipsit din viața lor, nici n-ar fi existat.

Dar viața i-l aduce în valurile ei pe primul soț cu care continuă, printr-o aventură fierbinte, iubirea din tinerețe. Dar, ca orice iubire a tinereții, după ce este consumată, la vârstă matură se năruiește, iar nevoia de stabilitate și, într-o oarecare măsură, recunoștința pentru cele oferite din dragoste, o fac pe Liz să rămână alături de cel de-al doilea soț, decizie pe care o ia în urma unui accident tragic în care este iar la un pas de a-și pierde viața, dar, ca în urmă cu ani de zile, cel ce o salvează este fiul ei.

Romanul nu cuprinde numai întâmplările prin care trec eroii lui, ci și date istorice și detalii turistice, care, cu siguranță pot

interesa cititorul, dar care nu sunt cu adevărat necesare construirii scheletului cărții în sine.

Trecut, prezent și viitor, dragostea la prima vedere (cea care nu se uită niciodată), maternitate, o iubire de siguranță, toate acestea sunt țesute în paginile romanului pe care vă învit să-l citiți.

La început de drum, autoarea își va găsi cu siguranță cititorii pe măsura eforturilor și a ideilor pe care ni le expune cu sufletul deschis. Îi dorim succes și o așteptăm cu povești din ce în ce mai atrăgătoare.

CONSTANTIN CHIRIAC – OM, ARTIST, POET, ACTOR ȘI ROMÂN *Corina LUCĂ*

Duminică, 15 februarie, la ora 13h00, a avut loc la Casa Română de pe lângă Catedrala Buna Vestire din Montreal, recitalul de poezie religioasă, susținut de Constantin Chiriac.

Un om polivalent, Constantin Chiriac este directorul Teatrului național „Radu Stanca” din Sibiu și Președintele Festivalului internațional de Teatru Sibiu. Astăzi, ne invită cu generozitate la două recitaluri extraordinare la Montreal.

Primul dintre acestea, recitalul liric de poezie religioasă, ne-a încântat inimile și rămânem încă în vibrația înaltă a poeziei – muzica sufletului. Fiindcă poetul știe să aleagă versurile ce ating cu gingășie coarda sensibilă a fiecăruia. Este capacitatea lui de a alege tocmai acele versuri care extrag chintesenta mesajului și apropierea omului de Dumnezeu. El face legătura dintre cer și pământ. Dintre murire și nemurire. Ne unește cu divinitatea. Este el oare în căutarea adevărului absolut?

Al doilea recital de poezie, intitulat „Domnule și frate Eminescu”, a avut loc în aceeași zi la ora 16h00 la Centrul Comunitar 6767 Cote des Neiges. Ambele evenimente au fost prezentate grație Comunității Moldovenilor din Quebec și Asociației Culturale Române, cu sprijinul Institutului Cultural Român din New York.

„Metanie ție, Părinte”, spectacol de înaltă ținută și realizare artistică, este plecaciunea pe care autorul o face, închinându-se lui Dumnezeu. Constantin Chiriac se află, de fapt, în căutarea lui Dumnezeu. Prin vers. Poezie cu poezie. Răsfoiește pagină cu pagină. Și îl găsește. Și îi pune o mie de întrebări. Iar Dumnezeu îi răspunde. Simplu: prin dăruirea scânteii divine din el, ca om. Și astfel, admirăm patosul actoricesc cu care artistul ne dezvăluie poezia religioasă. Dăruirea cu care se dăruie. Emoția cu care ne emoționează. Talentul excepțional de care dă dovadă. Suntem acum în dialog cu Dumnezeu și îi mulțumim. Felicitări Maestre!

Anul trecut, în 2014, Constantin Chiriac a primit Premiul de Excelență pentru contribuția la imaginea României în lume. Astăzi ne dovedește nouă, celor din Montreal, că a meritat cu prisosință acest premiu de ambasador al culturii românești.

Actor pentru care acest rol îi vine ca o mână, își îndeplinește misiunea cu mult succes și anul acesta.

Suntem departe de casă, dar atât de aproape cu sufletul. Românul Constantin Chiriac ne ajută să ne stingem dorul. Dorul de țară, de limbă, de tot ceea ce înseamnă cultura românească. De tot ceea ce nu am uitat și păstrăm încă cu sfințenie în inimile noastre. Pentru ca să avem ce transmite mai departe copiilor noștri. Credința și cultura.

Mulțumim, Constantin Chiriac – om, artist, poet, actor și, mai ales, român.

Constantin Chiriac - Biografie

Constantin Chiriac s-a născut la data de 3 octombrie 1957, în Republica Moldova.

A studiat actoria la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică din București pe care a absolvit-o în anul 1980.

Din anul 1995 este președintele Fundației "Democrație prin cultură" din Sibiu, iar din anul 2009 a preluat conducerea Teatrului Național "Radu Stanca" din Sibiu. Este profesor la Facultatea de Litere și Arte din cadrul Universității Lucian Blaga, Sibiu.

Din anul 2006 este doctor în teatru. S-a remarcat și ca actor pe scena teatrului, în rolul regelui Altoum din spectacolul Prințesa Turandot după Carlo Gozzi, în regia lui Andriy Zholdak.

A debutat pe marele ecran în anul 1981, în filmul *Croaziera*. S-a remarcat prin rolul lui Nila din filmul *Morometii*, în 1987 în regia lui Stere Gulea, dar a mai jucat în alte 16 filme și în peste 40 de spectacole de teatru, susținând și 23 spectacole *one man*.

show. In anul 1997 a jucat in filmul maghiar Gyilkos kedv, regizat de Pál Erdöss.

A câștigat trei premii la Gala Tănărului Actor, fiind nominalizat in alte trei randuri la premiile Festivalului National de Teatru.

Carierea managerială și-a început-o in anul 1993 când a devenit directorul Casei de Cultură Studențești din Sibiu, conducând dupa aceea o serie de institutii printre care și Centrul Cultural European din Bucuresti.

Este secretar general la Fundatia Româno-Suedeză Rom-Swed-Aid Sibiu – Stocholm din anul 1991, din anul 1994 conduce Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu, in perioada 1993-2001 a fost directorul Casei de Cultura a Studenților Sibiu, director al Centrului Cultural European din

capitala in perioada 1999- 2001. Conduce Fundatia Româno-Japoneză Casa Prietenului.

S-a specializat în management cultural la Universitatea Hull din Marea Britanie și la Universitatea din Richmond, Virginia, Statele Unite.

De ce este faimos Constantin Chiriac?

Este directorul Teatrului Radu Stanca din Sibiu, conduce Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu.

De ce ne place Constantin Chiriac?

A interpretat rolul lui Nilă în filmul *Moromeții*, joacă în primul film regizat de Silviu Purcarete, Undeva la Palilula.

DIN VOLUMUL CHANDRA

Daniela VOICULESCU

„Chandra” Danielei Voiculescu George STANCA

...”Poezie orfică”. ”Mesaje oraculare.”... <<Poeziile Danielei Voiculescu se adresează, după cum mărturisește însăși autoarea în preambulul opului, „chakrei celui de-al treilea ochi”, extrasenzorial, aflat în cel de-al șaselea centru energetic, deschis premonițiilor, alterității, cunoașterii de sine și a conexiunilor cu eul ancestral.>> spune o prefață a unei specialiste, inserată la deschiderea volumului ”Chandra”, Ed. Tipo Moldova, Iași, 2015. Sigur, totul pare a se limita la o ”sectă” științifică izolată, argotică la care eu, subsemnatul, nu am acces, nu am subscris, nu sunt nici membru, nici simpatizant.

Sunt doar un curios cititor de poezie.

Apoi, însăși autoarea ne explică faptul că ”Chandra este Luna. cine este zeița Lunii? Selene, favorita multor poeți! în special a celor romantici... se spune că razele de lumină ale Seleniei cad peste muritorii care dorm, iar săruturile ei cad peste dragostea sa, Endymion.”

Mărturisesc că nu am nici pasiunea culturii orfice, a mesajelor oraculare etc. Așadar, mai niciunul dintre mesajele eventuale conținute de poemele distinsei Daniela Voiculescu, nu reușește să ajungă la mine. Sunt în acest domeniu un profan, recunosc. Fiindcă am deprins obiceiul de a citi poezia așa cum este, cu descifrările clasice, și de a nu căuta musai chei, mesaje absconse și alte lucruri, chiar dacă ele sunt. Am rămas cu percepția doar la geniala subtilitate eminesciană a zisei: ”Era pe când nu s-a zărit,/ Azi o vedem, și nu e”... Dar... aici e rolul poeziei ca mijloc spiritual de consum, ca sursă de bucurie, emisii, trăiri, incantații, revelații. Poezia doamnei Daniela Voiculescu îmi place chiar dacă – vai ignorantului de mine! – nu o pricep. Ca o ploaie pe care o ascult, îmi place la nebunie, dar nu-i pricep bolboroseala. Sau, o pricep cum îmi pică mie, culturii și înțelegerii mele. După alte criterii. După trimiteri. Sonorități. Simboluri. Incantații. Muzicalitatea vocabulelor... La lectura poemelor sale, pătesc lucruri care mi se întâmplau într-o tinerețe formativă. Cu uведенrodele barbiliane; cu ”cripticele” lucrări de artă ale lui Țuculescu,

pline pur și simplu cu simboluri folclorice. Nici urmă de abstracționism. Sau, în plan sonor, cu ascultarea pe bandă, acasă la Pittiș, a tragediilor antice jucate în greaca veche și montate de Andrei Șerban. Era o muzicalitate acolo, o plasticitate. Incomprehensibile. Inexplicabile. Dar erau. Le simțeai. Le intuiai. Actorii spuneau ceva în greaca veche, insinuai, onomatopeizau, iar eu înțelegeam altceva. Dar lăcrimam, ”sentimentam”, trăiam momentele. Tot așa, cu muzica concretă, dodecafonismul sau cu ”metastazele și politopele” unui Xenakis.

Iată deja un întreg univers perceput de subsemnatul din poezia Danielei Voiculescu. Pe care doar intuitiv, superb și subconștient l-a insinuat în poemele sale. S-a vorbit în prefață, despre asemănarea domniei sale cu universul unor pictori, precum Braque și Kandinsky. Eu aș găsi o altă asemănare. Izbitoare, mai ales fiindcă e aici, la noi, mai pe-aproape. Acea cu un mare și controversat pictor român, contemporan, genial după părerea noastră, Ștefan Pelmuş. La el, simbolistica egipteană, scrierea cuneiformă sunt echivalente ale simbolurilor esoterice hinduse folosite de Daniela Voiculescu.

Poeta Daniela Voiculescu, pe scurt, e un izvor continuu de poezie, din care se naște un torent. Apoi un pârau. Un râu. Un fluviu. Mare. Lat. Nestemat. Și sângele ei, dacă i-ai tăia venele, s-ar opri din curgere, fiindcă s-ar termina, ar seca inima, dar poemele niciodată! Ele curg odată cu secunde! De aceea, bine face, poeta notează ora și minutul fiecărui poem. Ce poate fi mai frumos? Să te scalzi într-o baie de poeme, ca o menadă înainte de dansu-i dionisiac! Pare o lipsă de echilibru aici, curgerea poeziei. Dă senzația că, fie ea materialmente nevie, spiritul ființei ar continua să emită substanță lirică. Să producă. Să vibreze. Să se lamenteze. Să romantizeze. Să iubească sonor. Să sufere. Să dirijeze. Să dreseze simbolurile.

Cu toată rigoarea-i, la viteza cu care curge poezia din sine, pare a ni se învedera spectacolul unei mari destrăbălări. O mare obrăznicie. O mare blasfemie. Dar, dincolo de... sau mai bine spus, ÎNTRU tot dezmațul acesta, actele ei poetice, aureolate parcă de oficierea unei preotese esoterice, sunt o sârbătoare infinită a Liricului. A Poemului. A Poesisului.

Poeme de Daniela Voiculescu

norii se duc acasă

„eu sunt fericit când mănânc o ceapă! tu când ești fericită?” când sunt cu Horia, cu Daria, cu Lore! când vorbesc la telefon cu marinarul... când îmi aduc aminte de Alain! când ascult Abba, când citesc despre Anana... vreau să uit! vreau, măcar o zi, să fiu fericită ca Daria! să-mi bată inima tare-tare, să-mi lucească ochii ca la iepurași, să strig cu sufletul... „peștișori, peștișori! dacă se fac uriași... și mănâncă bucătăria?” fericirea copilăriei e mai puternică decât toate fericirile! e curată, albă, ușoară ca îngerii! vreau să uit că sunt femeie! vreau să uit că nu am fost mireasă și nu am purtat verighetă! vreau să uit că viitorul are Alzheimer! niciodată nu își va aminti de mine! vreau să uit... să pun capul pe aceeași pernă cu Daria! vreau să visez... să mă țin de mână cu Daria și să cânt! poate o să alerg ca norii! „norii se duc acasă.” cum să n-o iubești pe Daria, când își trăiește copilăria la maxim? când sunt cu ea... cerul e atât de aproape! poți atinge soarele, stelele și luna! păsările care zboară! suntem fericite ca zborul, ca leagănul în care visează luna! suntem multiplicare, particule din piatra filosofală... aurii și dulci!

mi-e dor de pădăii, mi-e dor de câmpii cu aer dulce, mi-e dor de sânziene și licurici! nu mai vreau să fiu femeie niciodată! vreau să fiu greiere, vreau să fiu broscuță, vreau să fiu fluture... vreau să fiu trifoi, nechezând într-o vară verde, rostogolind chioate-smarald! vreau să pun turcoaz peste safir, vreau să pun jad peste rubin! vreau să pun scorțișoară peste mere coapte! mă vreau așa cum am fost, copilă îndrăgostită de Motanul Dănilă! mă vreau așa cum am fost, copilă îndrăgostită de zâmbetul baloanelor colorate! vreau senin și acel „de-a v-ați ascunselea!” pitește-mă, Doamne, măcar o zi... de viața mea! pitește-mă în alergare, și strada să mi-o faci cais în floare! am nevoie de Tine, Doamne!

sunt doar femeia lui!

știu că are dreptate, știu că vede viitorul, știu că mă iubește, știu că nu poate sta mult în preajma mea... îl văd cum mă privește de sus, ca o cifră enigmatică, cu iz de șeptar ce taie deșertul... tocmai deșertul meu! îi port sabia în pântec! sunt doar femeia lui. iubită, ucisă, înviată, ucisă, reînviată... nu-i înțeleg iubirea, dar nici nu pot trăi fără iubirea lui! am fugit atât de mult, încât nu mai înțeleg rostul acestui zbucium! stau pe loc și mă uit la un televizor cu amintiri... ieri, vântul m-a dus la el! piele fierbinte, asudată, întomnată... un tremur de octombrie, pe care nu-l poți refuza! dulce, dulceag... într-un iute amețitor! m-a ridicat, așa cum fac balerinii, apoi m-a aruncat... așa cum fac animalele de pradă... sfâșietoare îmbrățișare! lacom sărut, căutând odihna pe sânul meu drept... îmi mirosea pântecul, ca și cum moartea s-ar fi răzgândit! sabia era acolo. sabia lui. karma nu murise. îl chinuia... ploua în deșert, fericirea îi făcea semn că e trecătoare! am plecat... iubită ucisă! închid televizorul, dar amintirile plutesc în palmele mele! îl simt. sunt doar femeia lui! îl scriu. sunt vaiet de durere!

știu că are dreptate, știu că mă iubește, știu că va pleca... drum bun, călătorule!

trandafirul eșarfei

„Macao!” s-a evaporat ceaiul... „am găsit-o pe Miau acasă!” sunt pisica lui Horia, Daria e pisica mea, Cristina e pisica lui Nichita. e o primăvară pisicoasă! mi-e dor de Miki, motanul de la ceainărie... parcă am fi în Egipt, mă aștept ca Bastet să zâmbească!

„Macao!” Daria a fost la circ... „am făcut poză cu crocodilul!” mi-e dor de visul frumos, am atâta nevoie de îmbrățișarea ta! te iubesc,

Alain, chiar dacă e târziu și ninge cu venin! „e alegerea ta!” karma nu e plăcinta-crocodil! lacrima nu e golul din covrig!

„Macao!” Daria a fost la teatru de păpuși... „adevărul e departe!” doar iluzia știe ce aude unicornul! doar umbra știe ce căutau licuricii! doar inima știe ce preț are iubirea umbrei! „năpârstoc, ești bine?” Oracolul Sabian îmi aruncă o carte: „doi cizmari lucrând la o masă”.

tac, tăcerea neagră din sufletul mierlei... și aud zâmbetul lui Horia! „ce frumoasă ești! ce ți-ai pus în păr?” un trandafir de culoarea nisipului... nici roșu, nici portocaliu! nici piersică, nici caisă! nici flamingo, nici rondelă de somon! un trandafir, al doilea trandafir de la Alain!

ca și cei care nu mai sunt

plăcintă cu brânză dulce, tablou cu flori, ecuație cu fond de ten, azur cu violet. „eu nici nu-l văd, dar știu că e acolo!” da, violetul e acolo... a destrămat trandafirul! „nu știu ce să-ți spun... te iubesc!” rezultă că... luna e ca podeaua din Amarna! am visat că trebuia să schimb o cămașă, am visat că trebuia să port roz... iubitul meu din vis! „te-ai blocat la mine!” șerbet de violete cu cireșe amare, nectar de pere cu zâmbete de violete, lapte praf cu zambile albe, șapte de culoarea smaraldului cu strigătul lui Horia... „ah, câtă nevoie aveam de tine, pisiule! trebuie să am grijă de tine, pisiule, că n-are nimeni grijă de tine!” tremur ca un trifoi albastru, dreptatea e prea dulce! „sufletul tău nu mai e liber!” Alain a pus vecernia în tango... „iubirea ți dă o bucată de rai și o bucată de iad. nu știu care e mai mare!” Anana a pus gondola în flamenco jazz... mască cu lapte de elan. „pot să iau rățoiul la cumpărături?” Daffy Duck a mers în Kaufland! în brațe la Daria! Horia l-a pescuit pe Daffy Duck, din tonomatul cu jucării! la ultima fisă! rățoi călător, vine tocmai de la Mamaia!

plăcintă cu brânză dulce, cum va fi viitorul?

„ai ameu? chiar nu știi?” se vede luna... închid ochii. se vede inima... deschid ochii.

clopotul a înghițit trei cuțite. tăcerea își schimbă numele. Anais, violet voluptos.

și podeaua din Amarna poartă roz! inimile celor care nu mai sunt. roz duos.

asa cum legea dragostei o cere

„ametistul... vine de la mine!” ametistul... tocmai el! „el... flori de salcâm în adâncuri.” pun citrin? „citrinul îmi amintește de draperiile imperiale.” ametistul cere tanzanit! „parfumul miresmelor trezite într-o grădină efemeră...” și eoul karmic se înalță ca floarea ce sucombă în turnuri și spirale! am început să plâng... „așa curge poezia, ca lacrima.” citesc cele trei poeme de la Alain: „parfumul violet”, „inima de ametist” și „noapte senină”. timpul mi-a dat prea multe vise, inelul iubirii neîmplinite! „dacă ai fii ținut secretul!” și marea se zbuciumă! „ai făcut greșeli de începător!” se face lut în noapte și sufăr în citrin. doar lutul zâmbește, amintindu-mi... Alice l-a întâlnit pe Motanul Cheshire în bucătăria Ducesei. și lutul râde, pe terenul de crochet al Reginei de Inimă Roșie, amintindu-mi... Alice a văzut de multe ori o pisică fără rânjet, dar niciodată un rânjet fără pisică! soare în apus. timpul mi-a dat prea mult violet, nu vreau să cânt inelul iubirii neîmplinite! „mai e un secret!” și marea se zbuciumă! și ochiul al treilea cade,

cum cade ploaia... din dorul de safir! „ți-am pus în palmă două inimi vii...” mă arde focul din rubin! ametistul... vine de la el! „ți-am pus în palmă două inimi calde...” rubin și safir. lacrimi ce trec mereu prin blestemul decapitării, păsări ce trec mereu prin durerea durerii! eoul karmic, flori de salcâm în adâncuri! „ți-am pus în palmă inimile mele...” și ametistul trece mereu prin citrin! parfum de vis, stele de tanzanit, lacrimi de sânge, lacrimile mele! marea de ametrin.

EXPOZIȚIE DE PICTURĂ ION OPRUȚ

Eva HALUS

La Consulatul General al României a avut loc expoziția de grafică a pictorului Ioan Opruț, care a expus alături de doi tineri elevi ai săi, Oana Opruț și Stefan Popescu. Ioan Opruț, binecunoscut și îndrăgit profesor de pictură și campion de arte marțiale, creator al stilului jotakaido, în care deține șapte Dani, expune peste 30 de tablouri. Aceasta expoziție se dorește prima dintr-o serie de expoziții propuse de Ala Mîndicanu, președinta Comunității Moldovene și vice-președinta Asociației Culturale Române, pentru a da mai multă vizibilitate talentelor artistice din Montreal. Iată ce spune însuși pictorul Ioan Opruț despre Universul Creației sale Artistice :

„Lumea în care trăim este animată tot mai mult de ceea ce poate să posedă, decât de ceea ce este sau există”.

De la începuturile Lumii, oamenii deși au avut întotdeauna două opțiuni, aceea de a avea și aceea de a fi, au ales întotdeauna, opțiunea de a avea. Acest lucru s-a impregnat până și în vocabularul nostru, de exemplu, pentru a defini mai bine verbul a fi, folosim verbul a avea.

De exemplu, spunem adesea: Un om are talent sau nu are talent; nu spunem: Nu există în el talent.

Întreaga filozofie a lui Ioan Opruț se bazează pe aceste două marcatore fundamentale ale condiției umane: „are” și „este”: Ceea ce ar putea să devină, se transformă continuu, pornind de la ceea ce este și nu de la ceea ce a dobândit. Diferența, dacă nu ați sesizat-o încă , pleacă de la faptul că a fi implică conținerea ta într-o ordine și armonie cosmică.

Diferit de conceptul de a avea, care te plasează de la bun început într-o zonă a energiilor telurice - pământenești, controlat de cauză și efect.

Lucrările lui Ioan Opruț pot fi ilustrate foarte bine de cuvintele lui Rummi, poet și filozof indian: „Come out from your circle of life, and step in to the circle of love and consciousness.” Vino afară din cercul vieții și al morții și pășește în cercul dragostei și al conștiinței.

Lucrările lui Ioan Opruț pleacă de la studiul de observație, dar nu se opresc acolo, vizând o hiperconceptualizare metafizică a tuturor formelor pe care le vizualizează, atingerea absolutului prin intermediul unei execuții unice. Liniile, pentru că, despre ele este vorba, pleacă din punctul de pornire, la întâlniri neașteptate, pentru a forma suprafețe și planuri, care la rândul lor se transformă atunci când se întâlnesc cu alte suprafețe, creând volume, iar prin acestea deschizând posibilitatea celei de a patra dimensiuni.

Liniile care sunt mijlocul căutărilor sale în zona graficii, gravurii și a desenului, imită parcă mișcarea ordonată și totodată

haotică a atomilor, reamintindu-ne și reamintind artistului că, prin fiecare gest uman și mai ales prin fiecare gest pe care mina îl face, ne apropiem de un perpetuu ritual cosmic.

Mijloacele de expresie grafică, întâlnite în lucrările lui Ioan Opruț sunt: punctul, linia și suprafața, cu care el creează volume și dimensiuni proprii, adecvate viziunii sale.

Întotdeauna oamenii au avut două opțiuni: aceea de a avea și aceea de a fi, spune Ioan Opruț. La aceasta, aș adăuga și opțiunea de a face, de a crea, fapt care justifică starea de a fi și îi dă noi dimensiuni. Pictorul și campionul de arte marțiale Ioan Opruț le întrunește pe amândouă: a crea și a fi. Creația lui pare a fi în căutarea absolutului din care am venit aici pe Pământ, în căutarea celei de-a patra dimensiuni...

Vernisajul expoziției a avut loc marți, 17 martie 2015 la orele 17h00 în prezența Consulului General al României, dl. Victor Socaciu, a dnei Ala Mîndicanu (organizatoarea evenimentului), a dnei Daniela Chivu, candidată la alegeri, a numeroși invitați printre care s-au numărat și grafic-designerul Marc Marinescu Constantin și pictorul și profesorul Șerban Popa.

Seria de expoziții continuă cu expoziția „Odă bucuriei”, prezentând picturile Claudiei Mandl, Ofeliei Armașu și a lui Carmen Oprea - profesoare de pictură la Școala Românească Jeunesse Richesse de Montréal, care vor expune împreună cu elevii lor. Ofelia Armașu va expune icoane, acestea constituind și subiectul de studiu al elevilor ei, iar Claudia Mandl va expune o suită de noi picturi, în stilul binecunoscut al impresionistilor. Carmen Oprea este art-terapeut.

Vernisajul a avut loc pe 27 martie la Consulatul General al

României, orele 18h00 și expoziția a fost deschisă până pe 28 aprilie. Sperăm că dl. Ioan Opruț va avea ocazia să își continue expoziția pentru încă trei săptămâni - o lună, timp în care va putea să adauge lucrări noi, studii anatomice și gravuri.

Acest proiect de expoziții ale pictorilor din comunitate la Consulat, are ca scop promovarea artei românilor din Montreal și a fost inițiat de dna. Ala Mîndicanu

vice-președinta ACR și președinta CMQ. Ținem să mulțumim domnului Consul General al României, dl. Victor Socaciu pentru că face posibilă această desfășurare de culori și talent. Proiectul a mai fost propus de diferiți membri ai comunității și altă dată însă i s-a dat curs abia acum prin susținerea dlui consul Victor Socaciu, mare iubitor și promotor al artelor și culturii românești.

Ion Opruț

La vernisaj

ROMÂNIA - O ȚARĂ ȘMECHERĂ?! - O CHESTIUNE DE ÎNCREDERE - *Cătălina STROE*

Viața noastră se bazează pe ÎNCREDERE!

Pentru o primă încercare, o experiență nouă, poți spune: am SPERANȚA că se va întâmpla așa cum îmi doresc!

Deci SPERANȚA se bazează de regulă pe o presupunere, pe o prezumție, în derularea Viitoare a faptelor.

ÎNCREDEREA apare ca un efect al derulării pozitive a unor fapte petrecute în Trecut, deci pe o experiență reușită

care crezi că se va repeta în același mod. Am încredere pentru că știu!

Mai pe scurt „sper că va fi bine” are un coeficient de probabilitate mult mai scăzut decât „am încredere că va fi bine!”, care are un coeficient de probabilitate mult mai ridicat.

Am ÎNCREDERE că mâine Soarele va răsări din nou!

Am încredere că sacoașă de plastic de la magazin va suporta greutatea târguielilor și că scaunul pe care mă așez nu se va rupe.

Am încredere în șoferul de autobuz, în pilotul avionului în care mă îmbarc și în lumina verde a semaforului, când trec strada.

Am încredere într-o lume ordonată în care legile privind calitatea sunt respectate, în care legile de circulație sunt respectate, în care fiecare om ocupă un loc potrivit competențelor sale și în care Pământul își urmează traiectoria sa în junii Soarelui.

Am SPERANȚA că NIMENI și NIMIC nu va transforma ORDINEA NATURALĂ în HAOS!

Am speranța că OMENIREA își va păstra LOCUL în ORDINEA UNIVERSALĂ și se va reacorda la RITMUL RESPIRAȚIEI UNIVERSALE!

Evenimentele planetare, vibrațiile cosmice de lot felul influențează Pământul și își pun amprenta pe destinul oamenilor, pe structura lor energetică.

Unii se manifestă ca îngerii și alții ca demonii și lupta dintre ei, influențează soarta națiunilor.

În culisele declanșării războaielor stau niște IDEI FILOZOFICE, niște gânduri care se cimentează în teorii, iar teoriile, prin rezonanță, își găsesc adepți care să le experimenteze, să le pună în practică, să deschidă porțile infernului prin care demonii să se strecoare în lume, sub chip de oameni.

Teoriile naziste, teoriile marxist-leniniste, cu simbolurile lor satanice, au creat lagăre și dictaturi.

Războaiele și comunismul au afectat peste o treime din populația lumii!

Popoarele au fost subjugate prin frică și teroare! Au suferit în aceeași măsură și poporul rus și cel german, prinse în capcane ideologice.

Culpabilizările, plata despăgubirilor de război, sunt manevre de operetă.

Adevărul adevărat, care este greu de acceptat într-o societate modernă, dar greu de infirmat de cei care au fost vizați, se află într-o singură frază: Demonii și-au luat prada de suflete - mii de suflete!

Aici nu mai este vorba de națiuni, de legi ale războiului, de onoare militară, nici măcar de război civil, ci de masacre fără noimă, execuții fără judecată, experiențe medicale diabolice făcute pe cobai umani...

Caracteristica cea mai importantă a prezenței demonilor este aceea că atacă ARMATA! Orice armată din lume, formată în timp de pace este instruită să protejeze poporul, populația civilă, neînarmată.

La începutul secolului XX nu mai existau horde barbare, iar grupările militare, cu ierarhii bine stabilite, se luptau între ele pentru cucerirea de obiective militare. Motivația războiului nu face obiectul acestei relatări. Evenimentele care au avut loc sunt de necontestat. În noaptea cuțitelor lungi, elita armatei germane a fost masacrată de forțele SS, oamenii în negru.

Spre sfârșitul războiului, armatei germane, cât a mai rămas din ea, i s-a refuzat categoric dreptul de retragere și a fost lăsată de izbeliște, iar ofițerii germani care, din disperare, au încercat un atentat asupra lui Hitler au fost executați.

Sute de ofițeri ruși, din armata țaristă au fost executați și alți ofițeri din armata roșie au fost omorâți pe front, din ordinele unor politrucii, încât fracțiuni întregi din armată s-au trezit, în plin război, fără comandanți. Unii soldați s-au predat de bună voie la români, preferând un prizonierat care le asigura viața, decât o luptă în haosul creat.

Deci și în armata germană și în armata sovietică au existat elemente care au creat haos atacând ofițerii.

În pădurea Katyn, din Rusia, în timpul lui Stalin și cu semnătura lui Beria, document prezentat la televiziune, în zilele de azi, au fost omorâți pe bandă rulantă mii de ofițeri polonezi și ofițeri sovietici, ofițeri de elită ai armatei aruncați într-o groapă comună...

Nu au murit pe front, ca eroi, ci au fost pur și simplu masacrați, devenind martiri.

Multă vreme au fost învinuiți nemții, iar polonezii, decise să scoată totul la lumină, au avut... un accident mortal la aterizare, cu avionul prezidențial.

Demonii stau de pază!

Ofițerii armatelor își conduc soldații în luptă, apreciază riscurile, știu să înainteze și să se retragă la timp, își protejează luptătorii, au o strategie.

Demonii nu aveau nevoie de un război, ci de un măcel.

Armata fără conducători este o turmă ușor de dus la abator.

Comunismul, ca sistem politic, a aplicat aceeași tactică, a separat poporul de elita sa conducătoare.

Oameni politici, oameni de cultură, ofițeri de carieră, preoți, tot ceea ce se poate spune că făcea parte din serviciul „de relații cu publicul” a fost distrus.

În ce a mai rămas, în turmă, s-a inoculat spaima, teroarea. Comunismul a atacat, bineînțeles, bisericile și crucile. Ar fi fost în stare să scoată și crucile din cimitire pentru că DEMONII NU SUPTĂ CRUCILE ȘI MIROSUL DE TĂMÂIE.

La cei care nu suportă semnul crucii trebuie să privești de două ori!

Demonii, responsabili de crimele din lume, poartă un nume, au semnat documente, au dat ordine și au creat armate de zombii care să le execute.

Colonelul ROMEO DALAIRE din armata canadiană, membru al unei forțe ONU de supraveghere a păcii, a asistat neputincios în RWANDA, Africa, la un genocid incredibil pentru zilele noastre în care bătrâni, femei și copii erau secerați ca spicele de grâu, cu lovituri de iatagane în lupta fratricidă dintre comunitățile hutu și tuți, care trăiseră în bună pace până atunci.

Ca observator ONU și fără drept de intervenție, el a avut o întâlnire cu șeful grupării de asasini.

S-a întors din Africa răvășit și dezgustat de faptul că trupele de intervenție ale comunității internaționale s-au prezentat în teritoriu extrem de târziu.

După ce și-a revenit a scris cartea „Am dat mâna cu Diavolul!”

Un ofițer de carieră, trecut de cincizeci de ani, eu experiență de luptă, să declare că l-au trecut flori în preajma celui care a executat genocidul, nu este un lucru de luat în glumă!

„In ochii lui am văzut iadul!” a declarat colonelul, cu toată seriozitatea experienței sale militare. Personajul astfel întâlnit nu avea nimic omenesc, în el. Era un diavol!

Își făcea datoria de culegător de... suflete.

Cei care fac pact cu diavolul trebuie să dea în schimb suflete!

Hitler a făcut parte dintr-o organizație ocultă cu un număr fix de membri și la anumite intervale de timp se știa că cel care rămâne ultimul în rând, spre ieșire este sacrificat de o forță satanică. Un fel de „urma scapă turma”, din lumea animalelor.

Bineînțeles că toți se grăbeau spre ieșire. Ea întâlnirea următoare se aducea un nou membru. Totul pare bizar?

Ritualurile practicate de anturajul lui Hitler bazate pe credințe ancestrale, au deschis porți spre alte dimensiuni, prin care s-au strecurat forțe demonice. Din acest motiv la procesul de la Nuernberg, o parte din acuzații păreau total deconectați de lumea înconjurătoare.

Unul dintre criminalii de război naziști, care s-a refugiat într-o zonă cu crocodili, avea vibrațiile atât de ciudate, de-o frecvență reptiliană, încât, intrând în apa cu crocodili, aceștia nu se apropiau de el, considerându-l reptilă.

Privire rece, sânge rece, vibrații joase de-ți bagă frica în oase! Aceștia sunt demonii! Omoară cu sânge rece, nu au remușcări!

Între anii 1946-1964, în România s-au întâmplat cele mai incredibile represii, torturi neomeneste, neromânești, demonice!

Și demonul - CREATOR DE DISTRUGERE - a avut un nume, BORIS GRUMBERG, alias Nicolski - simbolul securității criminale anti-românești, celebrul NR. 2.

După anul 1964 lucrurile s-au mai schimbat, închisorile au redevenit locuri de detenție, nu spații de făcut martiri.

Dar Ivan a uitat să dea comanda din poveste: „pașol na turbina” și să bage demonii în traista fermecată, așa că Nicolski a rămas în București, la păstrare, până în anul 1992 când, descoperit, a fost obligat să accepte un interviu pentru televiziune:

- Ce vreți de la mine? Pocăință? Nu mă simt vinovat de nimic!

Asta a fost replica celui scos ca din gaură de șarpe și pus în lumina reflectoarelor.

Realizatoarea reportajului pentru „Memorialul durerii”, doamna Lucia Hossu Longin a văzut multe în viața ei, vizitând cele mai cumplite locuri de tortură, dar luând interviu personajului citat mai sus a declarat că a fost cuprinsă de fiori reci, iar operatorul a fost cuprins de o stare de panică. A spus că în timp ce filma, a trăit tot timpul cu senzația că nu vor mai ieși vii din acea casă, că tipul va scoale un pistol și îi va împușca.

De fapt, cei doi, au avut percepția directă a vibrației de tip reptilian, purtătoare de gândurile criminale ale celui intervievat.

Aceste vibrații naturale, de frecvențe foarte joase, au fost reproduse în mod artificial, cu mijloace tehnice și sunt folosite acum în lume pentru diferite scopuri diversioniste sau în controlul maselor.

Cu inocență și pe bani, savanții le utilizează construind arme pe care le diversifică, cei din umbră „pun semnătura” pe cecuri bancare și alții le folosesc în cele mai diferite locuri din lume, la ordin. Acest lanț este învăluit cu multe văluri! Este foarte greu de stabilit cine se face vinovat de teroarea, adică de starea de frică extremă, care te videază de sângele care se refugiază în inimă, cu posibilitatea de infarct. „Ți se taie picioarele” și simți „fiori până în șira spinării” când sunt afectați nervii și „îți clănțane dinții de frică” când toată structura minerală a corpului intră în rezonanță

cu aceste vibrații de nivel jos, adică de „bas nivel”, emise de „tunurile bas”. Așa se resimte „frica în oase!”

Nu cred că iepurii rămân paralizați în fața șerpilor din cauza unei acțiuni hipnotice, pe care se presupune că aceștia ar executa-o, cât mai ales din cauza vibrațiilor pe care șarpele le emite înainte de atac.

La adunarea din Piața Palatului în 1989 - după acțiunea Timișoara - printre uralele preînregistrate, care se transmiteau de obicei în timpul discursurilor oficiale, au fost strecurate zgomote de arme automate, pentru a se crea PANICA printre manifestanți. TEROAREA, adică starea de „frică până în măduva oaselor” s-a realizat prin emiterea de sunete de joasă frecvență emise de un „tun bas” aflat într-o mașină fără însemne particulare (surse postrevoluționare). Oamenii adunați în Piață, au eliberat-o rapid, lăsând scena liberă pentru derularea spectacolului planificat.

Ceaușescu a fost în primul rând un Oltean și ca orice oltean avea o minte ascuțită și interese pentru neamul lui apropiat, fără să-l preocupe grijile altora. A fost un NEA MARIN cu VETA lui, un cuplu, în contact cu o lume „ostilă” care nu le-a aparținut niciodată și pe care au dorit să o modeleze după stilul lor de trai.

Protocolle diplomatice îi agasau, relațiile politice tradiționale nu le înțelegeau din lipsă de cultură. Propulsați, printr-un destin misterios, la conducerea unei țări, au adoptat, ca sistem politic, ceea ce cunoșteau mai bine - ȘMECHERIA!

Au transformat România într-o țară ȘMECHERĂ care i-a exasperat și pe estici și pe vestici.

În interiorul țării au impus un sistem de relații „țătesc”, ca la mama lor acasă, pentru toate domeniile vieții publice, exasperând profesioniștii și oamenii de carieră de pe toate nivelurile, de la servicii secrete, structuri de partid, armată, până la nivel de C.A.P.-uri.

Regula era UNICĂ: SĂ FII CU OCHII PE EI! Ca la țară, unde nimeni nu mișcă fără să afle vecinii. Spionaj rural!

Fiecărui „deștept” i s-a atașat „un șmecher” care să fie cu ochii pe el: ce zice, ce face, ce mănâncă, cu cine se.... întâlnește!

Raportul se dădea la „Țața șefă”, cabinetul NR. 2, care, după ce își satisfăcea „setea de cunoaștere”, îi făcea un rezumat și lui „nea Mărin” care era interesat, mai mult, de un zaibăr bun!

În țară exista o Conspirație a tăcerii, la cel mai înalt nivel al „supunerii”, că de condus nu conducea decât EL, șeful de TRIB, de aceea s-a împrietenit cu Gadhafi, care trăia în același stil.

Ceaușescu a instaurat în România un comunism de tip tribal!

Înaintașii săi au fost, după cum am văzut, DEMONII care aveau probleme cu îngerii, cu Dumnezeu și cu Biserica.

Ceaușescu era în sinea lui un țăran, cu frică de tată și de gura satului, așa că și-a îngropat tatăl, pe Andruța, așa cum acesta și-a dorit, creștinește, cu preoți și cu car cu boi.

Nu biserica îl deranja pe el!

A fost chiar și la părintele Arsenic Boca, să ceară un sfat, dar nu i-a plăcut ce a auzit, pentru că nu prea mai putea să o întoarcă.

Atunci a recurs la esoterism, la științele secrete. A dat-o cu tibetani, la fel ca Hitler! De fapt de aici s-a tras dragostea pentru China. Tibetani, erau sub controlul Chinei. A văzut el multe pe acolo!

Ceaușescu avea planurile lui! China, un teritoriu imens, un număr impresionant de populație și un comunism impus, din 1921, unei țări cu tradiții și cultură milenară, avea să devină un model pentru megalomania dictatorului român.

Un sistem original de tip bulldozer, care rade ce dorește de pe orice teritoriu și construiește ce dorește. China era o bomboană poleită pentru cei din afară și cu otravă în interior.

China are un sistem represiv încă în funcțiune, cu execuții pe bandă rulantă în mijlocul stadioanelor și cu colecții de organe așezați la rând, să-și ia prada.

În locuințele chineze obișnuite, numărul mare de locatari face ca la toaletă să se aștepte în șir indian.

La marile realizări ale națiunii, finalizate în timp record - baraje, metrou - au murit și mor mii de oameni, fără ca nimeni să poată protesta.

Genocidul copiilor este cea mai cumplită problemă a chinezilor.

În China demonii și-au făcut statul major și nici de război nu mai au nevoie pentru că măcelul este continuu și tăcut!

Comunitatea internațională a ales să-și astupe urechile și să închidă ochii în fața drepturilor omului încălcate în mod crunt și să-și deschidă larg brațele ca să primească infuzia de capital chinezesc care a invadat America și Europa.

În Biblie se spune „fețele galbene vor cuceri lumea!” și uite că au făcut-o, nu pe cai, ci cu bani. Au devenit noii cămătari ai lumii!

Dacă nu lua drumul pe care Revoluția și destinul i l-au hărăzit, Ceaușescu ne-ar fi oferit surpriza vieții noastre, supă caldă în cantine colective, ca un model construit la Târgoviște.

Ce coincidență!

Comunismul a trecut prin etape succesive: demonic, dictatorial - în stil vechi, în stil nou - mafiot și corupt ca în Rusia și China.

România trăia într-o zonă vibratoare de puternice interferențe! Cei din interiorul zonei erau epuizați energetic. Cei din afară aveau intrarea blocată, tot energetic.

România a trăit o stare de autoanulare. Orice pas bun și orice măsură luată în interes național, erau anulate aproape automat de măsuri antipopulare. Poporul era tratat ca un chiriaș în propria sa țară. Fără nici un drept de proprietate sau de decizie.

Țara era a lui Ceaușescu!

Neacceptarea principiilor sale personale, devenite aberante, era calificată automat trădare de țară și nu de popor, care era vai de mama lui!

Când între popor, țara sa și conducătorii săi nu există o armonie, cuvântul TRĂDARE trebuie foarte bine analizat.

Cine pe cine a trădat!

Elementele pentru o revoltă, o răscoală, existau și au fost pregătite chiar de dictator impunând foamea!

El este de fapt și autorul revoluției culturale din 1970 care a pregătit Revoluția din 89.

A cules ce a semănat!

Răscoala se bazează, din punct de vedere psihologic, pe ÎNCREDERE!

Răsculații ÎȘI CER DREPTURILE, uneori mai agresiv, dar de regulă eu „JALBA ÎN PROȚAP” să ajungă la CEI DE SUS care i-au neglijat! Răsculații, revoltații așteaptă să li se facă DREPTATE sau cel vinovat să fie pedepsit. Ei nu atacă sistemul.

Muncitorii nu se pot revolta contra unui sistem care i-a creat - socialismul!

Deci, din punct de vedere muncitoresc, în decembrie 1989, a fost o REVOLTĂ PROLETARĂ, CONTRA DICTATURII, nu a COMUNISMULUI!

Revolta a fost tolerată și ațâțată pentru a se oferi o acoperire unei LOVITURI DE STAT planificată și inițiată de GORBACIOV, care avea planurile lui de apropiere de Europa.

Germania de est a fost prima beneficiară a acestei noi strategii stabilite la MALTA între Bush senior și Gorbaciov.

Revolta proletară a creat o platformă neașteptată pentru cei care doreau o SCHIMBARE DE SISTEM, adică o chirurgie, nu o cosmetică.

Revoluționarii NU MAI AU ÎNCREDERE în sistem.

REVOLUȚIONARIII nu vor DREPTURI, ei vor SCHIMBAREA SISTEMULUI oricare ar fi el și transformarea lui în altceva. Pentru realizarea acestei dorințe reiese implicit că trebuie să PREIA PUTEREA.

Revoluția franceză, revoluția rusă, toate revoluțiile din lume au preluat puterea și au schimbat sistemul social.

Dacă Revoltele le anulezi sau le potolești aruncându-le „un colț de pâine” și lăsând lanțul puțin mai lung, cu Revoluțiile nu merge așa!

Revoluționarii și cu Puterea se luptă pe viață și pe moarte!

Certificatul de revoluționar a reprezentat un document de recensământ prin care cei de la putere au contabilizat potențialii ei dușmani. Ce șmecherie!

Revoluționarii se coalizează în jurul unei idei, care le dă forță pe cursă lungă. Revoltele sunt uneori violente, dar de cursă scurtă. Liantul este reprezentat de „o necesitate materială” care poate fi satisfăcută parțial sau total și revolta se topește ca aburul.

Revoluția are un liant din lumea invizibilă, de natură energetică, o IDEE! Mișcarea de rezistență este tăcută și poate dura pe termen lung. Comunismul nu a putut distruge dorul de LIBERTATE SPIRITUALĂ.

Este absolut normal ca cei care l-au înlăturat pe Ceaușescu și s-au așezat la putere să nu poată face nici un fel de pact cu REVOLUȚIONARIII ceea ce de altfel, nici aceștia nu au dorit vreodată. Ar fi o coaliție contra naturii.

Revoluția din România a fost „înlăturată” de la putere cu extremă urgență, pentru că nu făcea parte din PROGRAM.

Revoluția a reușit prin simplul fapt că a dovedit că poate EXISTA!

Până la urmă devine o evidență că ideile fac și desfac LUMEA!

Revenind la România din decembrie 1989 se poate afirma cu certitudine că: Da, a fost și o INTERVENȚIE MILITARĂ, cu elicoptere sovietice care au aterizat pe aerodromuri din apropierea Capitalei.

În direct la TV generalul Militaru a cerut ajutor forțelor sovietice, iar generalul Gușă, așezat alături, a zis: STOP! SĂ VEDEM ÎNTÂI „cine e cine?”. Nu intră trupe străine pe teritoriul românesc! N-am nevoie de ajutor!

Bravo lui!

După acest act de bravură, cei ajunși la putere i-au strâns mâna și l-au trimis... să se odihnească!

Nici el nu făcea parte din PROGRAM! Făcând BILANȚUL acestei REVOLUȚII S.F. se pot stabili cu certitudine următoarele aspecte:

1. LOVITURĂ DE STAT reușită!

Conform planului lui Gorbaciov, gruparea Iliescu a înlăturat pe Ceaușescu și a preluat puterea.

2. REVOLTĂ PROLETARĂ reușită!

Revoltații, încrezători în sistemul comunist care i-a creat și i-a favorizat „au ajutat” la înlăturarea dictatorului care i-a înfometat. Au fost acceptați ca figuranți în PROGRAM

3. INVAZIE MILITARĂ SOVIETICĂ reușită!

Generalul Gușe a refuzat în mod oficial ajutorul armat, așa că trupele sovietice eliberatoare au fost obligate să stea în cantonament secret prin diverse locuri pitorești din țară, timp de opt luni până când au primit asigurări de la Petre Roman că totul este în ordine și au fost rugate să părăsească teritoriul românesc (din declarația la TVR a lui Petre Roman).

Este foarte evident „suportul național” de care s-a bucurat noua conducere! La instaurare era destul de șubred dacă a mai avut nevoie și de un „sprijin proletar”, minerii, care nu mai erau în stare de revoltă.

Dacă cei din Piața Universității erau „golani” care deranjau ordinea publică, poliția trebuia să-și facă datoria. Dacă cei din Piața Universității erau „revoluționari” de origine română, gestul de a asmuți o grupare fost - Revoltată împotriva unei grupări Revoluționar - nemulțumite, reprezintă o INSTIGARE ȘI PROVOCARE LA UN RĂZBOI CIVIL, acțiune limpede ca lumina zilei chiar și pentru un student la drept. Deci se adaugă în BILANȚ:

4. UN RĂZBOI CIVIL pe criterii de ideologie.

Instigarea Forței muncitoare împotriva Minții gânditoare!

Bravo națiune!

Nici pe vremea lui Ceaușescu nu s-ar fi putut întâmpla așa ceva din simplul motiv că într-o „țară șmecheră” cum era România,

„deșteptii” din toate ierarhiile sociale – Comitet Central, Securitate, Armată, Cultură, Religie, Industrie, Agricultură, etc. se COALIZASERĂ prin REZONANȚĂ, fără CUVINTE, se recunoșteau între ei și se prefăceau că iau în serios sistemul în care trăiau și în care își desfășurau în mod onest munca.

Parola, modul de recunoaștere, o constituiau bancurile politice care circulau pe filieră.

Culmea este că și Ceaușescu, care avea totuși o minte ageră, se amuza copios. Nicu Ceaușescu era furnizorul de bancuri. El spunea prietenilor: tata le ascultă și râde, dar pe mama o enervează. Ea avea ce au toate femeile, intuiție și fiind mai puțin dotată intelectual e normal că se simțea vizată. Acest curent invizibil „antiprostie” a făcut ca după evenimentele din 1989 să nu existe tensiuni în interiorul națiunii. Cei care făceau parte din această COALIȚIE INVIZIBILĂ s-au bucurat de schimbare și și-au văzut de treburi, fiecare în stilul său, au rămas în țară sau au plecat, în funcție de obiectivele personale.

Șocul schimbării l-au resimțit cei care nu făceau parte din această COALIȚIE A DEȘTEPTILOR, cei care au crezut cu putere în sistem, l-au avut ca idol pe Ceaușescu, un cizmar ajuns la cârma țării. Pentru cei fără pregătire profesională care au ajuns în posturi unde nu visau și au fost zguduți când a trebuit să lăsară seama, e drept că nu chiar toți le-au părăsit, fac mențiunea că lotuși Ceaușescu era general, pe când Elena, nu a executat decât patru clase primare, restul carierei sale fiind „carton presat”.

Toate aspectele prezentate mai sus fac parte din originalitatea relațiilor stabilite între români în perioada lui Ceaușescu. Și mai este un aspect ce nu poate fi neglijat: potrivit principiului românesc „Doamne ferește, de mai rău!”, nici unui român, chiar în situația disperată din ultima perioadă, nu i-ar fi trecut prin cap să îl asasineze pe Ceaușescu pentru simplu motiv că i-ar fi luat locul imediat CABINETUL Nr. 2, LEANA ceea ce ar fi însemnat „un cataclism atomic” pentru țară și locuitorii ei.

O soție proastă și cu putere de decizie, a reprezentat cel mai bun bodyguard al său!

O clarificare privind finalul RĂZBOIULUI CIVIL se impune. Românii au o vorbă când se întâmplă ceva rău, cuiva: „Și bătut și cu banii luați!”

Acest proverb, împărțit în două, se aplică finalului de război civil: revoluționarii, studenții, intelectualii, oamenii politici, dați ca țintă, au fost bătuți, iar minerilor li s-au luat banii promiși, pe care nu i-au văzut nici în ziua de azi și au rămas și cu rușinea și cu MIRON COSMA, șeful lor, în pușcărie!

Au înțeles poate și ei că în lumea asta există o ierarhie a valorilor cu care nu e bine să te pui, nici pe bani și că „dreptatea nu e pentru căței!” o lecție de ținut minte, vai de capul lor!

Ei ar fi trebuit să ceară despăgubiri că „au fost instigați la crimă” și că li s-au adus prejudicii morale în fața națiunii române.

Și ultimul punct din Bilanțul Revoluției S.F. din 1989:

5. REVOLUȚIA pentru restaurarea VALORILOR SPIRITUALE și LIBERTATEA de a te exprima s-a terminat în coadă de pește: nu a putut cuceri puterea politică, deci NU A REUȘIT, dar a reușit în sensul că a pus în evidență existența unei forțe nemulțumite.

În concluzie, în timpul evenimentelor din 1989, tot ce a fost planificat a reușit, adică lovitură de stat, revolta proletară, invazia militară, războiul civil.

Ceea ce nu a reușit a fost exact Revoluția română, mișcare spontană care nu făcea parte din PROGRAM.

Ca să lupți contra unui sistem trebuie ca el să existe!

Ori tocmai aici este cheia stării generale de confuzie din prezent. După douăzeci de ani lucrurile s-au cam schimbat, dar în sensul programului internațional prestabilit.

Sistemul comunist nu va mai putea fi destrămat pentru că a adoptat o tehnică de camuflaj, de tipameleon, prin care a început să se contopească cu sistemul capitalist euro-american. Într-o

nouă ordine mondială, printr-o alchimie care va impune o nouă DICTATURĂ.

Dacă la Yalta s-a hotărât o ÎMPĂRȚIRE a zonelor de influență din Europa. între SUA și URSS, la Malta. între aceleași puteri, s-a hotărât UNIFICAREA acestor zone și pătrunderea Rusiei lui Gorbaciov în zona europeană, ceea ce a și făcut. România nu mai este o felie de tort, ci o cireasă pe tortul european.

Deschiderea piețelor este noua strategie de la perestroika până astăzi! Problema este că o astfel de strategie, implantată pe un sistem de relații de tip comunist a generat corupție și a dat naștere unui sistem mafiot de relații și a unei MAFII bineînțelese. Iată ceea ce era de demonstrat!.. Luptele dintre partidele politice au din ce în ce mai multe mize economice, decât politice.

Politica se discută din ce în ce mai mult la un alt palier, depășind granițele naționale.

Parlamentele naționale au tendința să se transforme în primării, cu problemele specifice acestora - gestiunea.

În acest context una din cele mai dificile activități civice este aceea de alegător în fața urnelor de votare.

Minimum de informații care trebuie cerut este acela privitor la: CINE E CINE?

În rest și Dumnezeu poate să dea câte un semn, dacă este solicitat în mod expres.

Și astrologii mai dau uneori câte o mână de ajutor.

În anul 1985 deci cu patru ani înainte de evenimentele din decembrie, am citit, absolut din întâmplare, o pagină de astrologie bizară la acea dată și pe care am comentat-o cu colegii de birou. Era o prezicere din revista Paris Mach.

Se prevedea căderea comunismului - așa cum în zilele de azi se prevede dispariția sistemului bancar - și căderea zidului Berlinului. Incredibil!

Previzunile erau generale pentru mai multe zone, dar pentru România era ceva extrem de bizar pentru acea perioadă: în anul 2012, la conducerea țării va fi implicată pentru o scurtă perioadă, o femeie din familia regală a României. La acea dată nici nu se știa unde locuiește fostul Rege al României.

Fără comentarii!

Acum, după ce evenimentele s-au consumat, este foarte ușor de făcut bilanțul lor, atunci însă, am trăit emoții de toate felurile. Neștiind scenariul-am dorit cu toții să ieșim din ceea ce părea un haos și priveam la cei care păreau că vor să instaureze liniștea, cu oarecare simpatie.

Cu SPERANȚĂ și ÎNCREDERE toți am dorit să se facă LINIȘTE!

Dezmeticirea s-a făcut în etape, pentru unii mai de vreme, pentru alții mai târziu.

Cei rămași în țară n-au decât să-i voteze, în continuare, pe „cei mai frumuși” sau mai „șmecheri”.

Pentru cei plecați în lumea largă, fără speranță în ce au lăsat acasă, este foarte important ca lucrurile să fie clarificate.

Aceștia au nevoie și au dreptul să știe ce se mai pune la cale și nu poți cunoaște viitorul fără să clarifici trecutul!

Din acest motiv am insistat atât de mult asupra evenimentelor din 1989.

Pentru cei plecați înainte, pe vremea lui Ceaușescu, nu era nevoie de comentarii, dar să pleci după Revoluție asta produce foarte multe semne de întrebare și limpezirea împrejurărilor în care au avut loc evenimentele se impune de urgență.

Contextul mondial se modifică de la zi la zi, orice hotărâre, orice semnătură la nivel guvernamental, poate angaja țara pe drumuri fără întoarcere.

Deci se impune VIGILENȚĂ și atenție LA VOT!

Fără șmecherii!

Și cu ÎNCREDERE ÎN VIAȚĂ!

INTERVIU CU DNA. LIVIA NEMȚEANU PENTRU REVISTA CANDELA

Eva HALUS

I: Sunteți o scriitoare bine-cunoscută și îndrăgită de publicul român din Quebec. Aș vrea să vă întreb și care a fost și este atitudinea cititorilor din România. Unde ați avut ultimele contacte cu publicul român și cu ce ocazie? Cum percepeți receptivitatea publicului de aici și din țara la cărțile scrise de dvs.?

Contactele mele cu România sunt rare, acum, când sunt stabilită în Canada de 27 de ani. Cele patru cărți publicate în timpul cât am trăit în țară, nu au avut lansări. Nu se purta. Dar pentru prima carte pe care am publicat-o, « 50 de ani de la răscola din 1907 » mi s-a pus pe birou contractul, pentru că luasem o notă excepțională la lucrarea de diplomă, cu tema: « Revista Viața Românească între cele două războaie mondiale ». A fost pentru mine o mare surpriză să mi se ofere un contract de carte fără să fac nici un demers, și să mi se plătească anticipat pentru o carte pe care nici nu o scrisesem încă. Prima mea carte de poezie a avut iar o soartă specială. Depusesem un manuscris la Editura pentru Literatură. În acel timp, un autor la prima carte trebuia să câștige un concurs ca să fie publicat. Spre mirarea mea am fost anunțată de redactorul șef Mihai Gafița că mi se publică fără concurs cartea, fiind considerată deasupra acestei condiții. Fiind atât de apreciată, editura Cartea Românească mi-a publicat alte două volume de poezie (lirică, fără nici o aluzie politică) în anii care au urmat, iar librăriile îmi puneau cărțile în vitrină. Cum nimic nu e perfect sau total imperfect, a avut și comunismul unele părți bune. Astfel, cele patru cărți publicate în era comunistă, la care s-au adăugat și o serie de articole publicate în ziare și reviste, au fost plătite cu sumele care adunate au echivalat prețul apartamentului de « patru și jumătate » și mașina mea Dacia. Spre deosebire de statutul publicațiilor în capitalism, când statul nu mai îngreuează publicarea, dar nici nu o mai plătește și bavi autori trebuie să plătească, dacă vor să vadă lumina tiparului.

La Montreal am avut lansări de carte (apoi și la București după 1990-2000 la Târgul de Carte) și publicul a fost receptiv. Dar mai ales după ce am devenit cunoscută, și am avut cronici literare excepționale, cărțile mele au fost căutate de publicul montreal și chiar din alte părți ale lumii, precum Winnipeg, Edmonton, Toronto, Copenhaga, Luxembourg, St. Thomas din Insulele Virgine, București, New-York etc.

I: Ați călătorit mult și ați consemnat aceste voiaje; ar fi puțin spus – le-ați dat o a doua viață pe hârtie. Eu vă cunosc în primul rând ca o scriitoare de cărți de călătorie. Dintre toate minunile lumii pe care le-ați văzut, care v-a trezit cea mai puternică impresie? Și: ce anume ați vrea să mai vizitați?

Nu tocmai. Cronicile literare m-au relevat mai întâi ca poet, apoi da, jurnale de călătorie, dar au urmat cărțile de nuvele și de biografie, care sunt foarte gustate de cititori, ce apreciază umorul și neprevăzutul din aceste scrieri.

Toate locurile de pe cele cinci continente pe care am umblat mi-au descoperit minuni ale naturii și ale oamenilor care le locuiesc. Dar Vietnamul, o altă lume, m-a înmărmurit. Apoi Italia, Spania, Franța, Grecia, Egiptul, și-au lăsat amprenta inefabilă pe sufletul și cugetul meu. America de Sud, cu sălbăticia și grandoarea Anzilor Cordilieri m-a cucerit la rândul ei. Aș fi vrut să ajung să văd și să trăiesc exoticele Polinezii franceze, Tahiti, Bora-Bora, dar boala secolului mi-a pus o barieră de netrecut.

I: Știm mai puțin despre autobiografia dumneavoastră, frumos legată în «Manuscrisul din tren- memorii 1930-1989». Cu toate acestea trebuie să fie la fel de fascinantă ca și periplusurile întreprinse în lumea largă. Cum ați putea descrie această carte într-o frază? Care ar fi invitația făcută lectorilor pentru a o citi?

Cartea mea *Manuscrisul din tren- Jurnalul vieții mele* a fascinat cititorii prin sinceritatea cu care am pus pe masă erorile și eșecurile mele date în vileag cu ironie, apoi mărturisiri de o mare intimitate, ca și mărturii unice cu valoare istorică. Toate împreună, fac istoria unei vieți, a unei familii, dar și a societății românești și bucureștene dintr-o perioadă istorică contorsionată ca poate nici una înainte, perioadă pe care am trăit-o. Un critic care a fost în deosebi impresionat de cartea aceasta, spunea că nu poate fi povestită, ci trebuie citită și trăită. Vă invit deci să o citiți.

I: Sunteți președinta «Cenaclului Eminescu» de mai bine de 10 ani și îl conduceți cu iscusință și spirit critic, nu lipsit de umor. Care au fost debuturile cenaclului? Cum vedeți progresul cenaclului de la an la an? Știu că participanții la cenaclu apreciază ședințele cu «temă specială» sau cu «invitați de onoare aleși dintre personalitățile domeniului cultural românesc». Aveți câte ceva în agendă în aceasta privință? Și: Ce viziune aveți, în general, asupra literaturii românești create aici, la Montreal?

Am participat în țară la Cenaclul Academiei și la Cenaclul Vasile Voiculescu, care era mai liber și mai atractiv. Într-o zi mi-a venit ideea să înființez un cenaclu literar la Montreal. Începuturile au fost grele, îl țineam prin subsoluri înghețate de biserică, prin cafenele. Cu timpul ne-am organizat, l-am botezat și am crescut ca număr și preocupări. În luna decembrie vom avea un cenaclu deschis, toți participanții vor putea citi un text în proză sau versuri pe tema sărbătorilor, despre Crăciun, Anul Nou, iarna, Sf. Andrei sau Silvestru etc. Eu sunt tot timpul la pândă, cum simt că printre persoanele ce le întâlnesc s-ar putea ivi un posibil scriitor, nu-l las până ce nu vine la cenaclu să ne împărtășească talentul său. Cenaclul Eminescu este o adevărată școală de poezie și de literatură în general, căci autorii învață din comentariile auditoriului. S-au dezvoltat în acest fel multe talente latente, care au publicat și au intrat în Asociația Canadiană a Scriitorilor Români.

I : În 2013-2014 ați fost coordonatoarea proiectului comunitar «La Jeunesse et la Sagesse», finalizat cu publicarea unei cărți în limba română, cu interviuri conduse de dvs. și extrase din operele fiecărui participant. Cum vi s-a părut această muncă și plăcere, aș putea spune, de a valoriza talentele din comunitatea română? Ce ne-ați putea spune despre colaborarea cu dna. Ala Mindicanu, managerul proiectului ?

Da, sunt realizatoarea proiectului „La Jeunesse et la Sagesse” ce a pus ca într-o vitrină 16 dintre autorii care citesc la cenaclu, prin aceea că au fost publicați fiecare pe câte două pagini în ziarul Accent Montreal, de-a lungul anului 2013-2014. Ziarul Accent Montreal și doamna Simona Pogonat personal ne-a oferit cu generozitate acest spațiu și a colaborat intens cu noi. A fost un mare succes pentru autori și pentru cenaclu. Această muncă interesantă nu a fost însă numai plăcere, ci și trudă, căci am lucrat cot la cot cu fiecare din ei. Sunt însă bucuroasă și mândră de această realizare. Noile talente au fost nu numai valorificate, ci au primit și o doză de încredere în sine care-i ajută să meargă înainte. Managerul proiectului a fost doamna Ala Mîndican cu care avem o foarte bună colaborare.

I : Aveți ceva în lucru acum ? (poezie, cărți, călătorie etc).

Acum lucrez la o nouă carte de poezii și diferite eseuri ale căror subiecte apar pe parcurs. Poezia toamnei acesteia mi-a ocazionat o nouă incursiune în trăirile mele interioare, amintiri, emoții, comparații, foarte personale. Dar cu cât sunt mai personale, cu atât mai mult se aseamănă tuturor, căci fiecare se poate regăsi la un moment dat în gândurile, senzațiile, derutele sau speranțele mele. Public de asemenea articole asupra unor figuri literare, istorice, eseuri asupra unor evenimente, prezentări de cărți, prefete la cărțile unor colegi, și recenzii ale unor cărți de autori necunoscuți, dar care mă impresionează prin prestația lor, valoare, neprevăzut, frumusețe. Cât despre călătorii, am spus mai sus că pare a fi, pentru moment, un subiect închis.

I : In comunitatea noastră suntem mai tot timpul confrunțați cu relațiile inter generaționale, dintre tineri și bătrâni, dovada fiind cele două proiecte care au fost duse la capăt până acum: «Une belle vie à toutes ages», în care ați fost protagonista și acest ultim proiect «La Jeunesse et la Sagesse» la care ați lucrat un an. Ce ați dori să transmiteți tinerilor, din lunga dumneavoastră carieră de scriitoare și președintă de cenaclu literar «Mihail Eminescu»?

Tineri și bătrâni, (ca număr de ani, dar nu și ca posibilități intelectuale și de a fantasma), trebuie să fie supuși aceleiași idei, mereu actuală, a lui Heliade Rădulescu : „scrieți băieți, scrieți!” Acest imbold îl transmit mereu „cenacliștilor” și a dat roade. Evident că scrisul fără citit nu poate crește, și acest îndemn mă

străduiesc să-l insuflu de asemeni, prin comentariile unor autori, unor cărți pe care le aducem în discuție. În același timp, mesajul meu este de a valorifica limba română în toată bogăția și puritatea ei și de a o transmite copiilor noștri, ca pe cel mai mare tezaur al neamului nostru, la păstrarea căruia trebuie să veghem cu toții.

I : Vin Sărbătorile Crăciunului... Ne puteți povesti o istorie/poveste de Crăciun sau Anul Nou din memoriile dvs. ?

Pentru că ne pregătim să întâmpinăm Nașterea Domnului Iisus, cu bucate, dar și cu o deschidere, o înălțare sufletească spre acest mister care a cuprins omenirea și a îndreptat-o pe o cale de mai multă omenie, de toleranță, aș vrea să vă povestesc un Crăciun din copilăria mea.

Iernile din copilăria mea la București erau însoțite de zăpezi mari, de troiene printre care navigam ca prin tuneluri, nu ne vedeam de pe un trotuar pe altul. Era timpul în care părinții ne cumpărau încălțări noi, trainice, de pe vânzolita stradă Lipscani, pe care ne strecuram cu greu prin puhoiul de lume ce parcă intrase într-o stare de febrilitate. Era timpul când îl așteptam pe Moș Crăciun să ne aducă pomul încărcat și strălucitor, cadouri și vorbe ticluite cu duh, care ne creau emoții și oarecare teamă. Și era timpul colindelor, când copiii umblau cu Steaua, (o confecție din hârtie, carton și foiță colorată, mare cât roata carului, cu o poză a Nașterii la mijloc. Un suport de lemn ajută la mănuierea ei). Noi, cele două fete din casă nu am mers cu colindul, dar primeam colindătorii și le dădeam bomboane, nuci, mere și covrigi. Dar marea

bucurie și emoție o trăiam când veneau colindătorii de la liceul unde era tata profesor, câte o clasă întreagă. Tata îi primea în holul casei înalt de trei metri, cu un brad bogat împodobit care-și îndoia vârful pe tavan. Și când se puneau pe cântat răsuna casa și strada de volumul vocilor lor. După *Bună dimineața la Moș Ajun, Florile dalbe, Ia sculați voi boieri mari, Domn, Domn să-nălțăm, Steaua sus răsare, O ce veste minunată, și altele*, servitoarea aducea platouri cu sandviciuri, fursecuri și sprițuri, ceea ce mie mi se părea foarte emancipat, căci tata era un om sever și ca profesor mă mira că oferă elevilor vin, chiar cu sifon. Dar e drept că erau elevi din cursul superior. Și le mai dădea o sumă de bani pe care s-o împartă între ei.

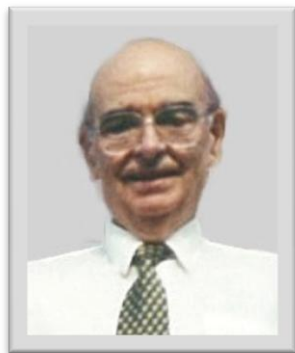
Apoi altă clasă venea și toată seara o petreceam ascultând colinde, care nu erau chiar aceleași.

Citisem o carte de Mihail Sadoveanu, în care colindătorii mergeau noaptea de la un sat la altul înotând prin nămeți de zăpadă, și ascultând cu spaimă urletul îndepărtat al lupilor, pentru a duce vestea cea bună a Nașterii Domnului Iisus. Mă bucuram că la oraș nu erau lupi și adormeam impresionată de evenimentele la care fusesem martor.

SERIA ȘTIINȚE

19. DESPRE MANIFESTAREA REGRETULUI LA ANIMALE

Wladimir Paskievici

În acest articol voi încerca să răspund la trei întrebări: ce este regretul, cum se manifestă și dacă împărtășim acest sentiment uman cu alte specii animale.

Un cititor superficial, ar putea să oprească lectura acestui articol aici răspunzându-și că știe foarte bine ce este regretul, că acesta se manifestă printr-un sentiment de frustrație pe care-l cunosc bine și că ideea că alte animale ar putea cunoaște un astfel de sentiment este mai mult decât

ciudată...

Ei bine, acest cititor s-ar înșela! Mai exact, ar avea probabil dreptate pentru a putea defini sentimentul de regret, ar avea însă câteva greutăți să-i dovedească existența – în mod obiectiv (adică observat de altcineva) – și ar fi extrem de surprins când va afla că șobolanii manifestă un comportament caracteristic sentimentului de regret!

Dar s-o iau de la început.

a) Ce este regretul ?

Notez întâi că regretul este un sentiment diferit de decepție. Decepția este realizarea că o decizie luată n-a dus la rezultatul scontat pe când regretul este realizarea că o altă decizie ar fi fost mai profitabilă. Astfel, dacă mă duc la un restaurant chinezesc bine recomandat dar nu sunt prea mulțumit de calitatea felurilor servite, **sunt decepționat**. Dacă după aceea, aleg un restaurant indian în locul celui chinezesc unde mâncarea e cu totul mediocră, atunci **regret** a doua decizie.

Una din caracteristicile regretului este că sentimentul de regret se aplică mai degrabă la ceea ce ai ales (restaurantul) și nu la rezultatul deciziei (felul ales). Voi reveni mai jos asupra acestui aspect.

b) Cum se manifestă ?

Analiza sentimentelor se poate face prin trei metode: analiza introspectivă, analiza comportamentală și analiza neurologică.

Analiza introspectivă este observarea și interpretarea propriilor tale stări și dispoziții mentale sau emoționale. Tu ești acela care simte un sentiment și tu ești singurul care-l interpretează. Ca atare, acest sentiment este subiectiv și, în consecință, nu se pretează ușor la observații obiective, externe subiectului.

Analiza comportamentală, numită și *behaviorism* este observarea altora al felului cum reacționezi (cum « răspunzi ») unui stimul exterior. În primul caz, tu știi ce simți pe când în al doilea caz, ceilalți te văd cum reacționezi. Analiza devine deci obiectivă.

De exemplu, dacă ai putea vedea restaurantul chinezesc odată așezat la masa ta din restaurantul indian, atunci reacția ta de regret ar putea fi observată (sau dedusă) prin **gestul** de a privi din când în când celălalt restaurant.

În *analiza neurologică*, se observă cum reacționează **creierul** persoanei resimțind un sentiment (de exemplu, regretul). Această metodă face apel la electrozi (captoare de semnale electrice) care pot fi implantați în diversele părți ale creierului și care revelează activitățile celulelor nervoase implicate în exprimarea acelu

sentiment. Astfel, la om, sentimentul de regret este localizat într-una din regiunile cortexului orbito-frontal.

Evident, implantarea de electrozi în creier, la om, nu este folosită decât în mod excepțional (vezi în articol meu despre memorie din numărul precedent al revistei Candela). În schimb, această metodă este curent întrebuințată în cazul animalelor, atât pentru a ameliora cunoștințele noastre asupra creierului la animale, cât și pentru a găsi acele animale al căror creier se apropie cel mai mult de cel al omului, cu scopul de a fi studiate, cu un cost economic acceptabil, diversele anomalii în stările mentale umane, anomalii care ar putea fi după aceea, tratate.

c) Animalele cunosc regretul ?

Doi cercetători americani, David Redish și Adam Steiner, au studiat recent mecanismele mentale de decizie ale unor șobolani care aveau libertatea de a alege între pastile de hrană de gust diferit, obișnuite sau aromatizate (banană, cireasă sau șocolată) în funcție de o durată de așteptare variată (10, 15, 20 sau 25 de secunde).

Mai precis, ei au construit o cușcă circulară compusă dintr-o zonă centrală în care un șobolan putea să circule în mod liber și din patru compartimente, în periferie, la care aveau acces apăsând pe o pârgă și în care se găseau, respectiv, una sau alta din pastilele de hrană indicate mai sus.

Cum pastilele nu erau însă eliberate decât după o perioadă de așteptare variabilă – cu atât mai lungă cu cât hrana era mai apreciată –, un șobolan trebuia să decidă dacă se mulțumește cu o hrană mai puțin gustoasă dar mai rapid disponibilă sau să aștepte mai mult pentru a obține hrana cea mai gustoasă. Preferințele șobolanilor (patru șobolani cu gusturi diferite au participat la studiu) au fost determinate în experiențe anterioare. Durata de așteptare era semnalată printr-un sunet a cărei frecvență era cu atât mai ridicată cu cât durată de așteptare era mai lungă.

Odată dispozitivul experimental pus la punct, observațiile au putut începe. Pus în situația de a alege între cele patru posibilități, un șobolan alegea întâi compartimentul (restaurantul) în care i se servea felul său preferat. Dacă perioada de așteptare (echivalentul unei cozi la un restaurant) i se părea prea lungă, șobolanul renunța la pastila lui preferată pentru a alege un alt compartiment pentru care coada i se părea mai scurtă.

Ce i-a surprins pe cercetători, a fost faptul că șobolanii care schimbau compartimentul trăgeau însă des cu ochiul la compartimentul delăsat. Un comportament asemănător clientului restaurantului indian care ochea restaurantul chinezesc, ca și când șobolanul ar fi simțit un sentiment de regret...

Cercetătorii au observat însă și alte comportamente caracteristice regretului.

a) în situații experimentale echivalente unei decepții, șobolanii nu se uitau la alt compartiment.

b) șobolanii care au obținut ce au vrut, puși din nou în situația de a alege, se uitau mai rar la primul compartiment dacă alegeau după aceea al doilea compartiment.

c) șobolanii care n-au obținut hrana lor preferată – cei care au ales să se ducă la celălalt restaurant – înghițeau în goană hrana mai puțin plăcută pentru a se întoarce apoi la primul restaurant.

Poate cel mai interesant aspect al experiențelor mâinate de Steiner și Redish a fost faptul că au implantat în creierul șobolanilor – înainte de a începe experiențele descrise mai sus – electrozi în regiunile în care localizaseră (în alte experiențe)

zonele de activitate neuronală asociată procesului mental de obținere a unei recompense.

Aceste regiuni se găsesc în cortexul orbitofrontal (ca la om) dar și în structura nervoasă numită *stratum*, localizată sub cortex (la șobolani și la alte primat decât omul).

Cercetătorii au notat momentul în care un șobolan intra în restaurant și momentul în care șobolanul primea recompensa. Aceste două momente declanșau activități neuronale (electrice) **diferite**. În plus, ei au notat și momentul exprimării « regretului », acela în care șobolanul întorcea capul către restaurantul la care renunțase.

Ei bine, la momentul regretului, electrozii indicau că se « aprindeau » neuronii asociați restaurantului, nu cei asociați recompensei primite. Cu alte cuvinte, **șobolanul regreta alegerea restaurantului, nu cea a pastilei**.

La fel ca la oameni ! Studii la oameni (fără a face apel la electrozi) au arătat că aceștia regretă decizia (alegerea restaurantului) și nu felul preferat. Alt exemplu, mai clar : un jucător inveterat regretă mai mult o proastă decizie decât banii pierduți din cauza acestei proaste decizii...

Revenind la regretul la șobolani, rezultatele prezentate nu trebuie să ne surprindă prea mult. Pe de o parte, alte experiențe au arătat că șobolanii cunosc empatia (capacitatea de a se pune în locul celuilalt). Pe de altă parte, se acceptă din ce în ce în ce mai mult că există o continuitate între om și animale. Darwin însuși spunea, vorbind de continuitatea în evoluție, că « Dacă avem sau facem ceva, [animalele] au aceleași potențialități ».

Sper că acum veți avea o opinie mai indulgentă asupra acestor animale considerate de mulți ca respingătoare. Nu veți regreta...

Referințe :

Steiner, A. P. and Redish, D. *Behavioral and neurophysiological correlates of regret in rat decision-making on a neuroeconomic task*. Nature Neuroscience, June 8, 2014.

Birey, F., *Rats Experience Feeling of Regret*, Scientific American Mind Matters, July 2014.

Bates, M., *Rats Regret Making the Wrong Decision*, Internet.

Bekoff, M., *Empatic Rats free Trapped Rats from Being Restrained*, Internet.

LE CHRIST AUX CHAMPIGNONS

Miruna TARCAU

Chaque jour, Gérard se posait au pied du grand retable. Il aimait voir son père perché au-dessus du Christ. Le panneau de bois avait été installé sur la table de leur cuisine depuis qu'une nouvelle coupure de budget l'avait contraint à fermer momentanément son atelier. Mais comme il s'agissait d'une belle œuvre, et qu'elle était déjà sérieusement endommagée, le restaurateur avait décidé d'improviser. Le style était typiquement gothique, droit, sombre,

sans chichis. Un anonyme, bien sûr, mais quel coup de pinceau ! Deux siècles plus tard, ç'aurait pu être un de Vinci. Aussi s'efforçait-il autant que possible de reconstituer les traits originaux, ce qui n'était pas aisé vu l'étendue de la moisissure qui s'était ouverte comme une auréole à partir de son pif, et qui avait fini par lui recouvrir le visage tout entier. Il passait des journées entières à écarter ces pustules blanches du bout de son grattoir. Il appelait ça « aller à la cueillette aux champignons ».

Gérard venait d'avoir six ans quand il décida de devenir terroriste. L'idée lui vint en voyant son père travailler sur le Christ aux champignons. Ce jour-là, son père déclara qu'il n'avait encore jamais vu de moisissure aussi iconoclaste. Après avoir demandé ce que signifiait ce mot, « iconoclaste », Gérard réalisa avec stupéfaction qu'il venait peut-être de découvrir le moyen d'empêcher à jamais qu'on ne représente le prophète. Il se mit à trembler, puis à pleurer, sans savoir pourquoi, et à trembler de nouveau. L'ampleur de cette découverte le bouleversa au point de lui en faire perdre le sommeil. Il se plaisait à imaginer une armée d'Arabes barbus en toges, fous furieux, pestant contre lui, la mitraille à la main. Il n'était même pas musulman, et il avait trouvé le moyen de mieux venger Allah qu'eux !

Son premier coup était très ambitieux. Il le planifia soigneusement, prenant la peine de prélever dans le plus grand secret un échantillon de moisissure qu'il cacha ensuite sous son lit

pendant toute une semaine, avant de l'enfourer dans un sac à dos noir qu'il abandonnerait ensuite dans un musée. Il prit également la peine d'attacher à l'échantillon de moisissure une note explicative qui revendiquait l'attaque au nom d'une organisation indépendante, jeune et dynamique. Il espérait que le champignon se mette à pousser sur tous les tableaux, qu'en une nuit, on découvre une galerie entière foutue, ce qui lui garantirait à coup sûr un tas de post sur Facebook dès le lendemain.

Mais les choses se compliquèrent quand il s'aperçut qu'un type, qui n'était nul autre que le propriétaire du kébab du coin, s'avisait de reporter l'abandon du sac noir à un gardien de musée. Ce geste irrita tellement Gérard qu'il se mit à crier : « C'est une bombe ! » avant de décamper aussi vite qu'il le put. La confusion qui en résulta fut telle qu'il put passer par la suite pour un enfant perdu lors de la débandade qui suivit l'évacuation du musée. Et c'est ainsi qu'il apprit qu'on avait fini par arrêter le propriétaire du kébab.

C'est bête, songea-t-il alors en réalisant qu'on lui retirait pour ainsi dire la gloire sous son nez. Toutefois, il pensa également à Guantanamo et aux prisons illégales où l'on torturait encore des gens qui aspiraient à ce type de célébrité, ce qui provoqua chez lui quelques sursauts de conscience. Il s'imagina le propriétaire du kébab traîné dans un cachot à cause de lui, forcé d'avouer des choses qu'il n'avait jamais faites, et il se dit qu'il ferait peut-être mieux de renoncer à ses aspirations. Il fut tenté d'aller demander pardon à quelqu'un. Mais au fond, il était fier, car si son premier coup avait échoué, il pouvait se dire avec orgueil que ses champignons lui avaient tout de même rapporté sa toute première victime.

Ce qui le fit songer, d'ailleurs, au champignon le plus célèbre du monde, soit celui qui avait mis fin à la deuxième guerre mondiale en éclatant au-dessus d'une ville au nom de sushi. Fukuyama ? Nagasaki ? En tout cas, ça c'était une réussite ! Il avait sûrement encore beaucoup

M A M A

Lia RUS

MAMĂ

Depărtarea o-nțeleg abia acum!
Dorul și doina geros mă îndeamnă
Și ornicul topindu-și clipele-n fum
La tine să gândesc, (parc'ar fi toamnă).
Gândurile se rotesc ca într-un dans
Învăluite de-o mirată umbră,
Atâtea-amintiri atârnă-n balans!...
Poate ești aproape! ești...în penumbră!?!..
Inima-mi, ceas curgător, pleacă-n trecut
Să te găsească, așa, cum te știa:
Pe frunte, blând, punându-mi un sărut,
Potrivind, pretutindeni, armonia...

.....
Privesc fotografia prinsă-n ramă...
Și,.. mă opresc plutind...dorul apare...
Îmi e așa de dor -de tine- mamă,
Că mă înec în plânsa respirare!..

FEBRUARIE ÎNTRE OGLINZI

Tot rătăcind ne-am întâlnit pe drumuri (un noroc)
Pe varu-adormit sub boabe de polei aprins
Ce ne-a-ncălzit privirea cu irizări de foc!
Dinspre tăceri se revărsa un dor ce ne-a cuprins...
De sus, scăpați, pluteau orbește fluturi amortiți,
Dansau mirați în aer și tu-ncercai să-i prinzi,
Duduia gerul sclipind sub nori mototoliți
Februarie, în timp, vibra scaldat între oglinzi.
Piane de gheață se acordau sub pas...
Alergam după himere și ne era de-ajuns
Era divin și...era frică-n iarna fără glas..
Suflul, zbătând ziua aceea, surâdea ascuns!
Nu știi cum m-a atins umbra ta-ndrăgostită!
O vrajă din cerul proptit pe nuferii drept grinzi
A trecut peste inima-mi descoperită...

.....
Februarie, în timp, vibra scaldat între oglinzi.

E ZIUA MONDIALA A POEZIEI

Vibrează poezia în viața socială
Prin vise și speranțe, iluzii de iubire,
Comunicarea e duioasă, muzicală
În clipe dumnezeiești pline de simțire.

Născută din talent creația, în viață,
Străluminează-n cultură și filozofie.;
Cuvântul, versul, strofa, rima se răsfăță
În sunete-așezate ca într-o simfonie.

Mulțimi de poezii inundă această lume,
Exprimă bucuria, gândul și durerea,
Emoția, melancolia și tăcerea...
Sculptată-n dor poema ia formă de minune!

Astăzi, pe mapamond, sărbătorim minunea!
Cu demnitate, sentiment și datorie,
Printr-un șir de cuvinte tandre ca rugăciunea,

Prindem timpul sensibil -în sfântă- armonie.

SE SFÂȘIE TĂCEREA

Hipnotizante,-n iarna înflorită,
Ninsori tihnite, lin, leagănă tăceri,
Intră în somn natura amortită
Frigul lunecă-n umbra acestei seri...
Închide-n cerc, timpul, clipele coapte,
Luciul zăpezii luminează onctuos.
O simfonie coboară în șoapte!
Pământu-i captușit ca un cuib pufos.
Deschid fereastra. Sfășie tăcerea,
Călătorind grăbit în pas grăitor,
O umbră cu sărutul din părerea
Furișată-n mlădiosul val de dor...

ARDE AȘTEPTAREA

Aud vântul trecând ca un plâns de liră
Prin alba lumină sau prin umbră ca năutul,
Din spații aurind, pe loc, tot el se miră
Cum poate-aduce primăvara cu minutul?!
Cu grație adună de pe arsele prundișuri
Gheață-asudată (pradă grea), tăceri fluide,
În echilibru-nvie speranța-n rămurișuri
Cu leac de soare-n iarbă, pe locuri aride.
Mi-a aruncat în brațe-o zi de sărbătoare
Și sângele mi-a țopăit pe drumuri înapoi
Și-n visul meu crescut aș vrea o binecuvântare,
De îngeri, ca să mijlocească rugile-ntre noi.
Cu amintirile arzându-mi lângă tâmplă
Parca-aș putea să te ating dar,...drept să-ți spun
Deodată m-a cuprins o teamă că se-ntâmplă
Să-ți pierd imaginea, în vânt, -ca zilele ce-apun-.

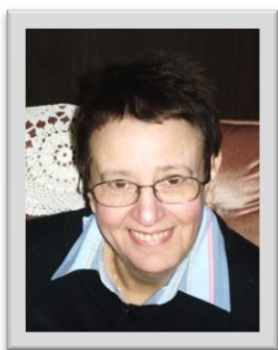
.....
Păstrăm, de multă vreme, un gest întredeschis
Prin toate plasele-aurite de peste zi
Ești chipul ce fuge cu speranțele în vis
Și arde așteptarea în clipele târzii!

VRĂJITORUL-MĂRȚIȘOR

Suflul zăpezii aburește!
Primăvara iar tresare...
Cum soarele ciugulește
Spuma iernii-n minutare!
Vine-o dulce sărbătoare
Schimbă și leagă cu fire
Frageda, firii, suflare
Ce,... aduce-o presimțire.
Clocotul sângelui e foc,
Albul este puritate,
Împletite-aduc noroc
Cu simboluri fermecate.
Podoaba-i anunț lucitor:
Nou anotimp strălucește,
Și,...vrăjitor?...e-un mărțișor-
Firul vieții-l îndulcește
à apprendre des Américains.

"DESPRE SEDUCȚIE", O ALTA DECÂT A LUI LIICEANU

Veronica PAVEL LERNER

Cartea lui Liiceanu "Despre seducție" (Editura Humanitas 2007, 2008) trebuie citită. Nu am nici talentul, nici autoritatea literară pentru a recenza cartea, pot spune doar că m-a captivat. După ce analizează fenomenul însuși al seducției, Liiceanu trece la exemple concrete din istorie și literatură atât ale luptei, cât și ale echilibrului dintre carne și spirit.

Am citit cu interes interpretarea dragostei dintre Romeo și Julieta și, mai ales, ampla explicație a relației dintre Martin Heidegger cu Hannah Arendt, pe care am apreciat-o, cu atât mai mult cu cât văzusem impresionantul film "Hannah Arendt", realizat în 2012 de renumita cineastă Margarethe Von Trotta, pe care o văzusem cu ani în urmă la FFM (Festival des Films du Monde) din Montreal.

Mi s-a părut că, în același spirit, ce-i drept mai emoțional și mai puțin riguros, autorul a analizat dragostea târzie a lui Cioran în volumul "Ușa interzisă" (Editura Humanitas 2011).

Revenind la cartea "Despre seducție", se pare că subiectul l-a fascinat pe Liiceanu. După ce ne plimbă, cu exemple ale seducției, prin "Decameronul" și "Don Juan", autorul ajunge, în încheiere, la pledoaria cauzei de *intelectual*: titlul ultimului capitol o spune: "Spiritul își ia revanșa: cultura." Finalul, care încununează cartea, m-a emoționat și mi-am spus că uneori suntem seduși atât de puternic, de o *creație* încât, dacă autorul este în viață, simțim nevoia să-l cunoaștem, ignorând riscul de a ne izbi de diferența care ar putea exista între imaginea *seducătoare* a operei și cea a autorului...

Lectura cărții m-a provocat: mi s-a părut că din ea lipsește ceva, dar nu am identificat imediat ce anume, mi-a trebuit un timp. Acuma însă știu ce era și voi da curs gândurilor mele.

Trăim într-o epocă în care *banul* deține, de câteva decenii bune, supremația pe scara valorilor. Iar banul se obține prin *vânzări*. La acest capitol, americanii au luat-o cu mult înaintea Europei! Vanzătorii, pe continentul nord american, fac școli speciale și știu să vândă, talentul lor fiind de a te convinge să cumperi lucruri, mai ales de care *nu ai nevoie*. Și, pentru asta, ei *seduc* cumpărătorul.

Fiind om de știință (chimie), am inventat cu ani în urmă, o metodă de fabricare a unui produs care se găsea numai în Statele Unite. Proiectul a fost laborios și ambițios, dar, după multă muncă, am obținut, pentru prima oară în Canada, certificarea fabricării și vânzării aceluși produs. Ne-am prezentat cu produsul la un "show" internațional, la Chicago, unde, la "chioscurile" de prezentare, *vânzătorii* făceau reclama produsurilor respective.

Ca inventatoare a metodei, am fost și eu trimisă la "show" în SUA împreună cu "sales persons" (vânzătorii). În ajunul

deschiderii expoziției am avut un "training curs", în care am fost învățați cum să procedăm. Ni s-a spus că trebuie să-i *cucerim* pe eventualii clienți, să ieșim pe alee și, aflând numele lor de pe etichetele afișate pe piept, să le adresăm direct cuvântul, cu un zâmbet: "How are you today, John"? (sau cum îl /o chema). S-a discutat apoi despre felul în care să-i convingem pe respectivi de

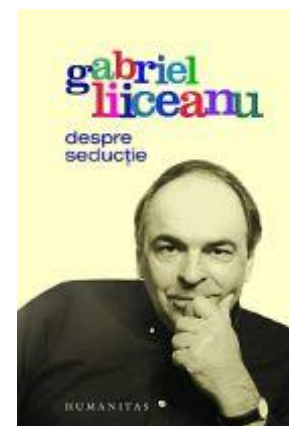
indispensabilitatea produselor și de *unica ocazie* de a-l avea la un asemenea *preț convenabil*.

Nimic despre *tehnica* lor de utilizare, care mie mi se părea partea cea mai frumoasă. Mi-aduc aminte că l-am întrebat pe instructor dacă am voie să explic potențialilor clienți schema tehnică, simplă, a procedurii. Nici gând. Nu cumva să spun altceva decât mi s-a recomandat. Pliantele viu colorate, atrăgătoare și micile cadouri erau singurele *arme* cu care trebuia să-i cucerim, în rest, nicio vorbă despre frumusețea tehnică a descoperirii.

N-am reușit să *seduc* cumpărători, n-aveam dexteritate să observ numele afișate pe piept, nici să le zâmbesc destul. I-am cucerit doar pe niște cercetători, cu care am avut un competent dialog științific, total diferit de cel învățat de la instructor. N-aș fi fost o bună vânzătoare!

Mai nou, Face Book-ul e un bun instrument pentru vânzare: o mulțime de *aspiranți* la titlul de poet, de exemplu, se auto-promovează, iar *prietenii* oferă "like"-uri, care însă nu sunt o reală măsură a valorii. Aș zice că avem de-a face cu o nouă seducție, cea electronică, dar până nu se va găsi o concordanță între "like"-uri și vânzări, nici așa zisa valoare a acestor seducții nu poate fi validată!

Fără îndoială că cele câteva gânduri provocate de lectura cărții "Despre Seducție" nu ilustrează nici pe departe complexitatea și farmecul lucrării lui Liiceanu, care, așa cum spuneam la începutul articolului, trebuie citită.

FUNIA ROȘIE – VI –

Leonard VOICU

- Mămică! Mămică ! Ia uite la Dan cum râde de mine.

- Da ce ți-a făcut ?

- Râde de mine că adun balegă pentru chirpici și am mâinile murdare !

Laura era rudă cu Dan Vardan și o bună prietenă de joacă. Împreună cu Doina, sora ei, găseau mereu ceva de făcut și timpul trecea pe neașteptate. De fapt, unchiul Marin, fratele bunicii lui Dan, avea patru fete - Nona, Marga, Laura și Doina. Nona și Marga erau prea mari ca să se joace cu Dan

Vardan, aveau peste zece ani diferență de vârstă. Nu aceeași diferență era între el Laura și Doina. Toți trei erau aproape de aceeași vârstă, Laura fiind cea mai mare. Pe soția unchiului Marin o chema Marioara, iar pentru că numele de familie al unchiului Marin era Călugăru, lumea îi spunea Marioarei - Călugăreasa.

- Ale cui sunteți maică ? auzea Dan Vardan oamenii întrebându-le câteodată pe Laura și pe Doina.

- A lu Marin... a lu Călugăreasa de ! răspundeau cele două surori la unison.

Și fiecare se lămurea cu cine are de-a face, ca apoi să plece satisfăcut pe drumurile lor, în timp ce copiii continuau joaca.

Câteodată, trecătorii îl întrebau și pe Dan:

- Da tu maică, al cui ești ?

Pentru Dan era mai greu să răspundă. Ai lui muriseră într-un accident pe un șantier, timpul trecuse și uitarea se așternuse de atunci. Așa i-a spus unchiul Tudor, și Dan asta știa - că nimeni nu voia să-și aducă aminte de ei și că este mai bine să nu vorbească despre subiectul aceasta. Așa că Dan Vardan răspundea de obicei:

- Eu nu sunt de aici ! Am venit numai în vizită; scăpând astfel de alte eventuale lămuriri. Când a crescut, și era mai dificil să scape așa ușor, spunea că este un nepot de-al lui moș Florea și se îndepărta repede ca să nu mai poată nimeni să-i ceară mai multe precizări. Unii știau al cui este, și nu îl întrebau niciodată nimic. Așa a simțit când Nicu lui Moraru i-a strigat într-o bună zi în timp ce se juca pe lângă prăvălia din mijlocul satului cu mai mulți băieți:

- Mi-a spus mie tata al cui ești bă. Ești a lui Marin ! Āla de-o....

- Taci mă ! Nu te băga unde nu-ți fierbe oala, îl repezi un om ce descărca marfa din camioanele care aprovizionau prăvălia satului și care

îl auzise pe Nicu. Acestui om copiii îi ziceau Chelu, așa îi spuneau toți oamenii din sat de altfel, dar nimeni nu știa cu precizie dacă avea chelie ori nu, pentru că niciodată nu-i văzuseră capul descoperit. Iarna purta o căciulă neagră, de miel, ce și-o înfunda pe cap până la urechi, iar vara avea o pălărie mare, tot neagră, pe care de asemenea, o purta tot timpul, chiar și atunci când descărca saci cu zahăr, cu făină, ori lăzi cu bere, și era atât de cald că ți-era milă să lași cățeaua la soare. Ținea pălăria pe cap și când dormea întins la umbră pe saci cu cartofi, în plină zi, lângă magazin. Drept îmbrăcăminte, purta mereu aceleași haine rupte și cârpite petec peste petec. Probabil avea numai un pantalon, o cămașă și o haină, și ele negre toate în afară de cămașă, care a fost albă o dată de mult, acum având o culoare greu de definit, ceva între gri și pământiu. Dan Vardan nu ținea cont de aceste amănunte, ci l-a privit mereu direct, drept în față, fără ezitare, și dacă la început Chelu l-a evitat, ori nu era atent, de la un timp, a putut citi o licărare ciudată în ochi săi. Dan știa că acel om nu era supărat pe el - nici nu avea de ce. De aceea, își spunea că o fi poate mai nevoieaș, dar are un suflet bun și îl saluta cu respect de fiecare dată. Dan Vardan îl vedea uneori pe Chelu vorbind cu unchiul Tudor când acesta venea din când în când la prăvălie; de fiecare dată găseau două-trei minute să schimbe câteva vorbe de parcă ar fi fost prieteni vechi. Poate de aceea și Dan considera că e normal să-l salute. Nu a înțeles prea bine intervenția lui Chelu când i-a spus lui Nicu al lui Moraru să tacă. De fapt, Dan ar fi vrut să afle mai multe despre tatăl său, dar se pare că trebuia să mai aștepte.

- Dane ! Vrei să mergi cu căruța la Licurici ? - îl întrebă tanti Marioara. Aceasta era mustrarea pe care o primea și felul ei de a-i spune să o lase pe Laura în pace.

Orice năzbâtii ar fi făcut Dan Vardan, Călugăreasa înțelesese repede ce metode trebuie să folosească pentru a-l determina să fie cuminte. Îi dădea mereu câte ceva de făcut, dar toate legate de animalele din curte: să dea fân la cai, să curețe porumb și să dea grăunțe la găini și la porc, să rânească în grajd, să țeale vițeaua și apoi caii. În fine, câte nu erau de făcut într-o gospodărie la țară. Iar apoi, Călugăreasa avea grijă să recompenseze munca lui Dan.

- Da ! Merg ! - când era vorba de plecat cu căruța cu cai, nimic nu mai conta pentru Dan. Puteai să-l îmbii cu cele mai alese dulciuri, ori mai știi eu cu ce lucruri ademenitoare, nimic nu avea efect asupra lui.

- Atunci... înhamă caii și vino cu căruța în față la poartă, că trebuie să plecăm, zise tanti Marioara. Eu merg în casă să-l văd pe unchi-tu Marin și vin îndată. (va urma)

DESPRE MINE

Melania RUSU CARAGIOIU

I

Încep prin a mă prezenta în fața dumneavoastră, deși ne cunoaștem. Iată ceea ce aș voi să vă spun nou despre mine în contextul implicării mele în această problemă.

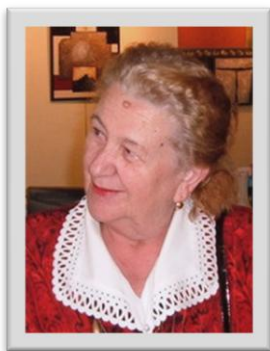
Împreună cu câteva persoane-femei din comunitatea multiethnică din Montreal, persoane care au activitate socială și culturală, eu, Melania Rusu Caragioiu, sunt protagonista unui film care a fost turnat în anul 2014, în cadrul activităților de către colectivul catedrei de cinematografie, cineaștii de la Universitatea Guy

Concordia-Montreal. Și care film va fi dat publicității în septembrie, anul acesta.

Principala temă a acestui film este promovarea drepturilor omului. Și modul în care pătura femeilor în vârstă pot susține această cauză prin integrarea lor în comunitatea montreală și în lupta pentru mai bine.

Acest film este subvenționat de organismele implicate în aplicarea măsurilor pentru drepturile omului. Solicitându-se și participante din rândul persoanelor care activează și în cadrul activităților care au loc sub egida Asociației Culturale Române, doamna Ala Mindicanu, printre alte propuneri, m-a indicat și pe mine de a face parte din acest studiu social, care va apare într-un film documentar.

Între timp au fost luate în considerare și anumite conjuncturi favorabile din trecutul activității mele. În anul 2004 eu m-am

înscriș în cenaclul francez „Anneau poetique”, care are un mic istoric. Cu ocazia unui concurs literar, eu am sugerat ideea înființării unui cenaclu literar. Ideea mea a prins, eu fiind considerată și membru fondator al acestui cenaclu. De atunci acest cenaclu s-a maturizat mereu. În 2014 am sărbătorit împlinirea a 10 ani de la înființarea lui. Pe parcurs au fost multe și frumoase realizări, eu amintind aci doar cele două antologii-plachete în care au apărut, bineînțeles și creații de ale mele.

Din 2003, Comunitatea multietnică din Cotes des Neiges a scos și o revistă: „Multivox”, în limba franceză, unde și eu public cu regularitate. Revista apare și pe hârtie și se poate citi și pe internet.

Revista „Multivox”, a suscitât o mare audiență la organisme care coordonează activitățile sociale și culturale ale acestui conglomerat montrealez în care conviețuim.

Mie personal, mi se cer materiale despre viața mea, eu fiind o persoană care am prins din păcate, al doilea război mondial, la vârsta de 11-15 ani, spre a descrie propriile mele percepții.

Această revistă intrând și în viziunea culturală a organelor locale de guvernământ a deschis calea spre mai ample manifestări stradale sub inițiativa „Pro genesis”.

În acest mod am ajuns eu, personal, de a susține prin poezie, ocazional, aceste manifestări, uneori fiind prezentă chiar și în stradă, alături de demonstranții pentru drepturile omului.

În filmul despre care am vorbit mai sus veți vedea chiar o asemenea secvență.

Activând în acest sens, alte reviste, locale franceze, au solicitat materiale de la cenaclul nostru francez și astfel am devenit și eu, încet, încet o activistă socială, fără portofoliu, făcând parte din lumea celor mulți, adică în cazul de față a celor multe lucrătoare pentru binele pe care mereu am dori să-l întâlnim peste tot.

Dacă eu nu aș fi avut tangență cu acest gen de activitate socială, această carte pe care vreau să v-o prezint, nu mi-ar fi parvenit din Italia

Și cum noi românii din Diaspora comunicăm tot timpul, vom vedea cum putem sprijini și acest deziderat: „Lupta împotriva violenței asupra femeilor”

Mobilul acestei întâlniri de față este prezentarea cărții „LE API MORTE”, în traducere „Albinele moarte”, titlul alegoric sugerând viața femeii.

Se știe că albina lucrătoare trăiește doar 20 de zile și apoi, frântă, epuizată de munca ei, moare. Alte albine lucrătoare o cară afară din stup, cadavru nefolositor. Deci, pierzându-și utilitatea, murind ea este dată afară, ca un balast nociv, de către alte albine lucrătoare care vor avea la rândul lor aceeași soartă. În unele locuri de pe Terra și le dorim să fie cât mai puține, femeia are doar un mare drept, acela de a munci peste măsură până la epuizare, mai suportând în plus și violența răsfântă asupra ei sub diferite forme și toate acestea până la epuizarea ei totală fizic și psihic, când ultima ei șansă de a se elibera este moartea, binefăcătoare, pentru ea în acest caz.

Condițiile pentru a vă prezenta această carte s-au precipitat. Prietena mea, o universitară, traducătoare poliglotă din Italia, doamna Stancu Teodora, mi-a tradus mie și unor colege de la Timișoara câteva poeme, adresate femeii. Pentru tematica lor, aceste poeme au fost incluse, în Italia, în această carte a poetului Paolo Mele, prin acceptul și voința acestuia

Observați, vă rog, că până în momentul de față am doar cartea apărută în Italia, și imprimată de mine după originalul tipărit acolo.

Văzând noi originarii din Timișoara această copie, am cerut consimțământul autorului și am trimis-o la Editura Napoca-Nova din Cluj-Napoca. Editura nereușind într-un termen scurt să tipărească această carte, totodată neputându-se ajunge ca un exemplar, finisat, legat, să-mi parvină și mie.

Imediat după desfășurarea alegerilor pentru noul președinte al României, la Timișoara, Comitetul de luptă pentru drepturile omului, Moțiunea de la Timișoara, specială pentru aplicarea și respectarea articolului 8, a inițiat o perioadă de manifestări socio-culturale. Alcătuit acum 25 de ani în urmă, acest articol 8 a rămas fără nicio rezolvare.

S-au desfășurat la Timișoara timp de 16 zile, de la 25 noiembrie, Ziua care sărbătorește și invită la lupta conta violenței împotriva femeilor, până la 10 decembrie 2014 manifestări politico-social-culturale de anvergură în cadrul Asociației SPICC, emblema fiind: „Fii vocea celor fără voce !”

Timișoara este un oraș multietnic și multicultural, care dorește să obțină măcar pentru un an dreptul la titlul de Capitală culturală europeană așa cum a fost și municipiul Sibiu. Am primit mesaje din Timișoara, unde cu această ocazie a fost lansată și Cartea „Le api morte-Albinele moarte” și caseta video de față, ocazie la care s-au citit poeziile și noastre, ale originarilor din Timișoara.

Eu, exprimându-mi interesul pentru această carte, traducătoarea-scritoarea, a discutat cu autorul care s-a declarat încântat de faptul că această carte a sa va ajunge și în Canada, printr-una din semnatarele din carte, adică eu, exprimând drumul și mesajul și importanța acestei cărți, care consemnează adeziunea de sentiment la lupta pentru drepturile Omului-femeilor.

Mi s-a trimis acest volum pe care îl vedeți acum în folio, cules de mine de pe internet.

În baza acestui eveniment s-a cerut și un supliment de cărți spre reeditare, tot acelei edituri amintite, din România.

Deci în acest istoric prezentat dumneavoastră, se arată motivul pentru care am ajuns să am în mână această carte „Le api morte-Albinele moarte”, tradusă în întregime de către Teodora Stancu și tipărită în Italia, cuprinzând poeziile d-lui Paolo Mele, dânsul cerând și includerea poeziilor noastre gen oarecum manifest, tot în varianta bilingvă româno-italiană.

În fiecare an, la data de 25 noiembrie, se sărbătorește, începând de acum 5 ani, Ziua internațională de luptă împotriva violenței asupra femeilor. La această dată de 25 noiembrie a fost lansată la Vicenza-Italia, această carte de către autorul său scriitorul Paolo Mele vorbindu-se și despre mesajele noastre-poezii, al grupului timișorean, poezii incluse la dorința sa în cartea „Albinele moarte”.

Această mișcare mondială pentru drepturile femeilor are mulți adepți în lume, Președintele acestei Asociații este Dl. Paolo Mele, un reputat avocat din Italia. Dânsul este Consilier național și membru delegat național al Asociației Naționale Marinar-Italia, totodată și avocatul Marinei venețiene. Este scriitor, poet, publicist și un luptător asiduu pentru drepturile omului, fiind extrem de solicitat.

La Vicenza funcționează un Comitet director, „Al Celor Patru” al acestei lupte. Acest comitet este compus din patru persoane: președintele avocatul Paolo Mele și trei doamne dintre care una este traducătoarea poliglotă și scriitoarea Teodora Stancu, româncă noastră din București.

Domnul Paolo Mele a absolvit studiile la Neapole. În 1976, are un fiu tot avocat, tot un Paolo Mele și preconizează în mărînimia sa de a facilita înfrățirea Orașului Timișoara cu Orașul Vicenza din Italia.

După câte știți Vicenza a fost aproape în întregime înfrumusețată în secolul al șaisprezecelea de către arhitectul, sculptorul Andrea Palladio, 1508-1580, născut la Padova, dar care a trăit în Vicenza. Mai dăinuie și astăzi marile palate, marile lui opere. Acest oraș, Vicenza este trecut în întregime în patrimoniul UNESCO.

Pentru Timișoara cu vestigiile sale, 180 de obiective istorice, ar fi o minunată înfrățire și un minunat schimb de impresii de cultură, dar de fapt pe toate planurile și un pas turistic spre Italia, acest muzeu deschis european. Poate unii zic: majoritatea vestigiilor valoroase ale Timișoarei au fost ridicate în timpul imperiului Habsburgic, dar aceste persoane uită că românii localnici și alte etnii au suportat impozitele fiscale imense și robia muncii, din fericire creatoare ale acestor valori, din acest colț de țară îndelung înstrăinat de corpul Daciei mame.

Cartea „Le api morte-Albinele moarte” are 60 de pagini, și în interior are și poeziile semnate de doamna Doina Drăgan, Mariana Strungă, Melania Rusu Caragioiu, Ionela Andrada Dobrei, Titina Nica Țene, Ana Caia, scriitorul și epigramistul Corneliu Ioan Iovuță, Rada Rajic Ristic - Italia, toate incluse cu acceptul și la dorința autorului cărții, Paolo Mele.

Poeziile dlui Paolo Mele sunt romantice, uneori directe, concise sau persuazive, pline de înțelepciunea experienței în activitatea sa de avocat pentru drepturile omului, sau acel bărbat demn, respectuos și ocrotitor al fiecărei ființe creată pe acest pământ. Unele poeme sunt de mare sensibilitate, reușind să ne inducă și nouă sensul compasiunii, al adevărului.

Noi, societatea feminină, care înfruntăm atât de multe privațiuni spre a duce sus și susținut stindardul familiei sub multe lui aspecte conferit nouă, suntem profund impresionate

de acest minunat ajutor din partea unei mari personalități, care își exprimă sentimentul și de la tribuna drepturilor și în poezie.

În realizarea năzuințelor noastre, modeste, dar atât de necesare familiei și societății cerem prin glasul acestei Organizații și a celor care o reprezintă, de a fi respectate ca om și de a ni se recunoaște meritele. Astăzi pe lângă clasică noastră atribuție de adevărată îngădire de sclavă, kirche, kuche, kinder, ieșim peste tot în lume, suplinind muncile pe care bărbatul decimat în multe războaie, ar fi trebuit să le poarte pe umerii săi. Cerem sprijin, respect și colaborare și recunoașterea ființei noastre ca OM

Această carte este și un îndemn spre demnitatea fiecărui bărbat de a se respecta pe sine, în sensul că trebuie să dețină spiritul dreptății sociale, morale, civice de a soluționa problema privind micile sale diferende de viață cu femeia doar pe calea dialogului, indiferent dacă se desface sau nu cadrul familiei respective. Se dă în acest fel șansă femeii, - acea albinuță care își împarte viața între maternitate, familie, serviciu și exponent activ social.

Va urma

FIGURI BUCUREȘTENE, VECHI ȘI UITATE

Prof. Dr. Paul DĂNCESCU

JEAN DE LERESTY

Cine-și mai aduce astăzi aminte de enigmaticul poet Jean de Leresy, membru de onoare al boemei bucureștene, acel personaj de pe vremuri, din prima jumătate a veacului trecut? Era nelipsit al plimbărilor pe calea Victoriei, în București. Mi-l amintesc bizar și anacronic, o figură cu alura sa de intelectual dintr-un secolul de mult trecut, o apariție într-adevăr "de altă dată". Era de fapt unul dintre elementele emblematice ale societății bucureștene rafinate dinainte de război, de prin anii 1920-1940.

La prima vedere, Jean de Leresy părea adus la viață dintr-un desen de Toulouse-Lautrec și căruia i se redase viața în îndepărtatul Orient al Europei, adică la București!

Înalt și subțire, întotdeauna în haine negre, cu lavalieră, protocolar în gesturile sale măsurate, cu mers procesionar, se știa observat și admirat ca o curiozitate de epocă. Era într-adevăr o apariție care nu putea fi trecută cu vederea, era una dintre perlele de valoare din capitala României. Uneori putea fi văzut în compania altor personaje, care purtau același aer de distincție rezervată și care erau fie aristocrați decăzuți, fie voiau să fie luați drept aristocrați. De altfel, idealul aristocratului năpăstuit era la moda timpului și cazul personajului absent și manierat al Bucureștilor de altădată nu era unic. Niciunul însă nu avea, nici pe departe, farmecul lui Jean de Leresy, acea figură elegantă cu ușor iz de naftalină, căci, înaintat în vârstă, părea mereu înconjurat de o aureola de molii invizibile. Personajul nostru mima foarte bine aristocrația decăzută din acele vremuri.

Jean de Leresy putea fi întâlnit mai cu seamă prin fața Teatrului National, între Capșa și Continental. Ce aștepta, pe cine căuta? Cu figura lui fină și cu pasul măsurat, ușor zâmbitor, mai curând absent, cu gesturi studiate și reținute, își purta pletele sale albe, romantice, ușor ondulate de sub pălăria neagră, cu boruri mari. Aștepta oare să întâlnească vreun personaj al zilei și care să-l invite la Capșa, pentru o mică gustare?

Acesta era Jean de Leresy, poetul parnasian, coborât din sfere înalte, figură a boemei din Bucureștii de altă dată.

Dar cine era în realitate Jean de Leresy? Multă vreme am crezut că este într-adevăr un aristocrat pur, decăzut și coborât dintr-un palat bucureștean, palat dispărut în furia de demolare care a cuprins orașul în curs de modernizare ostentativă cu gust dubios de *dawn town* american. Dar mult mai târziu am aflat că domnul Jean de Leresy, poetul, nu era altul decât Ion de la Lerești, originar chiar din satul Lerești, de lângă Câmpulungul Muscelului. În fața distincției sale comportamentale și vestimentare, prietenii glumeți au transformat numele satului Lerești, într-un titlu cu nuanță nobiliară. Clienții spirituali obișnuți din cafeneaua Capșa, sunt acei care l-au botezat Jean de Leresy pe acel care fusese mai înainte Ion de la Lerești. Numele de familie adevărat nu l-am știut niciodată dar cred că trebuie să figureze undeva în Biblioteca Academiei Române în vreo mică broșură de poezii parnasiene publicată desigur în editura Socec, de pe vremuri.

Amintiri șterse, figuri bizare din Bucureștii de altă dată, o lume dispărută și uitată.

TESTAMENT LITERAR

Elena BUICA

În efemeritatea existenței noastre pământești, fiecare ne dorim să marcăm trecerea firească prin "cele pământene" în tradiția veche, sădirea unui pom, sau ceva care să ne reprezinte ca individ, parte dintr-o societate în care ne-am născut, ne-am format și am viețuit, cu bune și cu rele deopotrivă. Unii lasă averi, adevărate tezaure dobândite cu trudă sau poate nu, trăind o viață întreagă înrobiți de strălucirea lor, alții își drămuiesc moștenirea în tainele sufletelor lor,

asezând-o în cumințenia unui alt fel de bogății, acelea de sorginte spirituală.

Zestrea pe care o las eu, este una de suflet, cea a scrierilor mele, o zestre învăluită în zâmbetul pe care l-am dăruit mereu vieții și în special oamenilor cu deschidere spre lumină, bunătate și împliniri pe calea cea dreaptă. Cuvintele poetului Tudor Arghezi din poezia "Testament", "*Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte / Decât un nume adunat pe-o carte*", mi se potrivește și mie, fără să fac vreo trimitere și la valoarea scrierilor. În lada mea de zestre nu se găsesc decât scrierile literare izvorâte după puterile mele din profunzimea trăirilor și gândurilor zămislite în vâltoarea vieții sau în ceasurile de singurătate. Când am venit în Canada, am renunțat la agoniseala din țară în schimbul altor valori, cele de ordin spiritual, și chiar dacă au fost renunțări care m-au durut, am învățat cum să așez în cufărul ce-l voi lăsa moștenire, acel ceva care a întrecut în bine ceea ce am pierdut în plan material, lada mea de zestre spirituală. În ea sălășluiește spiritul meu deschis în relația cu oamenii, cu natura, cu lucrurile mai importante ale lumii, în relația cu Dumnezeu. Aici zace așteptarea dar și stăruința de a surprinde și oglinzi faptele pozitive pe chipul celor care biruie vicisitudinile vieții. Aici se poate auzi și tumultul gândurilor și frământărilor cu care am încercat să reclădesc o viață, cu universul și relativitatea ei, din frânturi, din petice de forme și culori diferite. Sunt gânduri născute din contemplarea asupra propriei vieți, dar și din experiența altora, o adevărată adunare de reverberații care au venit din substratul trăirilor interioare, punând în mișcare secrete roți sufletești.

De cele mai multe ori cu zâmbetul pe față, am scris câteodată și pe răni care sângerau, dar cel mai adesea am încins penița în cerneala dragostei de viață, a iubirii și respectului față de semenii, scriind rânduri, rânduri mereu cu speranța că acestea vor respira în timp. Ele au adunat laolaltă căutările înfrigurate, izbânzile și umilințele neputinței de a cuprinde necuprinsul sau de a depăși propriile limite, dar și speranța de a fi de folos atunci când va veni timpul ca această ladă să se deschidă.

Trăind în Canada, țara pe care o iubesc și o respect din adâncul inimii, am scris nenumărate pagini despre aceste locuri binecuvântate, dar niciodată nu m-au părăsit nostalgia și dorul de țara mea natală, România, și de Țigăneștiul copilăriei mele, iar prin osârdia condeiului scrierile mele s-au așternut între aceste două lumi.

M-am aplecat cu drag asupra mai multor aspecte privitoare la Țigăneștiul natal, ca o încercare de restaurare, într-un anume fel, a unui spațiu concentrat de românită, cu structuri stabile de esență țărănească, cu orânduială străveche, așa cum era în timpul copilăriei mele, momente pe care le-am trăit înainte de

mișcările tulburi care au urmat și care au produs atâtea răsturnări de valori. Chemând faptele să se adune într-o albie cu apă limpede, ca pentru primenire, am încercat doar a resuscita câteva secvențe care aparțin istoriei noastre, pentru a nu se uita și a nu se pierde un anumit șir de valori. Am fost atrasă de enigmele și starea de frumusețe a arhaicității satului românesc, fără să viețuiesc acolo ca un om abstras din timp. Atâtea vreme cât pământul se învârt, n-am putut rămâne înțepenită doar în contemplație retrospectivă. Am reintrat în vremurile în care trăiesc cu temperanță și cu firescul necesar, pentru a nu fi privită de către semenii mei ca picată din stele într-o contemporaneitate în care, parcă, nu îmi mai găsesc locul.

Deși am bătut cărări ritualice cu simțământul statorniciei, nu am rămas în arhaicitate, dar nici nu m-am luat la întrecere cu cei care exersează caligrafia mai subțire a omului modern, cel al zilelor noastre. Îmi place să înclin condeiul mai mult spre clasicism, fiindcă e mai încărcat de etică.

M-am străduit să prezint și lucruri noi, stăruind mai ales asupra acelor care pot să dureze, care să immortalizeze experiențele omeniești, să îmbogățească orizontul cititorilor cu noi realități, aducându-le un plus de cunoaștere, să le facă viața mai variată, mai interesantă. Prin ceea ce am scris am încercat să scot în relief oamenii de lângă noi cu conduită exemplară, dar pe care adesea nu-i remarcăm în zorul cu care suntem presați de timp. Pentru că iubesc în aceeași măsură și literatura și literații, m-am aplecat cu admirație și respect asupra unor cărți și asupra autorilor lor, pentru a pune în lumină căutările lăuntrice care duc la esență, străduindu-mă să surprind, de cele mai multe ori, concretețea unei clipe.

Scrișul meu s-a așternut întotdeauna cu entuziasm, stăruind asupra cuvintelor, dorindu-mi să le fac să mă asculte, ca apoi să le așez în ordinea cea mai potrivită, în încercarea de a pătrunde în insondabila viață sufletească. Într-un fel, scrișul meu este și ca o împotrivire în fața lumii roboților care au stăpânit un domeniu considerabil din existența noastră, împingând în umbră tărâmul sentimentelor, al emoțiilor, al fiorului vieții.

Cele mai multe scrieri ale mele nu se întind pe multe pagini, având o dimensiune rezonabilă și încadrându-se în rigorile genului literar căruia aparțin, proza scurtă. Mi-am îngăduit o mai mare larghețe doar acolo unde frumusețile pământului strigau implorându-mă să le acord spațiu mai extins, din care apoi să poată fi "gustate" cu bucurie și interes de către cititorii însetați de minunățiile acestei lumi.

Zâmbesc astăzi vieții cu recunoștință pentru că mi-a oferit, spre încheierea destinului meu pământean, un complex de împrejurări ce mi-au permis a mă apleca asupra scrișului aducător de picuri de lumină din izvorul bucuriei curate și înălțătoare. Zâmbind vieții, am încercat să mă înalț prin scrieri dincolo de clipă, să explorez cu sufletul și mintea adâncuri de nepătruns și să-mi potrivească pașii pentru a pătrunde în viitor.

Zâmbetul meu o învăluie cu multă căldură și pe draga mea nepoată, Mara-Elena, mângâierea sufletului meu, dar se îndreaptă cu grație și sinceritate și spre cei ce vor urma, și tuturor le încredințez, alături de dragostea-mi nemărginită de oameni, de frumos și de bine, dorința de a duce mai departe și a face să strălucească neconținut lumina din cuvânt.

PENSE COMME LE VENT!

Christina CALLIMACHE

Traduction du roumain par Wladimir Paskievici

IX

« On a besoin de toi là-bas »

Je reviens en effet au monastère, un mois plus tard, lorsque le moine chef m'appelle pour me dire qu'il a besoin de moi. La limousine venant de l'aéroport me laisse devant les portes élevées du monastère, là d'où l'on pénètre dans un autre monde, plus coloré et plus intense que celui de l'extérieur. Les moines se trouvaient à table.

Je rentre timidement, je prends une assiette et je commence à me servir parmi les régals qu'on avait préparés: champignons sauvages, salades, noix, babeurre, fruits, pain maison aux noix et olives. Je prends mon plateau et je me dirige vers une place libre à la fenêtre.

J'entends un hurlement et quelqu'un me saute dans le dos. La secousse a été violente et je me retourne furieuse. Devant moi, se tenait la petite Française, avec les joues empourprées, avec un aspect complètement changé et qui me parlait comme une mitrailleuse:

- Bienvenue au Monastère, tu nous as beaucoup manqué, ils se sont passées tant de choses depuis ton départ, as-tu vu les moulins ?

Après avoir repris mes esprits faisant suite à la secousse, je la regarde avec attention. Elle est coiffée très court, ses cheveux blonds lui encadrent de façon différente le visage. Elle ressemble à une jeune lionne, elle n'a plus rien de l'ancienne Barbie... que j'avais connue.

- Que s'est-il passé avec tes cheveux ? je lui demande.

- Oh ! C'est une longue histoire... me répond-elle étrangement timide et s'empourpre fortement.

À quelques mètres de là, Sunita m'attend calmement, elle s'approche, m'embrasse et me dit simplement:

- Tu es la bienvenue, je savais que tu allais venir aujourd'hui, je t'ai réservé une place à notre table et tu as ton lit dans le dortoir.

À table, il y avait un bruit épouvantable.

- Qu'est-ce qu'il se passe ? Pourquoi ce bruit inhabituel ? je demande.

- Nous venons de terminer dix jours de vœux de silence, me répond la petite Française.

Après le repas, on m'annonce que le moine chef m'attend. Il m'attend debout et m'invite sur la terrasse. C'était après le coucher du soleil, la soirée était mystérieuse avec les cris des oiseaux et les bruits de la nuit qui s'installait. La terrasse était éclairée discrètement, par une lumière indirecte. Après le rituel du thé *masala* et les questions d'usage sur le monde de dehors et mon voyage, le moine fait une pause et me dit sans aucun préavis:

- Tu dois partir au Népal, on a besoin de toi là-bas.

« Pourquoi le Népal ? »

- Pourquoi le Népal ? Je ne peux pas rester ici ?

Le moine chef ne répond pas à ma question, il m'offre une tasse de thé. On entend les vagues se briser sur les rochers.

- Un orage se prépare en mer, je murmure.

- Oui, dit-il, c'est pourtant inhabituel pour le mois d'août.

Il me regarde attentivement.

- Pourquoi le Népal ? je demande de nouveau.

- J'ai besoin d'un guérisseur là-bas.

- Mais moi je suis médecin, je proteste, vexée.

Lorsqu'il arrêta de rire, il me dit brièvement:

- Je sais.

- Et alors ?

- À part la médecine traditionnelle, tu connais également des remèdes de bonne femme, des infusions, des crèmes, des diètes de santé, n'est-ce pas ?

- En effet, répondis-je sombrement.

- C'est précisément ce dont on a besoin là-bas, dans notre monastère du Népal.

- Je ne comprends pas.

- Oh ! dit-il avec beaucoup de sérieux, nous avons besoin de quelqu'un qui puisse percevoir la différence entre une maladie grave, une urgence et quelque chose qui puisse être traité par des moyens disponibles sur place. Le monastère est isolé, l'accès est difficile et la route jusqu'à l'hôpital de Katmandu, une expédition...

- Et combien de temps dois-je rester là-bas ?

- Le temps qu'il faudra !

- Puis-je te poser une question ? je demande.

- Certainement.

- Est-ce que là-bas c'est tout aussi beau qu'ici... ?

- Beau dans quel sens ? me demande-t-il.

- L'architecture, le campus, la façon dont il s'intègre...

Il ne me laisse pas continuer et répond:

- Non.

- Et quand dois-je partir ?

- Dès que tu seras vaccinée !

- Mais cela demande 21 jours, dis-je.

- Peut-être, dit-il, mais il faut être vacciné pour être accepté à l'entrée au Népal.

Le Népal

Le Népal: un pays étrange, splendide, sale et mystique. À l'arrivée, le douanier examine mon passeport, retourne toutes les pages, me demande le carnet de l'état de santé, il appelle son chef. En fin du compte, il me laisse passer, je prends mes valises en refusant l'aide de trois jeunes garçons à l'air douteux et qui « voulaient m'aider ».

Personne ne m'attend. Comme je n'ai pas d'adresse pour prendre un taxi, je m'assieds sur une des valises et j'attends. Par terre, une saleté difficile à décrire. Malgré les gros paniers de déchets installés partout (par une compagnie belge, me dit-on), les habitants jettent avec obstination leurs saletés par terre.

L'odeur est pestilente. Tout autour, il n'y a que des adolescents – on dirait qu'il n'y a pas de vieux. J'apprends plus tard que les Népalais sont décimés par la tuberculose et autres maladies, que l'espérance de vie est autour de 40 ans. Une petite fille d'une beauté sauvage, avec une longue natte et des yeux en amande essaie de me vendre quelque chose, ensuite elle s'éloigne mais elle continue à me guetter.

Quelque 45 minutes plus tard, un vieux tacot s'arrête et un jeunot sort, s'approche de moi et se présente cérémonieusement:

- Dr Callimache, je m'appelle Thin et je suis à votre disposition.

Il ne parle pas bien l'anglais et, en traduisant de sa langue natale, il avait dit en réalité « je suis ton rebut ». Je commence à rire, il est tout souriant. Nous embarquons dans le tacot, une ancienne jeep, et nous partons.

- Peux-tu me montrer un peu la ville, avant d'aller au Monastère ?

- Certainement (« sure »), répondit-il de bonne humeur.

- Peux-tu m'amener quelque part ou je peux boire de l'eau ? je lui demande.

- Sure, me dit-il de nouveau.

Thin me promène à travers Katmandou sans s'arrêter nulle part.

- Hôtel, eau, soif, je dis en comprenant qu'il disait « sure », sans comprendre en réalité ma question.

- Hilton ? Marriott ? me demande-t-il.

- Non, un hôtel local.

Et c'est ainsi que fis connaissance avec un site enchanteur.

«La route au Monastère est brisée»

L'hôtel: des murs extérieurs élevés en brique rougeâtre, une porte en bois massif et couleur foncée, à l'instar d'un gardien. La cour intérieure avait des tables, des chaises, d'énormes parasols blancs, chaque table était entourée d'un « mur » végétal fait de hauts buissons. Une explosion de fleurs oranges. On s'y sent très bien.

L'adolescent me mène à une table, je m'y installe confortablement et je lui fais le signe de s'asseoir aussi.

- Je n'ai pas le droit de m'asseoir à table avec toi, me dit-il.

Il m'a déjà commandé du thé, je commande seulement de l'eau minérale. Avant de se retirer, mon jeune chauffeur m'informe:

- Tes valises se trouvent déjà dans ta chambre et il me montre une chambre avec balcon au deuxième étage.

- On ne peut pas se rendre au Monastère ? je lui demande.

- Non, ce n'est pas possible, la route au Monastère est brisée.

- Je ne comprends pas, je dis.

Il m'amène quelqu'un pour l'aider, un garçon de table qui parle correctement l'anglais et qui m'explique que le pont qui mène au Monastère dans les montagnes, là-haut, a été emporté par un torrent.

- Et alors ? je lui demande.

- Oh ! Cela arrive souvent. D'ici quelques jours, les moines vont installer un pont suspendu fait de branchages entrelacés. La voiture ne pourra pas passer mais toi, tu pourras le faire, dit-il en souriant.

Je demande d'inspecter ma chambre qui est modeste mais plaisante. Elle possède un climatiseur, je le mets en marche, il grince fortement de sorte que je l'arrête immédiatement. Tout est propre, coloré. Le balcon est rempli de fleurs, dans la salle de bain se trouvent deux tasses et un récipient rempli d'eau. Comme il n'y a pas d'eau courante, on l'amène d'une source.

Je ferme la chambre à clé et je retourne dans le jardin-restaurant. Je m'assois à la même table et je commande du *dahl* - une spécialité indienne -, de l'eau minérale et du vin rouge.

AGAGUK (XXI)

Roman de Yves THÉRIAULT.

Traducere din limba franceză de Ortansa TUDOR

Ilustrațiile după Siasi Irgumia, adaptate de Raluca Pilat

niviaksiac – fata

În sat, unde viața își reluase de mult ritmul obișnuit, nu se mai vorbea nici măcar de Ramook și de crimele sale. Femeia lui Ghorok primise un alt om în iglu, un singuratic care nu avea pe nimeni să-i mestece pieile și să-i întrețină focul viu în lampă...

Onaak călătorise până la Apa cea Mare pentru a vâna foci, însoțit de doi tineri cu care împărțea locuința. Unul dintre cei doi fusese ucis în timpul somnului cu o lovitură puternică în cap și focile dispărură. Kuriaak, mama victimei, o altă femeie care vorbea prea tare, denunță pe vinovat. Dar Oonak nu păți nimic, căci consimți să dea ca despăgubire două foci și o sută de gloanțe de pușcă.

O femeie și-a pierdut tot sângele într-o noapte. Ședea culcată cu picioarele depărtate pe o bancă de gheață în timp ce sângele curgea din ea, formând alături o băltoacă. Fusese consultat noul vrăjitor, care i-a aplicat pe vulvă două săculețe umede pline cu amulete sacre, dar care nu i-au ajutat la nimic și femeia a murit în zori. Dimineata, oamenii au crezut că ea doarme și că, în sfârșit, era salvată, deoarece sângele nu mai curgea...Ea, însă, era moartă.

Un bătrân, Hala, se retrăsese din sat, Își construise undeva mai departe ultimul său iglu, în care se închisese fără foc și fără provizii. Muri câteva zile mai târziu. Nemaiputând merge la vânătoare de doi ani, se afla la capătul drumului său prin viață.

Un copil a murit de o durere la burtă. Nici pe el vrăjitorul nu l-a putut salva.

Femeia lui Oniatuk își părăsise soțul pentru a merge să trăiască cu un alt bărbat, care avea deja o femeie, dar își dorea două, sperând că astfel își va dubla plăcerile. Se acomodase ușor cu noua situație, făcându-i repede un copil noului său mascul...

Astfel de evenimente intrau în cronică vieții îndeobște tihnite a satului de iurte, dar zilele care meritau a fi consemnate nu reprezentau decât o fracțiune infimă din timpul global. Puteau trece însă zeci de zile în șir, zile în care nimic semnificativ nu se întâmpla. Vânătoare, repaus, somn, masă, nevoia de femei, coituri cotidiene, plictiseala timpului care se derula fără nici un conflict.

Acest ritm de viață, un fel de ciclu zilnic reînnoit, nu se deosebea prea mult nici de cel pe care îl duceau Agaguk și Iriook. Că acestui cuplu tânăr nu i se întâmpla nimic tragic nu infirma cu nimic neliniștea surdă care domnea, de fapt, în iglul lor. Activitățile zilnice – vânătorile ocazionale, treburile și eforturile de rutină – se desfășurau sub o aparentă pace. O tensiune crescândă, însă, începuse să ia proporții în sufletul lui Agaguk.

Se apropia nașterea celui de al doilea copil. Aceasta era un eveniment cu adevărat important în viața lor. Iriook ducea bine sarcina, deși o apăsa tot mai mult, respirația îi devenea scurtă și grea. De la o zi la alta, se așteptau ca ea să nască. Se va întinde pe o piele de ren și va elimina din pânțece pruncul. Ce va fi acesta?

- O fată, zise Iriook deodată, ca și cum și-ar fi continuat gândul cu voce tare. Va fi fată.

Agaguk, întins pe banca de gheață, cu mâinile la ceafă, nu se mișcă și nu răspunse. Dar simțea cum inima îi bătea mai tare.

- Va fi mai ușor de data asta, adăugă după un timp Iriook. Așa este mereu la al doilea.

Făcea socoteala pe degete.

- O femeie din sat a avut paisprezece, așa cum îți arăt eu pe degete. Dar a avut dureri numai la primul.

Acum, Iriook aștepta nu mai puțin activă și curajoasă, ca micuțul să crească în ea. Nu trecea o zi fără ca ea să nu se ocupe de

treburile grele pentru a-și forța mușchii. Toată povara muncii unei femei eschimoșe o ducea fără a se vâita câtuși de puțin.

Copilul se va naște ușor, căci ea avea gamba solidă și mușchii tari, care se încordau la cea mai mică atingere. Dar ce va naște din pânțele ei? Tot un mascul, cum voia Agaguk? Sau fata pe care și-o dorea ea?

– Va fi fată, repetă ea.

Agaguk rumega în sine propriul său chin. Puterea și slăbiciunea alternau în el provocându-i suferință. Uneori era hotărât să ucidă pruncul, dacă va fi fată, alteori devenea indulgent în fața dorinței lui Iriook, jurându-se să lase să trăiască fetița, așa cum promisese.

Tortură. Chin. O stare nouă pentru el, care nu cunoscuse niciodată bine suferința morală. Avusese stări de neliniște zile în șir: frică de foame, frica de a pieri, pericole punându-i viața în joc, o mie și una de amenințări permanente ce îl pândeau pe întinderea de zăpadă precum și grijile supraviețuirii de la o zi la alta. Avea și așa destule hărțuiri, nu îi mai trebuia să suporte și acest chin.

Dar altele veneau fără să le cheme.

El nu știuse până acum că putea să sufere dintr-o singură neliniște sau o singură dilemă. Dar era atât de bine prins în ea, încât gândul la această problemă se transforma într-o adevărată tortură. Nu trebuia s-o facă pe Iriook să plângă! Atunci când se simțea atotputernic și stăpân, ceva ascuns în el, o voce interioară, pe care o percepea fără să o audă, îl avertiza: dacă va strangula fetița la naștere, Iriook va plânge.

Și el nu voia asta.

Cu fiecare zi, Iriook devenea tot mai voluminoasă. Acum era enormă, cu abdomenul balansând ușor dintr-o parte în alta, cu sânii umflați ca două burdufuri. Pe fața brună îi apărură pete albicioase.

Iarna era în toi când apărură primul semnal. În jur, doar răgetul vântului și viscoliri monstruoase de zăpadă. Ziua, starea vremii se reflecta pe fața lui Agaguk. Cicatricea rozalie, pe alocuri roșiatică, devenea lividă. Timpul îi mai scormonea și o durere surdă. La lumina lămpii, urmele adânci ale rănii se accentuau, umbrele li se adăugau transformând chipul omului într-o monstruoasă oribilă la vedere.

Așa cum trăiseră ei, jumătate de timp în iurtă și jumătate afară, ea nu avusese nevoie să combată în sine urâtenia bărbatului său. Dar acum în iglu, fața desfigurată devenea o înspăimântătoare prezență.

De trei zile dura acest blizzard, apoi urmă a patra, iar când intrară în a cincea zi, Iriook începu să simtă o panică ciudată în ea. Era aceasta o surescitare nervoasă datorată sarcinii? N-ar fi putut spune.

Agaguk stătea în fața ei ca un coșmar, cu această față pe care ea nu putea descifra nici o expresie. Nimic omenesc, ci mai degrabă ceva monstruos. Era fața omului cu care trebuia să trăiască de acum înainte o viață întreagă.

Asta era soarta ei, să îndure? Și pentru câți ani? Să măsoare timpul în luni, anotimpuri sau în revolte?

– Copilul va fi frumos! – strigă ea deodată, Va fi o fată mai frumoasă ca Zăpada Mare, mai frumoasă ca florile de pe tundră!

Durerea tocmai o părăsi, dar ea nu găsea refugiu și siguranță decât în acest strigăt disperat, mator al durerii din măruntaiele ei, provocate de apropierea sorocului.

Dar mai era și o altă suferință în ea, tot așa de chinuitoare ca cea a lui Agaguk, al cărei sens, acum, femeia nu era în stare de a-l pătrunde – frica de a trăi.

Să trăiești, să trăiești, mai ales, având în față acest...

Fiecare în parte, atât inukul cât și femeia sa, era sfâșiat de un gând al său înăbușit și secret, prea subtil pentru a-l putea exprima în fața celuilalt sau măcar a și-l reprimă.

„Va fi o fată?” – se întreba Agaguk...

„Va fi o fată! – își zicea Iriook – și micuța nu va putea trăi lângă această față de om pe care nici eu nu pot...”

În fapt, ea transfera oroarea. Nu ea, Iriook, nu va putea trăi ca până acum alături de Agaguk, ci fetița ce se va naște, drăgălașă și frumoasă, va fi aceea care-l va respinge înspăimântată pe tatăl său.

Zilele deveneau ore și fiecare oră avea lungimea unei zile. Minutele se socoteau după ritmul bătăilor inimii. Un ritm apăsător, care zvâcnea refulând tot sângele la tâmpile. La Iriook, acesta se amplifică conform legilor firii. La Agaguk, acumularea în timp a tăcerii, pe care nu știuse cum să o curme, naștea de asemenea o neliniște specifică, o frică. Cu trecerea orelor, soluția capitală pe care va fi nevoit să o adopte – supunerea în fața tradiției – se contura tot mai clar. Dacă ar fi fost soare pe tundră și ar fi găsit animale pe care să le împuște, poate ar fi învins acest instinct. Ar fi fost niște semne bune, venite din afară asigurându-l că fata ar fi putut supraviețui. Un semn din cer, o singură sclipire de soare sau măcar trei animale la capătul mirei puștii lui.

Dar blizzardul?

Era și el un semn ceresc. Dacă vântul va continua încă un moment după naștere, nu va fi acesta vocea Spiritelor Rele? Agiortok! Ele au decis: fata va muri!

O bătaie de inimă, o lovitură înăbușită – fata va muri! Și din nou ritmic, obsesiv – fata va muri! Fiecare bătaie de inimă o afirmație – fata va muri.

Afară vântul urla.

Agaguk rețraia în memorie lucruri cunoscute. Experiența anilor... o vară rea, absența ciclică a animalelor despre care se vorbea în cântece... această absență înseamnă că pe câmpie s-a instalat Agiartok, Spiritul Rău... când te trezești la jumătatea iernii că nu mai ai nimic de mâncare... Putea fi foame în iglu. În aceste condiții, o fată, un bătrân, un infirm reprezintă întotdeauna cauze ale mizeriei, o povară distrugătoare.

O altă bătaie de inimă – fata moartă, strangulată, aruncată câinilor și lupilor încă de la naștere.

Și Iriook?

Iriook? Ea va plânge. Totuși, el nu trebuia să o facă să plângă. N-ar putea suporta plânsul ei.

Afară vântul se întetea, devenea infernal...

Erau uneori blizzarde care durau săptămâni întregi, fără întrerupere. Și aceste blizzarde, spuneau bătrânii, vin tocmai atunci când în iglu încep să se termine proviziile.

Un alb zicea odată: „Voi, inuiții, mâncați prea mult, mai ales în sezonul de inactivitate. Sunteți niște mîncăi! Vă trebuie carnea de la zece reni pentru a hrăni patru eschimoși în timpul unei ierni.”

Albii știu întotdeauna să zică vorbe mari și să dea sfaturi... Dar ei, eschimoșii, știu să supraviețuiască. Fiecare are știința sa de a trăi. Și dacă există o știință pe care eschimosul o posedă, gândea Agaguk, nu este aceea de a evita gurile inutile?

Așa va trebui să-i vorbească lui Iriook după moartea fetiței. Trebuie să o convingă pe femeie că nu este numai un obicei care dăinuie, dar și o necesitate a supraviețuirii. Copilul va muri chiar dacă, în prezent, nu le lipsește nimic, căci era necesar să se gândească și la iarna următoare. Și la alte ierni care vor veni până ce fata ar putea să mestece pieile, să coasă pentru a-și câștiga existența.

Agaguk lua decizii.

Dar sosi timpul nașterii când amândoi fură luați prin surprindere. Bătrânii aveau dreptate. La al doilea copil nașterea este mai puțin dureroasă dacă femeia își continuă treburile până la ultima zi...

Sosi sorocul fără mari dureri care să îl anunțe.

La un moment dat, Iriook simți o rupere ce o sfâșia dintr-o parte în alta. Atunci s-a lăsat să cadă pe spate. Copilul se va naște în curând.

Va urma

ANUNȚURILE COMUNITĂȚII

Grupaj realizat de Victor Roșca

NOTĂ: Toate activitățile care se desfășoară la Sala Parohială „Pr. Petre Popescu” sunt suportate financiar de Biserica Ortodoxă Română „Buna Vestire” din Montreal, proprietara imobilului

Biblioteca „Mihai Eminescu” a Bisericii „Buna Vestire”

Biblioteca este deschisă:

- marțea și joia între orele 11:00 – 13:00, de pr. Liviu Alexandrescu, și
- duminica între orele 11:30- 13:00.

Biblioteca dispune de 20.000 de volume dintre care circa 5.000 în limba română și circa 15.000 în limbile franceză și engleză.

Școala duminicală pentru copii a Bisericii Buna Vestire

Scopul școlii duminicale este formarea micului creștin. Se transmit copiilor iubirea de semeni, generozitatea, respectul față de părinți. Copiii sunt pregătiți să devină oameni de caracter, integri, harnici spre bucuria părinților.

Pe lângă religie, copiii învață obiceiurile creștine ale sărbătorilor românești.

Lecțiile se predau în limbile română, franceză și engleză.

La 15 mai copii primesc vacanță până în luna septembrie

Abonamente

Vă rugăm să vă abonați pentru susținerea revistei. Costul anual este de 25\$.

1. Dreptul de a reproduce și de a difuza din revista „Candela de Montre-al” este rezervat numai redacției.

2. De conținutul articolelor din revistă este răspunzător autorul.

* Candela pe internet:
pages.infinit.net/romanblt/ sau
bunavestire.ca/revista-candela

Programul Slujbelor religioase

În fiecare duminică și în zilele de sărbătoare marcate cu roșu în calendarul creștin:

- Orele 9:30 – Utrenia;
- Orele 10:30 – Sfânta Liturghie.

În fiecare vineri la orele 18:00 se oficiază Slujba Acatistului și Taina Spovedaniei.

Sărbători religioase

- Miercuri 25 martie, Buna Vestire;
- Duminică 12 aprilie, Invierea Domnului;
- Luni 13 aprilie, Sfintele Paști;
- Marți 14 aprilie, Sfintele Paști;
- Vineri 17 aprilie, Izvorul Tămăduirii;
- Joi 23 aprilie, Sf. Marele Mucenic Gheorghe;
- Joi 21 aprilie, Înălțarea Domnului.

Servicii religioase

Anul	Botezuri	Cuninii	Înmormântări
2009	113	19	9
2010	124	17	4
2011	128	19	4
2012	101	15	4
2013	121	25	10
2014	129	18	4
Total	716	113	35

Anunț

Cunoscuții scriitori și ziariști români **Grigore Cartianu** și **Laurentiu Ciocazanu** vor fi prezenți la Montreal între 1 si 10 mai 2015, cu o serie de conferințe și lansări de carte.

Duminica 3 mai, ora 13.30 - 16.00, la Casa Română - 8070, Christophe-Colomb, (Catedrala Buna Vestire): **"Confiscarea Revoluției din 1989 de către PCR-KGB"**.

La solicitarea publicului, ziaristul și scriitorul Grigore Cartianu va avea INCA O INTALNIRE cu romanii din zona Montreal, în afara celor programate initial...

Vineri, 08 mai, cu incepere de la ora 19.00, Grigore Cartianu se va afla la biserica Sf. Gheorghe din St. Hubert (Rive Sud), unde isi va prezenta cartile nou aparute (volumele 1 - 3 din ciclul "Revoluției" din decembrie 1989, "Jurnalul unui puci ratat" (tentativa de demitere a lui Traian Basescu orchestrata de Victor Ponta si Crin Antonescu in 2012) si (mai ales) "Miracolul din noiembrie", carte despre alegerile prezidentiale din noiembrie 2014 si rolul diasporei in victoria lui Klaus Johannis.

IMPORTANT: Au sosit cartile comandate din Romania ("Miracolul din noiembrie"), asa ca cei care le-au comandat le vor primi, conform promisiunii, cu autograful autorilor.

Adresa bisericii:
 2000 Boulevard Marie, St. Hubert, J4T 2S1.
 Data si ora: vineri, 08 mai 2015, ora 19.00

Adrian Ardelean
a_ardelean@yahoo.com
 514-254-8687

Să ne cunoaștem profesioniștii din comunitate

Me CEZAR CATALIN MIHAI**Avocat**

**5497A, Ave Victoria,
 Bureau 104, Montréal**

(Québec) H3W 2P9

Tel. : 514-341-5330**Fax: 514-341-8626**

– Imigrație

– Drept matrimonial (separări, divorțuri, garda copiilor, pensii alimentare, litigii testamentare, omologări testamentare etc.)

– Drept imobiliar (defecte ascunse de construcție ori vicii de sol; recuperarea comisiunilor datorate agenților imobiliari)

– Régie du logement

VIOLETA PÎRVU**Courtierre immobilier agréé**

333 Champagne, St-Eustache J7P 2H4

Cell: (514) 567-4619**Courriel: info@violeta.ca**

**Cele mai bune condiții pentru clienții
 români la www.violeta.ca**

CASEY AURAN /**AUTO EURO CHOIX****Mașini de ocazie****la prețuri convenabile.****16625 Boul. Pierrefond, Montreal,****H9H-4L2**

Zona: L'île Bizard-Sainte Genevieve

Cell: (514) 999-8160

Rezultate sportive - INTERNATIONAL COBRA KARATE

In data de 4 aprilie a.c. s-a desfășurat la Complexul Sportiv din Repentigny a 22-a editie - INTERNATIONAL COBRA KARATE -.

Rezultatele echipei condusă de Ioan Oprut:

1. OANA MARIA OPRUT - LOC. III - KATA TRADITIONAL (categoria copii - mixt)
2. LAURA COELLAR - LOC I - KATA TRADITIONAL (categoria juniori - mixt)
3. STEVE A. CASSAGNOL - LOC I - KATA TRADITIONAL (categoria centura neagra - 30 ani)
4. OPRUT IOAN - LOC III - KATA TRADITIONAL (categoria antrenori)
5. OPRUT IOAN - LOC III - KATA ARME TRADITIONAL (categoria antrenori)

APARIȚII EDITORIALE (SCRIITORI CANADIENI)

**George FILIP –
ȘAMANUL**

Multă lume îl cunoaște pe George Filip dar puțini i-au înțeles vulcanul interior într-o continuă erupție. În marea lor majoritate, cei care au ajuns din întâmplare ori premeditat în preajma lui, s-au împiedicat de limbajul violent, deseori vulgar, pe care acesta îl folosește cu plăcere și la nervi, și atunci când admiră pe cineva. În spatele acesteia măști de personaj dur și exploziv, acei puțini care au avut răbdare, au avut surpriza să identifice un om sincer și cultivat, măcinat de un dor năprasnic de țară și sfâșiat lăuntric de inevitabila scurgere a timpului.

Aceste coordonate care pot suprima existențele de tip mediocru n-au făcut altceva decât să îndirjească un spirit puternic precum al poetului George Filip, el nu ezită să ceară socoteală oricui și oricând consideră că are dreptate, inclusiv lui Dumnezeu, înjurându-L cu aceeași patimă, îngenunchind înlăcrimat ori simțindu-se ca și cum ar fi ultimul exemplar uman demn de încrederea Cerului.

Am tipărit în România mai multe cărți ale acestui autor. Ca o considerație generală, am remarcat constanta unei metafore neobișnuite, în totală contradicție cu poezia modernă de azi, care aproape că a abandonat-o ca procedeu literar. Cu atât mai imprezvizibilă și mai șocantă devine atunci când se regăsește în perimetrul fix al ritmului clasic și al ri-meii – realizare tot mai inaccesibilă contemporanilor.

Nefiind critic literar, neavînd abilitatea de a diseca aplicat opera cuiva, pot spune din poziția de cititor înrăit că îmi place cum scrie George Filip și am nădejdea că strădania sa nu va rămîne fără ecou.

Doru Ștefan DÂNCUȘ

**Eva HALUS –
MUZA DES-COMPUSA**

Din primavara până în iarna, întinzându-se peste patru anotimpuri, acest volum de versuri numeste și inventează peisajul spiritual în contact cu lumea exterioară, modelându-l, astfel spus: « În barca mea de iluzii și pareri / Din care contemplez aceste departări / Ba aproape, ba departe » (citată din poezia *Zidul de caramida*).

Cititorul poate descoperi multe teme: de la dragostea de țară, natură, anotimpuri și pictura clasică, până la pasaje de revelație a divinului.

Nu trebuie să sperie acest amalgam de teme pentru că prin el se deslusește componenta și esența mea spirituală, bineînțeles, uneori doar ca o cautare, sau doar ca o observare a unui fenomen natural sau metafizic. Astfel se nasc metaforele, la intersecția simțurilor cu lumea exterioară.

Cartea grupează mai multe capitole, printre care menționez capitolele *Yoga*, *Lille*, *Portrete de artiști* și *Filozofia florescentă*.

(Publicată la Editura Reflection Publishing, din California în aprilie 2015.)

**Elena BUICĂ –
FRUMOASELE VACANȚE**

„Am citit cu încântare „Frumoasele vacanțe”, ultima carte a doamnei Elena Buică, scriitoare românească stabilită în Canada. Mai multe zile după lectura cărții am trăit cu impresia că tocmai ne-am întors dintr-o călătorie fantastică făcută împreună cu familia doamnei Elena Buică, vizitând cele mai frumoase locuri din Canada, Statele Unite, Spania și alte colțuri ale lumii.

Elena Buică ne convinge definitiv că literatura română are vocația deschiderii către lume, instinctul ieșirii din sine și al călătoriei în spațiul geografic și cultural al planetei, setea de spațiu, concretetea și bucuria de a pipăi cu pasul și cu ochii frumusețile acestei lumi.

Ne-ar trebui zeci de pagini ca să vorbim despre orașele extraordinare și despre locurile pitorești descrise cu acuratețe și cu sufletul, de aceea îi vom lăsa pe cititori să se bucure de darurile cu care autoarea ne îmbogățește ființa și ne descoperă lumea și viața altfel, mult mai frumoase, pline de îndumnezeire și de fascinație. Pentru că așa cum spune chiar dânsa, *Lumea călătoriilor și a vacanțelor e o altă lume, chiar dacă au și ele un anumit tipar de desfășurare*.

Ștefan Dumitrescu

